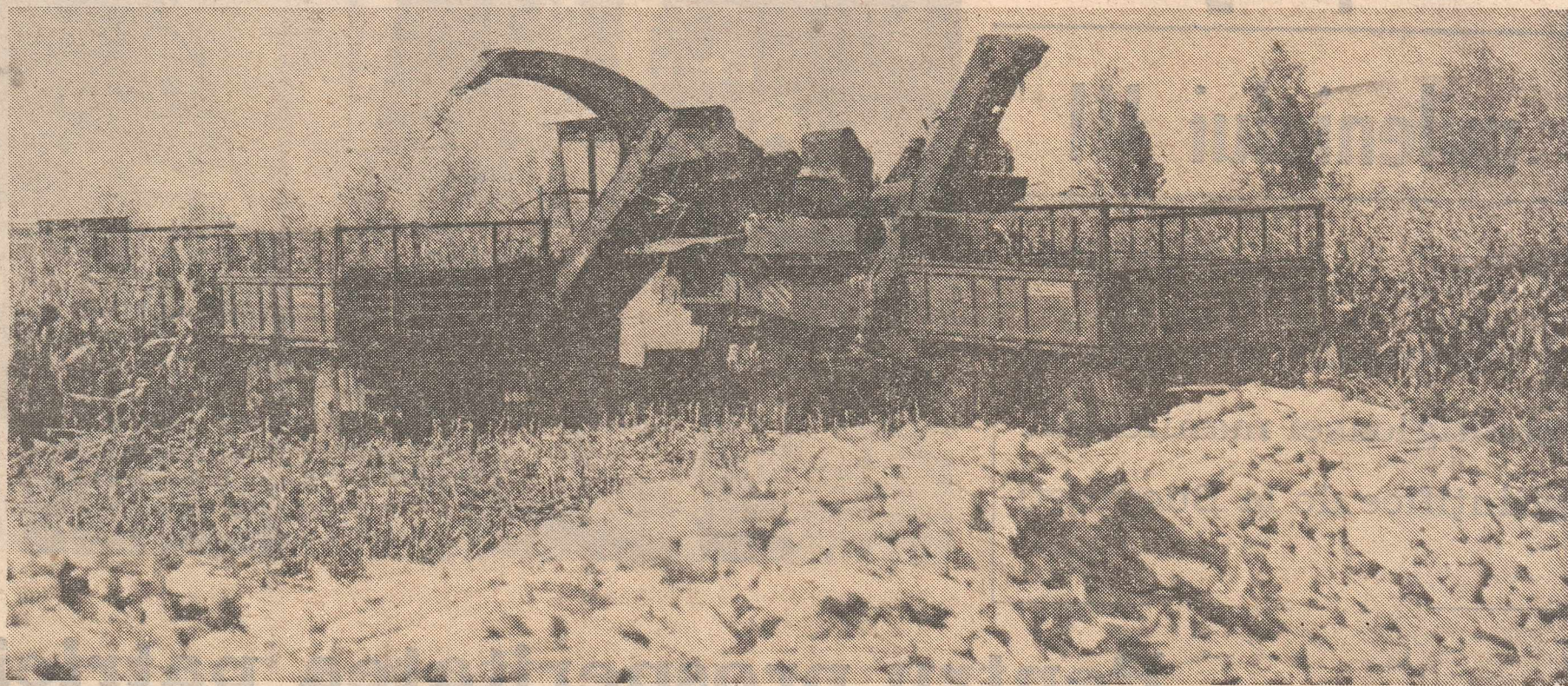

În agricultură, datoria la zi se numește astfel:

Tot satul în cîmp! Întreaga recoltă în hambarele țării!

IZVLECI ȘI ORIENTĂRI DE LA ÎNVIȘIȚA NICOLAE CLAUȘESCU

**un puternic impuls energiilor
creatoare ale întregii națiuni**

Despre rolul științei, al competenței și spiritului
creator în producția modernă publicăm în acest număr :

Cale sigură spre
o calitate superioară:

DESIGN

paginile 4—5

Educație
și performanță în
școala românească

pagina 16

Puternici prin gîndire

La Liceul Industrial nr. 1 din Vaslui, directorul, un cărturar de cugetare înaltă, îmi reia cum, într-un moment al dezvoltării atelierelor-școală, nu aveau suficiente scule pentru elevi. Ce puteam face? Doar noi îi învățăm pe elevi cum se fabrică astfel de unelte și scule! Și atunci directorul i-a invitat pe ceilalți profesori-colegi, pe elevi chiar, să mediteze la această problemă. Să se implice gîndind. S-au implicat, și astăzi elevii acestui liceu produc scule nu numai pentru ei, ci și pentru unele întreprinderi din Vaslui și din țară.

La Întreprinderea de confecții din Focșani, o tină ingineră, cu privire penetrantă, cu frază limpede și bine așezată între punct și virgulă, ne povestea cum găsesc ei, tehnicienii și inginerii, soluțiile cele mai bune în unele momente tot grele ale producției: participăm cu toții la un fel de concurs al gîndirii tehnice; fiecare își gîndește și așază pe hîrtie soluția respectivă, apoi ne adunăm cu toții și le supunem unei severe analize. Iese învingătoare soluția gîndită cel mai bine, cea mai rentabilă.

Mă aflu nu demult în Insula Mare a Brăilei și directorul Complexului Filipoiu ne vorbea despre un fel de democrație a ideilor, despre dreptul, dar și obligația fiecărui om de a gîndi asupra muncii lui, a colegilor lui, în scopul de a face pămîntul să producă mai mult.

Asociez acum impresiile, asemănătoare, pe care le provoacă astfel de oameni. În primul rînd ei ne apar ca niște inși buni cu-

noșcători ai complexității muncii lor, ai împlinirilor, dar și cunosători ai lipsurilor sau limitelor pînă la care au ajuns activitățile lor, limite pe care se străduiesc să le depășească prin gîndire și acțiune. Iar în final acești oameni ne apar nu mai puțin puternici, o putere conferită de amplitudinea gîndului lor, de cîtezanța lor prometeică.

Să extindem forța acestui exemplu la nivelul întregului nostru popor, astfel de exemple existînd cu mîile, cu zecile de mii, și ne vom putea imagina, vom putea înțelege mai bine forța sa creatoare, forța aceea magnifică pe care, cu puțin timp înainte, în Cuvîntarea la deschiderea noului an de învățămînt, ne-o reliefa magistral secretarul general al partidului nostru: „Sînt pe lume mari puteri, care dispun de multă forță militară! Dar cea mai puternică forță este aceea a științei, a culturii, a învățămîntului — și un popor cu o înaltă cultură, înarmat cu o înaltă știință în toate domeniile, va deveni o putere mare pe Pămînt! Trebuie ca și România, poporul nostru să devină, în domeniul științei, învățămîntului, culturii, un popor puternic, o mare putere a științei și culturii!”

Se cuvine să meditam, să acționăm cu mare hotărîre în sensul acestui cîtezător îndemn. Pentru noi, românii, popor pașnic, vrednic, cu geniu creator, acest mare adevăr, împlinirea lui, devine, astăzi mai mult decît oricînd, o șansă istorică.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Privirea unei fete, într-o primă zi de școală. O imagine sculptată de liniștea prezentului, o feastră de speranțe deschisă spre viitor. Fotografie de EUGEN NEGREA

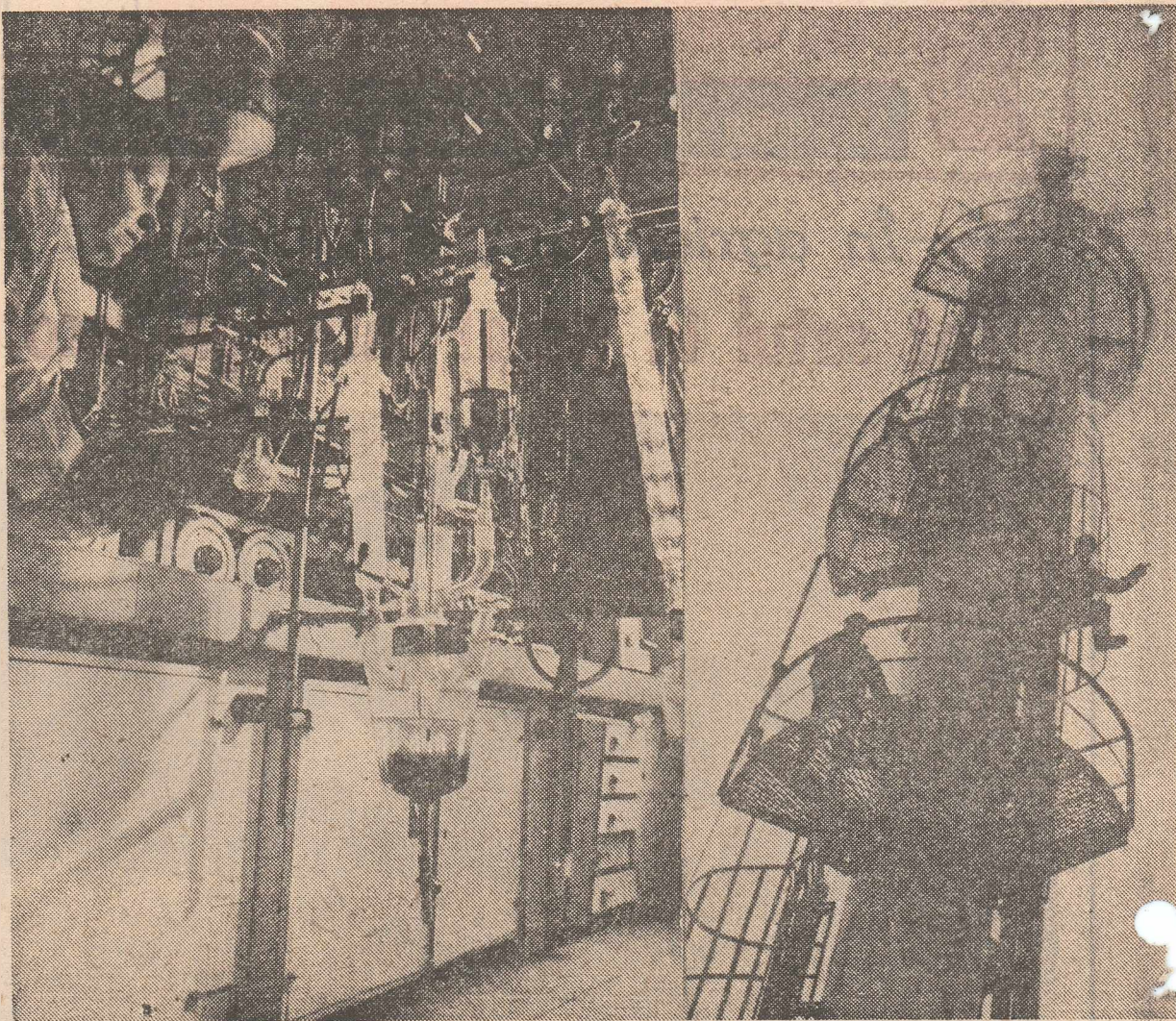
Chimia

românească

în pragul

mileniului III

Însemnări din sala
prestigioasei manifestări
științifice de la București

Pentru prosperitatea patriei,

În spiritul unei valoroase tradiții

Timp de câteva zile, Bucureștiul a fost o veritabilă capitală a chimiei mondiale. Cel de-al III-lea Congres Național de Chimie a reunit nu numai cercetători, cadre universitare, specialiști din combinatele și întreprinderile din țară, ci și peste 80 de oameni de știință și reprezentanți ai unor prestigioase instituții științifice și de învățământ din numeroase țări ale lumii. S-au dezbătut în înaltul for științific cele mai recente rezultate ale cercetării și producției din acest domeniu, s-au prezentat noutăți în descifrarea tainelor microcosmosului cu miraculoasele sale valențe și legături chimice din care apar mereu noi substanțe ce umplu tot mai mult universul de viață al omului. Căci se poate spune, pe bună dreptate, că, industria chimică a propulsat cu deosebită vigoare omenirea spre noi trepte de civilizație. Având la bază gândirea vizionară a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în România s-a ridicat o puternică și modernă industrie chimică, adevărat pilon de rezistență al economiei naționale.

În deschiderea lucrărilor congresului, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim-viceprim-ministru al Guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățământului, președintele Consiliului Științific al Institutului Central de Chimie, a rostit o importantă cuvântare. Făcând o analiză profund științifică a stadiului actual al chimiei românești, distinsul chimist român a cărui operă științifică de largă recunoaștere internațională și înaltă capacitate organizatorică stau la baza marilor succese obținute de țara noastră în acest domeniu, a relevat între altele: „Odată cu dezvoltarea puternică a industriei, chimia a cu-

noscut un ritm dintre cele mai înalte de creștere a producției. Se poate afirma că industria chimică românească cuprinde toate sectoarele moderne ale chimiei și ocupă un loc important în întreaga dezvoltare economică și socială a patriei noastre. Un rol de importanță deosebită în dezvoltarea economico-socială, deci și a industriei chimice, au avut știința, învățământul care în anii socialismului au cunoscut o puternică dezvoltare și au avut o contribuție determinantă în realizarea tuturor planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială. Tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu este cea care a inițiat aceste congrese ale chimiei, cea care le-a conceput ca pe o tribună curajoasă a noului, de afirmare a gândirii cutezătoare, construind astfel o adevărată tradiție științifică. În cuvântul de deschidere, savantul de înalt prestigiu internațional ce a dus faima științei românești pe toate meridianele globului a trasat o serie de orientări și îndemnuri de mare valoare tuturor acelor care muncesc pe țărmul chimiei. „În realizarea tuturor obiectivelor, cercetarea științifică, trebuie să acționeze în strânsă conlucrare cu producția, cu învățământul, în vederea elaborării de noi tehnologii, să asigure perfecționarea produselor și crearea de noi produse cu caracteristici superioare pentru toate sectoarele de activitate. Atât cercetarea în domeniul chimiei organice, cât și chimia anorganică trebuie să acorde o atenție deosebită valorificării superioare a materiilor prime și realizării de noi produse cu caracteristici superioare care să ducă la reducerea consumurilor de materiale și energie, la ridicarea calității producției în toate sectoarele. Prin esența sa, chimia însăși este o știință a noului, o știință revoluționară și trebuie să acționeze cu toată fermitatea pentru a ridica nivelul activității de cercetare științifică, pornind de la necesitatea unor noi și noi cuceriri și descoperiri în toate domeniile”.

Aproape 900 de lucrări de aleasă ținută științifică, de o mare diversitate și bogăție tematică au întregit agenda de

lucru a congresului. În holuri și pe culoare, în jurul schemei și graficelor s-au prelungit schimburile de idei. Congresul a declanșat o benefică emulație în gândire, o stare de spirit creatoare ce a scos la lumină numeroase inițiative tehnice. Cuvintele cel mai des rostite erau colaborarea și cooperarea științifică. Cele 11 secțiuni de lucru ale congresului au pus sub acolada lor întreaga paletă de preocupări a chimiei. S-au prezentat noi tehnologii privind adâncirea prelucrării chimice pentru o mai bună valorificare a materiilor prime, sinteze de substanțe în premieră cu caracteristici superioare, s-au expus finisări și îmbunătățiri ale procedurilor existente pentru a le crește eficiența și rentabilitatea, s-au defrișat teritorii necunoscute din intimitatea mecanismelor de reacție.

Diversitate și bogăție tematică

Numeroși oameni de știință din diverse țări au expus lucrări interesante în cadrul congresului. Este și acesta un semn al prețurii de care se bucură știința românească în lume. Consemnăm mai jos câteva opinii ale acelor care au venit de la mii de kilometri la marele forum al chimiștilor români.

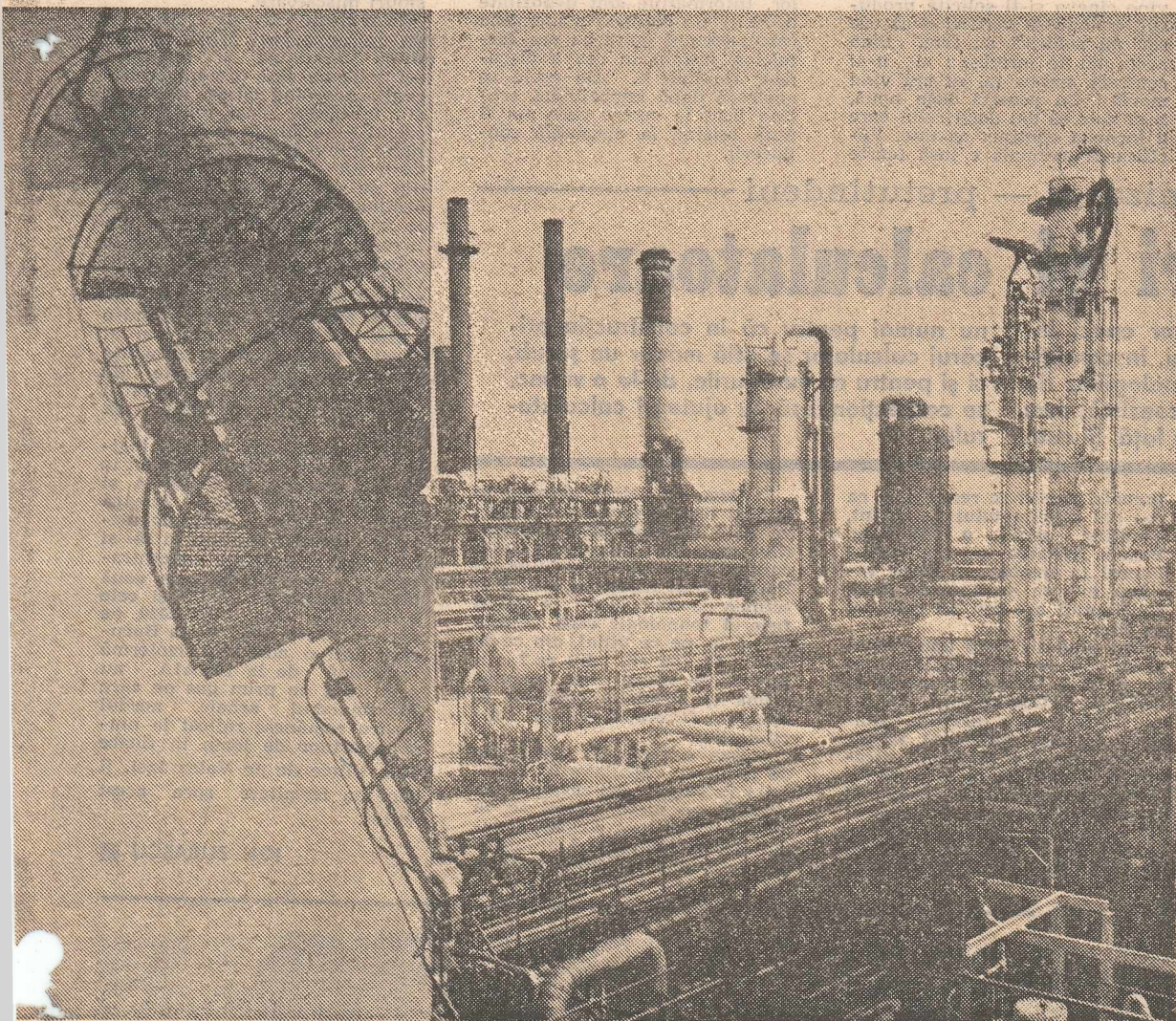
Acad. A. M. Prohorov, membru al Prezidiului Academiei de Științe a U.R.S.S., laureat al premiului Nobel: „Prin foarte buna organizare, prin cercul larg de probleme de actualitate abordate, congresul se situează la cel mai înalt nivel științific și aceasta se datorează, în primul rând, participării active a tovarășei academician Elena Ceaușescu, ale cărei eforturi consacrate dezvoltării științei sunt bine cunoscute în lume. În expunerea inaugurală, Domnia sa a subliniat că, gândindu-ne la viitor, trebuie să acționăm nu numai în vederea progresului tehnic, ci și pentru prosperita-

tea oamenilor, pentru pace, pentru colaborarea pe multiple planuri între țări, într-un climat de înțelegere și destindere. Deși nu sînt chimist, știu că munca științifică și lucrările tovarășei academician Elena Ceaușescu sînt deosebit de cunoscute la noi în țară. Chimia ca și alte domenii ale științei ne oferă posibilități deosebite pentru extinderea colaborării bilaterale”. Acad. V. Koptiug, vicepreședinte al Academiei de Științe a U.R.S.S.: „Amplarea succesor chimiei și științei românești, orientarea lucrărilor congresului spre chimia industrială sînt impresionate. Nivelul ridicat al rapoartelor științifice a produs o impresie foarte bună. În prima zi a congresului a prezentat o expunere foarte interesantă tovarășa academician Elena Ceaușescu în care s-a făcut o analiză a științei chimice, a rezultatelor și perspectivelor ei de dezvoltare. Chimia, această știință de bază permite atât evidențierea funcționării organismelor vii, deci înțelegerea apariției vieții, cât și producerea bunurilor de care are nevoie omul. Cu alte cuvinte, ea este pirghia principală a dezvoltării tuturor popoarelor. În aceste zile am fost primiți de tovarășa academician Elena Ceaușescu, întrevădând în cadrul căreia s-au discutat importante probleme privind colaborarea noastră. Acordăm o înaltă apreciere faptului că Domnia sa a insistat asupra diversificării și creșterii eficienței acestor acțiuni de cooperare pentru care există un program de viitor”. Prof. dr. R. Walter, Universitatea din Illinois: „Acest congres de înalt nivel științific este foarte important atât pentru mine, cât și pentru toți oamenii de știință. Căci, întâlnindu-ne, putem lua cunoștință de realizările științifice ale fiecăruia și stabili premise favorabile cooperării viitoare. Eu colaborez deja cu specialiștii români și doresc ca prin congresele viitoare să se strângă aceste legături științifice”. Prof. dr. M. Striebek, Universitatea din Hamburg: „De mai multă vreme specialiștii de la ICECHIM ne pun la dispoziție elastomeri de calitate superioară celor furnizați de multe țări occidentale. Doresc o extindere a acestei cooperări, căci chimia

românească s-a dezvoltat cu pași importanți”. Prof. dr. V. Macho, R.S. Cehoslovacă: „Am aflat în congres despre o serie de realizări valoroase ale chimiștilor români privind fabricarea medicamentelor, intermediarilor, produselor petrochimice, am luat cunoștință de noi căi de utilizare a fracției C4 și a monomerilor pentru obținerea de copolimeri. Ca șef al comisiei de cooperare româno-cehoslovacă voi acționa pentru extinderea relațiilor științifice între țările noastre”. Prof. dr. J. Beniska din Bratislava declară: „Am tradus cartea *Cercetări în domeniul compușilor macromoleculari* a tovarășei academician Elena Ceaușescu, tratat științific de înalt nivel și adâncă specializare care cuprinde cele mai noi cercetări ale școlii românești conduse de autoare. Cartea, de o mare complexitate, analizând structura cauciucurilor sintetice, proprietățile și metodele de caracterizare ale acestora, metodele de sinteză, aspectele catalizei, este singura de acest fel din Cehoslovacia. Ea reprezintă nu numai un instrument indispensabil de lucru al specialiștilor, ci și un îndreptar de valoare pentru strategia dezvoltării unei astfel de industrii de bază”.

Punct de plecare spre noi descoperiri

Pentru specialiștii din țara noastră, al III-lea Congres Național de Chimie a fost nu numai un prilej de dezbateri științifice și împlinire profesională, ci și un punct de plecare spre noi cercetări și descoperiri. Prof. dr. doc. Alexandru Balaban, opina: „Ideile conținute în cuvântarea de deschidere rostită de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu vor

În lumina principiilor care călăuzesc consecvent acțiunile de politică externă și inițiativele României, cercetătorii și oamenii de știință români își reafirmă hotărîrea lor fermă de a conlucra tot mai strîns cu oamenii de știință de pretutindeni pentru progresul și înflorirea științei și creșterea rolului ei în viața economică și socială a popoarelor și, totodată, pentru promovarea unei politici noi, democratice, pentru triumful rațiunii, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii.

În zilele noastre, știința și pacea sînt de nedespărțit.

Să facem ca aceste valori fundamentale ale epocii pe care o trăim să ne însușească permanent în lupta comună pentru un viitor luminos, în care toate popoarele, muncind în deplină securitate și pace, să-și sporească necontenit contribuția la bunăstarea și progresul umanității, la patrimoniul cunoașterii universale!

Să facem ca, prin lupta unită a popoarelor, să triumfe deplin politica de dezarmare, de securitate și colaborare, să triumfe pacea, bunul cel mai de preț al omenirii!

*din A P E L U L
adresat de participanții la cel de-al
III-lea Congres Național de Chimie
din România către chimiștii și
oamenii de știință din întreaga
lume*

pentru progresul științei mondiale

conduce la dezvoltarea în continuare a chimiei și științei românești, vor spori contribuția cercetării noastre la îmbogățirea patrimoniului științei mondiale. Lucrările românești și în primul rînd cele din domeniul tehnologiei compușilor macromoleculari, conduse cu competență de tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, au putut fi audiate de un mare număr de oameni de știință de peste hotare, ceea ce va servi nu numai la stringerea legăturilor pe plan științific, ci și pe acela al conlucrării în lupta pentru pace, bunăstare și progres". Prof. dr. doc. Victor Sahin: „Congresul a pus încă o dată în evidență roadele excepționalei inițiative a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a lega tot mai strîns într-o perfectă simbioză de creație, învățămîntul, cercetarea și producția. Echipe mixte de specialiști din facultăți, institute și întreprinderi au prezentat lucrări de mare valoare teoretică și practică. Autorii ce și-au pus semnătura pe acestea erau și din marile centre, dar și din orașe mai mici, ceea ce probează faptul că la noi preocuparea științifică a devenit un fenomen de masă. O idee generoasă ce se desprinde din importanța cuvîntare a tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu este aceea de a se acorda o pondere crescută cercetării fundamentale, de perspectivă, care pregătește tehnologiile și produsele de mîine".

Comunicările de vîrf ale congresului ce au polarizat cel mai mult interesul participanților au fost cele privind elastomerii, acei compuși macromoleculari fără de care civilizația modernă ar fi de neconceput. În acest domeniu de mare rafinament științific, cercetările inițiate și coordonate direct de tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu au condus România pe primele locuri în lume. Operele științifice ale eminentului savant român, editate în numeroase țări, au devenit cărți de căpătîi pentru specialiștii de pe glob.

România a devenit unul din producătorii importanți de cauciucuri sintetice din lume. Dar, prin demersurile științifice ale

tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, neobosit descoperitor al noului în chimie, cercetarea de profil a pășit cu succes în teritoriile de înaltă subtilitate ale domeniului. Prof. dr. Mihail Dimonie, membru al echipei complexe alcătuite de specialiști din învățămînt și cercetare, relatează: „Din inițiativa și sub direcția îndrumare a tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu s-a perfecționat procedeul de polimerizare a izoprenului prin utilizarea unor catalizatori de mare performanță pe bază de lantanide. Acești catalizatori mai selectivi și de zeci de ori mai activi decît cei clasici conduc la realizarea unor macromolecule foarte bine ordonate ceea ce conferă produsului o elasticitate și rezistență cu mult mai mari. Rezultatele obținute ne situează pe primele locuri în lume. Sub conducerea directă a tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu s-au elucidat aspectele teoretice de finete ale mecanismelor de polimerizare a butadienei în sistem catalitic pe bază de titan, reducîndu-se consumurile specifice ale procedeului și îmbunătățindu-se calitatea produselor. De asemenea, polimerizarea anionică a butadienei cu stiren conduce la obținerea elastomerilor termoplastici care nu mai necesită vulcanizările cu sulf, mari consumatoare de energie. Tot din inițiativa tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu s-a elaborat un procedeu original românesc privind polimerizarea cicloolefinelor prin deschidere de ciclu cu noi catalizatori foarte eficienți pe bază de wolfram. Această metodă de pionierat în lume valorifică superior o gamă de fracții petrochimice secundare fabricîndu-se cauciucuri polipentenamere de mare elasticitate și cu rezistență superioară cauciucului natural". Prin exemplul personal, tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu i-a învățat pe chimiștii români să îndrăznească spre cele mai înalte piscuri ale științei, creînd o școală în domeniul compușilor macromoleculari, unanim apreciată în lume.

Fizica, una din invitatele chimiștilor la congres, a fost cea

care a adus cu ea cea spectaculoasă descoperire a secolului, laserul. Raza miraculoasă a învățat bine și lecția chimiei. Ea a fost obligată să inducă reacții în gazele chimice active cu generarea unor filme subțiri de nitrură a titaniului, zirconiului, oțelului sau de carburi metalice, precum și borurări ale plachetelor semiconductoare. Astfel, plasma laser produce filme dure care protejează numai zonele de uzură a pieselor masive de metal, renunțîndu-se la procedeul scump și greoi de acoperire a întregii suprafețe. O prioritate mondială este și iradierea cu laser de putere mică a unor suprafețe metalice cu o structură special constituită în așa fel încît energia se absoarbă integral, înlăturîndu-se pierderile. Toate aceste cercetări, prezentate de academicienii A.M. Prohorov și Ion Ursu, au fost rodul colaborării între fizicienii români și sovietici. „În urma sugestiilor și inițiativelor tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu am trecut la extinderea aplicării laserului și în domeniul chimiei, spune laureatul premiului Nobel, A.M. Prohorov. Întrevederile cu Domnia sa au fost întotdeauna deosebit de rodnice".

Fructuoasă

colaborare

internațională

O serie de comunicări interesante au fost prezentate de specialiștii români în cadrul secțiunii de biotehnologii. Acestea reprezintă de fapt calea viitorului deoarece masa vie, de la microorganisme la păduri și alge, este infinit regenerabilă, scăpînd omenirea de spectrul alarmant al epuizării resurselor de ma-

terii prime. Așa cum ne relatea directoarea adjunctă a Institutului Central de Științe Biologice, Maria Caloianu Iordăchel, s-au obținut rezultate favorabile în producerea de proteine din metanol cu drojii și bacterii și de derivate proteice din drojiiile reziduale de bere. Bacteriile cresc în apele reziduale rezultate din conversia catalitică a metanolului au fost obligate să „fabrice” material proteic. Prin tehnologii originale, din resturi de piel, păr, copite, etc. se pot extrage bioproduse cu largi aplicații în industrie, zootehnie, medicină. Cercetătorii noștri au „dresat” microorganismele să emane o serie de enzime care dizolvă rocile din minereurile sărace în cupru, cobalt, zinc, făcînd astfel exploatarea lor rentabilă. Alte familii de vietăți microscopice „au învățat” să recupereze țigetele din zăcămintele deja stocate.

Ca o confirmare a griji și preocupării conducerii de partid și de stat pentru proteștia mediului inconjurător, în cadrul congresului a funcționat o secțiune care a reunit preocupările specialiștilor în acest domeniu. Rezultatele cercetărilor românești pentru păstrarea sănătății naturii au cules aprecieri favorabile din partea academicianului V. Koptiug și a prof. dr. L. Marchessini din Padova care spunea: „Este remarcabil entuziasmul cu care tinerii specialiști abordează această problemă de mare actualitate și umanism”. Prof. dr. Vasile Cochei din Timișoara afirma: „Este o sarcină importantă pentru chimiști să lupte cu instrumentele științei împotriva poluării. Actualul congres este un moment de referință pentru activitatea noastră viitoare. Comunicările făcute au scos în evidență o serie de reușite cum ar fi noile metode de tratare a apei potabile cu clor, ozon, și materiale indigen de mare eficiență ca tufurile vulcanice; epurarea recuperativă a apelor reziduale în urma căreia se reintroduc în circuitul economic metale valoroase ca mercurul, molibdenul, cuprul; combaterea noxelor atmosferice de la centralele termoelectrice; desulfurarea gazelor reziduale cu recuperarea sulfurului; protejarea solului de efecte poluante.

Congresul a mai demonstrat că noul a găsit teren fertil de afirmare nu numai în laboratoarele cercetării, ci și pe planșele și în tomurile cu calcule ale proiectanților. Directorul IITPIC-ului, Gheorghe Manolescu, președintele secțiunii de inginerie chimică, face un scurt bilanț al lucrărilor prezentate: „Prin strădania specialiștilor noștri, metodele noi, neconvenționale tind să pătrundă în schemele tehnologice: microundele reduc consumurile energetice în fabricarea anvelopelor, ultrasunetele cresc eficiența proceselor de filtrare, reactoarele de fermentație se vor aplica în biotehnologii și în obținerea benzinei sintetice din biomasă etc. S-a făcut un util schimb de experiență privind modelarea matematică a fenomenelor care va conduce la o dimensionare mai riguroasă a instalațiilor, cu efecte benefice în economia de materiale. Metoda întreprinderii cercetării cu proiectarea, inițiată de tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, și-a dovedit eficiența și cu ocazia acestui congres prin conținutul comunicărilor prezentate care se situează la nivelul ultimelor preocupări pe plan mondial. Este o sarcină de maximă importanță pentru noi să implementăm în instalații noutățile din acest congres, în vederea modernizării și înnoirii industriei chimice".

În încheierea lucrărilor, într-o atmosferă de fermă angajare patriotică și revoluționară, participanții la congres au adresat o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în care dau expresie sentimentelor de profundă dragoste, de aleasă stimă și recunoștință pentru sprijinul permanent acordat științei, tehnologiei și învățămîntului. Totodată, chimiștii se angajează să-și consacre toate eforturile, întreaga capacitate pentru dezvoltarea cercetării și industriei chimice românești, pentru sporirea contribuției lor la progresul societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea patriei spre comunism.

Chimia se pregătește de acum pentru mileniul trei.

FLORIN CONDURĂȚEANU

La Întreprinderea Mecanică Sighetu Marmăției, „întreprinderea de șuruburi”, cum i se spune în zonă, se pregătește finalizarea planului de investiții la dotări tehnice de calcul. E pentru prima dată în existența acestei întreprinderi când se alocă o treime din investiții, 2 milioane din cele peste 6 destinate modernizării în acest sens. La oficiul său de calcul, s-a format deja un colectiv de cinci cadre cu studii superioare și zece operatoare. Practic, acum se pun bazele tehnicii de calcul în această întreprindere. De curind, au fost aduse din București un concentrator de date CD-80 și două microcalculatoare M-118, iar acum vine rândul celor opt terminale video DAF-2020, de la FERPER, pentru a se completa configurația concentratorului de date.

Un prim fapt șocant: ce leagă între șurub și calculator? Nu sînt șurubul și calculatorul simbolurile acreditate, în mentalitatea multora dintre noi, ale simplicității preindustriale, aproape manufacturiere? Ce să însemne expresiile „a ajuns la gât”, sau „e și el, acolo, un șurub” decît situații precise la baza unei presupuse piramide a competenței și competiției tehnice actuale. Și totuși, așa cum se întîmplă aproape în toate cazurile, adevărul este mult mai profund decît epidermica imagine oferită de aparențe. Șurubul este în realitate prepoziția și conjuncția marii sintaxe industriale actuale. Așa cum nu se poate presupune un mesaj gramatical cît de cît mai elevat fără încheietura banalei, modestie, inobservabilei conjuncții, tot astfel nu se poate concepe aproape nimic din sofisticata

tehnica actuală, fie ea micro-electronică sau supersonică, fără prezența logico-sintactică a șurubului.

El este, așa cum pledează apărătorul său competent, inginerul Cristescu, „sinapsa sistemului electro-mecanic (mai puțin nervos) al tehnicii moderne. Mai mult decît atât, în spațiile banalizate ale uzanțelor, tehnologia realizării lui presupune exactități actuale de ordinul

urmărirea contractelor către beneficiari: fiecare întreprindere are sute și mii de contracte, depinde de profilul ei. Cînd vine cineva și-ți solicită produsul, trebuie să verifici dacă are sau nu contract cu tine. Pînă acum nu te interesa: ai n-ai contract, treaba ta, eu imi vînd marfa! Cu această lege nouă, n-ai voie să dai decît celui care a încheiat contract cu tine. Verificarea manuală e însă foarte

ficiar. Astfel conducerea are pe masă o radiogramă zilnică a stării de sănătate a fluxului, de la debut la onorarea contractelor. Informațiile sînt depozitate operativ pe discuri, în memoria calculatorului (gata cu era cartelelor, intrăm în cea a discurilor flexibile!). De acolo se apelează după împrejurări, scoțînd liste la cerere care pot fi puse oricînd la dispoziția conducerii.

duce la o stăpînire completă a situației, înlăturînd scrisul deciziilor pe apă curgătoare sau umblatul cu beneficiarii pe nisipuri mișcătoare.

Fănăteanu Silvestru, directorul Întreprinderii Mecanice Sighetu Marmăției, și inginerul șef Văleanu sînt oameni inteligenți. Acordînd cîteva milioane din investiții doar tehnicii de calcul — veritabil gest de pionierat într-o astfel de unitate industrială — ei intuiesc exact din ce parte bate viitorul în destinul unor unități industriale mici. Acordînd o treime din investițiile întreprinderii doar calculatoarelor, au conștiința clară că acum se pun bazele tehnicii de calcul în Întreprinderea Mecanică, sincronizînd-o astfel cu marele organism al cărui metabolism și sănătate economică sînt garantate de orientarea la timp spre viitorul electronic al economiei de mîine.

În egală măsură, tînărul inginer Cristescu Emilian, reciclat în cîteva reprize la CEPECA și profilat pe cibernetică știe că oficiul de calcul al întreprinderii cu cei cinci ingineri ai săi și cele zece operatoare, concentratorul de date CD-80, cele două microcalculatoare M-118 și cele 8 terminale video DAF-2020, pe care le aduce acum de la București într-o autodubă izotermă închiriată de la ITSAIA, nu este decît un prim pas pe care Maramureșul arhaic, nordul nostru românesc ridicat la umbra porților de lemn în floare prin satele de pe Valea Izei, îl face cu fermitate spre acest viitor.

ION ZUBAȘCU ■

Modernizarea — pretutindeni

Șuruburi și calculatoare

Aparținînd, în fond, unor epoci industriale total diferite, totuși, în condițiile ofensivei actuale a tehnologiilor de virf, șurubul și calculatorul coexistă, cum demonstrează și articolul de față. Și asta

nu numai pentru că în construcția oricărui calculator se află măcar un șurub, ci și pentru că șuruburile, de la o vreme, se confecționează cu ajutorul calculatorului.

sutimilor și miimilor de milimetri. Un șurub nu-ți va da niciodată șurubul drept exemplu al simplității. Prin urmare, chiar simpla asociație verbală între șurub și calculator nu mai e atît de suspectă cum părea a fi la începutul acestor rînduri.

Dar ce poate să facă, practic, un calculator la o întreprindere de șuruburi?

Treimea de investiții alocată tehnicii de calcul la Întreprinderea Mecanică Sighetu Marmăției va fi rambursată prin prelucrarea operativă (zilnică) a parametrilor de evoluție a producției, care va duce la decizii oportune și corecte.

De la apariția legii contractelor, o problemă foarte mare e

greoaie, uneori se renunță la ea și-i dai solicitantului pe cuvînt, comînd astfel o ilegalitate. Pentru evitarea ei, pui calculatorul la treabă: el poate verifica extrem de operativ dacă solicitantul are sau nu contract cu tine.

Dar pînă a-i livra unui beneficiar șuruburi, el trebuie urmărit pe flux. Care ar fi fazele de urmărire? Contractarea, lansarea în producție (presare, ștanțare, filetare, tratament termic — brînare sau zincare), intrarea în depozit, livrarea la beneficiar. Calculatorul ia contractul trimestrial (cantitatea) al fiecărui beneficiar, pe fiecare produs și urmărește toate aceste faze pînă la livrarea lui către bene-

Tehnica de calcul permite în același timp răspunsuri operative date beneficiarilor, întrebărilor telefonice de genul: aveți șurubul x, puteți să mi-l livrați? Puteți să-mi faceți șurubul y în termen de două luni? Te uiți în fișierul tehnologic care indică ce șurub, pe ce utilaj, din ce se face. Ce, pe ce, din ce? În funcție de stocul de materie primă (și celelalte condiții) le răspunzi favorabil sau nu solicitatorilor.

Acesta e regimul interactiv de lucru cu calculatorul. Îl întrebi în cuvinte, îți răspunde în cuvinte, pe ecran. Astfel se va putea realiza, pas cu pas, sistemul informatic global al întreprinderii pe subsisteme, care va

Creația în slujba producției

Cale sigură spre o calitate superioară: DESIGN

Cerințele de calitate și competitivitate ale producției moderne apelează tot mai mult nu numai la performanțele mașinilor și utilajelor, ci și la eficiența „instrumentelor” specifice simbiozei dintre știință și artă, dintre tehnică și estetică. Aceasta a fost premisa, dar și concluzia primei bienale de design industrial organizată nu demult la Sibiu și despre lucrările căreia vă informăm în cele ce urmează.

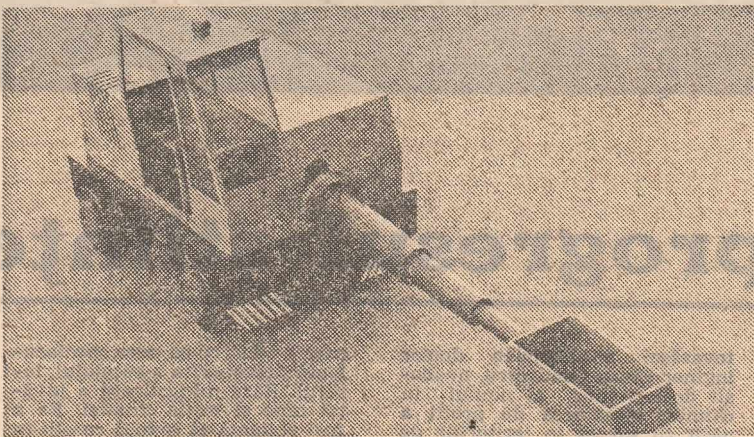
După întîlnirea de astă toamnă a stîclarilor, la Tg. Jiu (tabără de creație, expoziție, dezbateri), iată design-ul și reprezentanții lui, creatorii de produse aflați (sau pregătiți pentru) în slujba industriei încep să iasă din spatele cortinei. Încep să-și afirme mai puternic existența și prezența în viața noastră culturală, cu dorința și voința unei mai pregnante existențe și prezente în viața noastră economică. Fără joc de cuvinte, lucrurile stau chiar așa, ca bun argument, s-a constituit și recent inaugurata primă Bienală de design industrial românesc organizată la Sibiu, printr-o expoziție elevată și un simpozion lucid.

Merită să ne oprim asupra ineditei și lăudabilei inițiative, înscrise de organizatorii sibieni pe agenda tradiționalului festival „Cibinium”, tocmai dat fiind actualitatea implementării acestei activități de creație în industria națională. Vrem, așa cum Directivele Congresului al XIII-lea prevăd, cum Tezele din aprilie ne arată căile de urmat, ca toate produsele românești să fie de înaltă calitate, competitive pe piețele lumii, de nivel tehnic și estetic internațional, iar cu un procent de 4 la sută să putem detine, pînă la finele deceniului, intimitatea, să fie peste nivelul mondial, să realizăm o diversitate de bunuri materia-

le și sociale cît mai mare în condiții eficiente, cu cheltuieli cît mai mici. Design-ul poate să contribuie esențial la toate acestea. Noțiunea a fost acceptată internațional, adoptată și de către Limba română, tocmai datorită sferei ei complexe, acoperind totalitatea concepției unui produs și nicidecum doar forma, înfățișarea lui estetică, cum adesea a fost îngust înțeleasă. (Prin analogie cu filmul, care pînă la urmă s-a impus drept cea de a șaptea artă, design-ul, sintem siguri, se va impune ca a opta artă a lumii moderne). Tocmai acesta este design-ul, unirea dintre știință și artă, dintre estetică și tehnică.

Expoziția și simpozionul de la Sibiu au susținut „cu probele pe masă”, un fructuos dialog între un număr de creatori din țară, mai ales din sectorul bunurilor de consum, și directori și ingineri sefi din numeroase întreprinderi ale județului. S-a lămurit mai bine și mai exact ce este și ce poate să facă design-ul pentru o fabrică, pentru industria mică sau pentru cooperativă mesteșugărească, dar și ce trebuie să știe un creator care gîndește produse noi pentru producția de serie.

S-a analizat deschis, în demers critic și autocritic, ceea ce îngreunează (încă) mersul în aceeași cadență, armonia între cuplul designer-inginer, creație-

„Mașina de șarjare M.S. 13” (locul II, secțiunea „mașini”) aparține studentului serralist (an. V) clujean, ing. Cristian Cheșuț. Se fabrică din 1981, a fost expusă aici macheta unui prototip îmbunătățit (cu cabina rotativă și brațul telescopic, de tip robot), ca urmare a observațiilor în funcționare, în oțelării

producție, producție-desfacere.

Expoziția ar merita ea însăși o cronică aparte (și este momentul în cazul să se formeze și să se afirme critici de specialitate în domeniu), căci obiectele alese de un juriu exigent și competent (prezidat cu autoritate de prof. univ. arh. Virgil Salvanu, seful catedrei de design a Institutului de arte plastice din Cluj-Napoca) au trebuit să treacă bariere foarte severe. Au fost selecționate dintr-o multime de lucruri nespuse de frumoase, după criterii obiectivate științifice. Noutatea formei și originalitatea, aspectul estetic nu au constituit decît unul din criterii, nici mai important, nici mai puțin important decît aportul la îmbunătățirea produsului cunoscut, la îmbunătățirea calității lui, funcționalitatea, ușurința în folosință pentru om (criteriul ergonomic), eficiența economică (ecuația de rentabilitate). Expoziția a întrunit creații a peste 100 de creatori individuali și 49 de colective din industrie și cercetare (din peste 20 de județe), prilejuind astfel o bună privire și o serioasă reflecție asupra potențialului — nebănuit de mare — al design-ului românesc de azi.

Mai merită, de asemenea, subliniat faptul că ideea acestei manifestări a pornit de la o experiență dintr-o întreprindere sibiană, de la Întreprinderea județeană de mică industrie și prestări servicii, unde, prin organizarea unei grupe de design, în circa doi ani, s-a ajuns de la deficit la beneficii de milioane (și despre care vom relata pe larg într-un număr viitor al revistei).

Redăm cîteva dintre opiniile participanților.

ing. LIA POPESCU, Institutul de sudură și instalații metalurgice, Timișoara :

Instrucția estetică a tehnicianului

În acele sectoare unde au existat preocupări în sensul citîndu-l pe W. Gropius (1923), „unității artei cu industria”, multe produse și-au dezvoltat și laturi expresive nebanuite, dimensiunea estetică a obiectelor, dublînd-o pe cea funcțională. Ne-am schimbat decorul cotidian, ne înconjoară multe obiecte frumoase, dar și adaptate scopului, din domeniul bunurilor de larg consum, al confecțiilor, arhitecturii mici etc. etc. Liniile simple, culorile plăcute, formele funcționale, materiale ușor de întreținut, posibilități comode și sigure de manevrare, eleganța și accesibilitatea obiectelor de serie de care dispunem, propun un standard ridicat de viață, un nou mediu cultural. În domeniile însă, unde n-au existat consecvent preocupări deosebite în sensul amintit, ca de exemplu în construcțiile de mașini și utilaje, există o mare diferență — 1. între gradul înalt de tehnicitate și funcționalitate al produselor și aspectul lor exterior, 2. între nivelul de gîndire, proiectare (deci concepție) și prelucrare al produselor și cel de integrare al design-ului în produs, ca factor economic și estetic. În primul caz, cînd e vorba doar de un functionalism sever al mașinii, utilajului, mecanismului, cred că vinovați sînt factorii de răspundere din

„Rucsacul de voiaj” (locul III, secțiunea „bunuri de larg consum”), multifuncțional, ergonomic, practic, a fost gîndit de Timotei Cipariu de la I.I.I.M.P.S. Sibiu.

comisiile de avizare ale întreprinderilor producătoare și institutelor, care uită (sau nu au capacitatea necesară de apreciere) că nu trebuie să fie numai apărători ai utilului ci și ai frumosului. În ambele cazuri însă, cred că vinovată este lipsa de instrucție estetică a tehnicianului. La acest aspect am vrut să ajung, dar mai trebuie să pormesc și de la o altă constatare. Cred că se irosește (și s-a irosit) multă energie în pregătirea designerilor care, citez (din revista „Design” nr. 1/1979, Paul Constantin, „Design : la ce bun ?”), „nu trebuie să creeze forme în sine, ci să conceapă, firește, împreună cu o mare echipă (ingineri, tehnicieni, economiști...) întregul produs. El nu face doar o operație superficială, cosmetică, ci contribuie hotărîtor, atît la economia de materiale, la organizarea rațională a fabricației, cît și la cea a ambalajului și a transportului s.a.m.d., într-un cuvînt, la reducerea prețului de cost”.

Dar, aceste afirmații despre „design-ul total” pot avea aco-perire „practică”, doar pînă la un anumit nivel de tehnicitate al produsului. Mă întreb, pînă unde poate un designer, oricît de bine pregătit ar fi în domeniul cunostintelor tehnice, la un institut de arte plastice, să hotărască, de exemplu, forma finală a unui obiect care, pentru a corespunde, trebuie să fie o îmbinare între material și tehnica de realizare. Este cunoscut în lumea întreagă exemplul designerului Luigi Colani, nemaipomenit de altfel, care a proiectat pentru echipa olimpică de canoe a R.F.G., un schif, 8 + 1, cu o formă deosebită, dar care s-a făcut tîndări în timpul cursei de probă. Prin urmare, esteticul

Mi-a spus, așa într-o doară : „Știi că, la obirșie, toate lucrurile au fost confuze. Cea re a venit să le organizeze a st inteligență. Cind l-am sunat avea 100 de ventii brevetate. Ne-am întil- t la Roman într-o natură su- rrbă : e prea mult cer, ca să mai vezi pe tine însuși. Mi a părut o clipă că evadează taina ideii. Gîndirea lui e o ridă. Este tinăr, silueta sa ngă se decupează în lumina rii, iar ochii îi ard cu patimă. Orbește de lucruri simple, fără privi la ceva anume sau mai ie zis privind ceva ce numai poate zări.

Cred că cea mai importantă e faza cind apare soluția. În 18 făceam studii de electro- nică la Iași. Cercurile știin- ce studentești se revendica- u clorotica disciplină romă- nescă. Inchipuirea mea a fost unită atunci de o primă ins- ație : în citeva după-amieze, i mult în joacă, am compus, mina mea, o instalație pen- reglarea vitezei de rotație a toarelor asincrone. Mi-am seama că era ceva nou. Iar dacă în loc de brevet, am mit doar un premiu. Cerce- ea începuse să mă ispiteas- Iscodeam, tot ceea ce mi se ea confuz. În 1970, după lu- cea de diplomă, am căutat agiul litoralului. Împreună marea, am trăit atunci o eriență unică, împărtășită ă ani de zile de un mare cian. Stăteam pe plaja mării, -o după-amiază de vară tir- urmăream rostogolirea va- lor, sfîșiat de-atîta patimă primată în gînd, mă gin- m — de fapt — ce formida- energie declanșează aceas- mpetuoasă despletire de va-

luri, cînd — brusc — am reali- zat că totul, în jurul meu, se-n- lăntuise într-o uriașă horă. Nu. Cred că nu am spus bine horă, era mai degrabă un dans cos- mic. Știam de la clasici că ni- sipul, apa și aerul sint compuse din molecule și atomi, care la rindul lor se alcătuiesc din par- ticule care se condiționează, formindu-se ori distrugindu-se reciproc. Știam, de asemenea, că atmosfera pămîntului este

auditoriu. Cîteodată — dar foarte rar, pentru că seriozita- tea sau înțelepciunea lui mă in- timidează — îl intrerup ca să-mi spulber vreo îndoială. Cum a ajuns la această uzină de reparat transformatoare ? Absolut din întimplare. N-am crezut niciodată că se pot face 100 de invenții pe un transfor- mator ! „Nu, am omis să-ți spun că uzina are un spectru mult mai larg, are în orizontul

matoarele de medie putere“ și are o eficiență economică de peste 10 milioane lei“. Nu, n-a tras linie să adune cit rezultă de la 100 de invenții, oricum este o sumă fabuloasă.

Mă repliez. Stimatete tovarășe inginer, nu cumva în electro- tehnică se inventează mai les- ne ? Nu se trece mai ușor peste acea superbă asuprire a spiri- tului, peste asceza în marginea ideii ? „Nu. Creația inventato-

rotehnică București, Facultatea de electrotehnică a Institutului politehnic Iași, cu care am avut peste 40 de contracte, și nu în ultimul rînd, cei 25 de ingineri din uzină.“

Omul acesta, care a frecven- tat îndelung slova și truda, lu- crînd 15—16 ore pe zi, care se scoală noaptea și desenează idei, care și-a înhămat caii- putere la caleașca tehnicii noi, este persecutat (așa spune l) de o imagine-program asupra mun- cii. Renunțarea la sine este un semn al înțelepciunii, renunța- rea la o idee este un semn al slăbiciunii.

Gîndirea trebuie să fie min- dră, să se bată, să nu se incli- ne cu umilință. Într-un singur an, cind i s-a născut fetița, a brevetat 15 invenții.

Dorel Cernomazu are 100 de invenții, iar dacă socotim și propunerile avansate la O.S.I.M., cifra se ridică la 131. A fost in- cununat cu zeci de lauri la Festivalul Național „Cîntarea României“, la expoziții mondiale ale inventatorilor, la saloane interne și internaționale.

Dorel Cernomazu este tinăr. Din vîlmășagul aducerilor aminte, una îl absoarbe. Desco- perise un aparat pentru verifi- carea simultaneității atingerii trifazice. Nu împlinise încă 25 de ani. Era primul său brevet de inventator. Cind i-a fost in- minat, din cauza emoțiilor, nu și-a putut stăpîni lacrimile. Erau atît de grele, încit i s-a părut că ține în brațe niște ploii mari. Trebuie să fi fost ploile fîgă- duinței sub care rodește, astăzi, atît de fecunda sa inspirație.

EUGEN TURESCHI ■

Spirit comunist, spirit creator

Cîtă viață încape în 100 de invenții

Despre pasiunea descoperirii, despre patima comprimată în gînd, despre pu- terea de-a scormoni lumina, despre uni- versul incomensurabil al unui biet trans-

formator pe care s-au făcut 100 de in- venții dar, mai înainte de toate, despre cîtă viață încape într-un singur pas spre limitele cunoașterii.

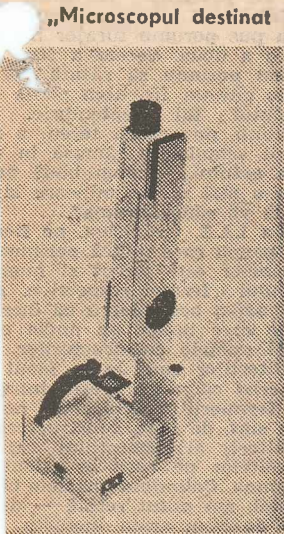
bombardată de dușuri de raze cosmice, de particule încărcate cu energie înaltă, care trec prin fel de fel de coliziuni în marșul lor triumfal prin aer. Cum îți spuneam, toate acestea fă- ceau parte din merindele mele spirituale, erau în grafice, la rece, cum se spune. Dar, nu vă- zusem niciodată materia dan- sind. Și ce era și mai ciudat era faptul că la dans eram in- vitat și eu. Eram partener. Dan- sam pur și simplu ca un nebun. De atunci și pînă acum am dansat de peste 100 de ori. Cu- vîntul acesta, de loc bizar, în- seamnă pentru mine un pro- gram precis“.

Vorbește ca pentru un întreg

său toate aparatele de măsură și control cu profil energetic, elementele de protecție, aparate- le și instrumentele de electro- securitate, dispozitivele pentru limitarea mersului în gol, a consumatorilor de energie elec- trică și roboții industriali“. După aceste ultime două vorbe s-a lăsat o tăcere în care se auzea doar trosnetul brichetei. Mi-am încordat memoria ca să-mi amintesc viitorul. Roboți la Ro- man ? Aici, unde pînă nu de mult se fabricau doar căruțe și hamuri ?

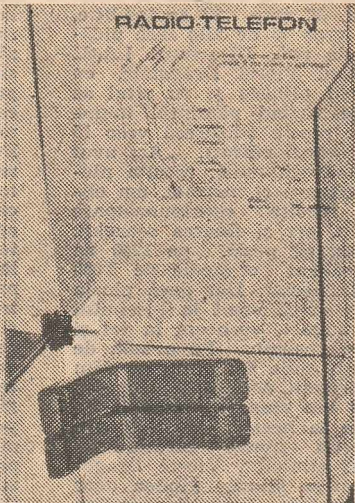
„M-am întreat care este ulti- ma invenție. Se numește „Dis- pozitiv de protecție a comuta- toarelor de priză de la transfor-

rului rămîne o taină“. Una a lui. Realizezi 10 invenții de mai mică anvergură pentru a o pre- găti pe a 11-a, care este o ca- tedrală de idei ! Poate, într-a- devăr, că este ceva mai ușor : reparînd, desfăcînd întregul, observi tot felul de hibe de proiectare și execuție. Ești da- tor să le îndrepti. Să aduci so- luții noi. Întotdeauna cînd lu- crezi la un produs de serie îl îmbunătățești, îl transformi în altceva. Dar niciodată singur. Te bizui în permanență pe un portofoliu de idei, pe o bancă de date. Colaborarii mei sint Institutul de cercetări și moder- nizări tehnologice, Institutul de cercetări pentru industria elec-

„Microscopul destinat

studiului în laborator și pe teren“ (miniatural și cu performanțe deosebite) este creația designe- rului Alexandru Ghilduș (locul I, la Sibiu, în secțiunea „Apa- rate și mașini“). În Japonia a fost selecționat și publicat în cea mai reputată revistă internațio- nală de design.

„Radiotelefonul monobloc“ (premiul II, secțiunea „aparatu- ră electrocasnică“) aparține stu- dentului seralist, ing. Vasile Beu- dean. Se cuvine să se studieze, de către forurile în drept, pro- punerea sa ca realizările deose- bite ale designerilor să fie protejate prin lege, ca și invențiile.

adaugă, se subsumează lă- dar cu profesionalism. devenită dicton „for- mază funcția“ nu trebuie utilizată, dar, dacă reve- a exemplul de mai sus, se că de la acel incident, schifurilor a devenit tot rumoasă pe măsură ce s-a iat de scopurile ei utile, ceasta s-a realizat numai na calculcelor de rezistență inamică și a testelor în atoare și standuri de

tehnică, azi, posibilitățile elucrare atît de diverse și btile, ca și multitudinea ialelor propun o speciali- foarte riguroasă și strictă menii destul de înguste, institutele politehnice ară îi ies în întîmpinare. acestei instrucții i s-ar a si valente plastice, si- observatiile făcute anterior, or la decalajul între ni- de tehnicitate al industriei e și aspectul multora din seile pe care le realizează nicșora.

gn la arte plastice avem, nu și la Politehnică ?

MIRCEA IONESCU-MUS-

, directorul Centrului de etare științifică și ingine- tehnologică pentru apa- rură casnică, București :

produs conține ecua- ția eficienței

asele prezentate în expoziției organizate sa artelor din Sibiu strează energia crea- specialiștilor din țara

noastră în domeniul design-ului industrial, unde intuiția și ta- lentul încep să fie susținute de procedee științifice, care elimină situațiile de compromis sau in- timplătoare. Este din ce în ce mai evident faptul că designe- rii au adoptat principiul con- form căruia produsul este pur- tătorul programului de eficiență economică a producției industri- ale și că, din concepție trebuie să se prefigureze rezultatele va- lorificării actului de creație.

Artistul, ca și omul de știință se confruntă cu un univers de restricții, de condiționări în ac- tivitatea lui creativă — de materii prime, energie, techno- logii, cheltuieli de producție — incit ecuația aceasta strict ma- tematică s-a impus. Design-ul este în centrul nostru, unde lucrez de 15 ani, cercetare științifică, cercetare aplicativă de produs, tot astfel cum este o muncă de echipă. Întrebarea de pînă acum, cine este titula- rul creației, artistul sau omul de știință?, nu se mai pune, răspunsul este dat. În egală mă- sură, amindoi. În centrul nostru lucrează 30 de designeri dar și 150 de sociologi, ingineri, eco- nomiști, psihologi, arhitecți..., care concep anual peste 400 de produse destinate spațiului lo- cuinței, spațiului ambiental. Cam 250 dintre acestea intră în producție și foarte multe din- tre ele se regăsesc la export. Importurile pentru realizarea lor reprezintă doar 5 la sută din volumul exportului și sub 4 la mie din volumul cheltuieli- lor totale. Firește că latura es- tetică a obiectelor, gradul lor de originalitate și nouitate nu este niciodată pierdută din ve- dere. Funcția educativă a de- sign-ului este enormă, produsul culturalizează neîndoios masele de consumatori, le modifică, chiar dacă invizibil, comporta-

mentul. Prin lansarea pe piață de obiecte frumoase îi ajutăm pe oameni să devină mai civilizați, mai culti, mai buni.

Prof. univ. arh. VIRGIL SAL- VANU, șeful Catedrei de de- sign, Institutul de arte plas- tice, Cluj-Napoca ;

Creatorul să nu rămînă anonim

Această expoziție este o nouă confirmare a faptului că avem un învățămînt superior de de- sign care a pregătît numeroase generații de specialiști cu o deosebit de valoroasă pregătire profesională și care sint dornici să-și dedice capacitatea creatoa- re în unitățile industriale, ace- stea avînd sarcina să ridice sub- stanțial și rapid calitatea produ- selor românești la niveluri com- petitive cu cele mai bune de pe plan mondial. Problema care se pune acut în momentul de față este dacă întreprinderile îi folosesc bine în acest consens ? Noi, cei din juriu, am selecțio- nat aici acele obiecte, producții, creații individuale sau de grup — acordînd, precum se vede o premiu special copiilor creatori de la Casa pionierilor și șoi- mior patriei din Sibiu, tocmai pentru a arăta că educația pen- tru design începe din copilărie, de la vîrsta grădiniței —, care corespund mai bine unor cri- terii raționale. Am vrut să ac- centuăm și în modul acesta ideaa aportului fundamental al crea- ției și creatorului la înnoirea și diversificarea producției. Dar

și acestea nu trebuie făcute ori- cum și la întimplare. Consider necesar un dialog mai serios, un schimb de păreri bine pre- gătit de foruri centrale, pe mi- nistere, privind orientarea crea- ției și a diversificării produc- ției. Nu trebuie să alergăm după număr, ci după un sens bine studiat. De pildă, am un set de păpuși foarte reușite, care plac copiilor și răspund scopurilor educativ-formative. Pe acel set mă duc mai departe și dezvolt gama lor, urmărind să stăpînesc valoarea comercială a produsu- lui, utilitatea socială, ecuația de eficiență economică. Sigur, e necesară o cercetare de piață (care model și în cit timp se consumă), lucru pe care nu-l pot asigura decit organele spe- cializate ale comerțului. Comerțul să lanseze serii de tes- tare, iar în funcție de ecoul a- cestora să se introducă în pro- ducție și să cerem creatorilor dezvoltări și noi variante. Apoi, creatorul să nu rămînă anonim. Așa cum există ștampila cu numărul CTC-istului, să existe parafă, numele crea- torului pe eticheta produ- sului. Ieșirea din anonim, prestigiul de autor obli- gă foarte mult, ceea ce, cu siguranță se va resimți pozitiv în producția de serie. Pînă a- tunci, sint curios cite din ideile prezentate în această expoziție de la Sibiu vor fi preluate și introduse în producție ? !

Ec. TRAIAN POPȘA, directorul Întreprinderii județene de mică industrie și prestări servicii, Sibiu :

Cînd ai designeri, ce să faci cu ei ?

E minunat ce spune profeso- rul Salvanu, noi o să încercăm să aplicăm o serie din idelle a- firmate, dar, în realitate, cînd într-o întreprindere îi se pre- zintă un designer (atunci cînd e repartizat de la facultate) nu prea știi ce să faci cu el. Unde să-l pui să muncească și ce re- tribuție să-i dai, cum să-l plă- tești ? Funcția nu este nominali- zată în statutul de funcțiuni. Nu știu unde, la care mi- nister e competența (și omi- siunea), dar se cere corecta- tă. Noi am creat o asemenea grupă de design și rezultatele s-au văzut repede. Cu ajutorul ei am reinnoit producția într-o porțiție foarte mare, am în- locuit produsele greu vandabi- le, dar tot ca desenatori artis- tici sint pe statul de plată. Apoi,

există, coexistă, încă, treaba cealaltă — te zbați, diversifici, înnoiești, dar pentru ce, pentru cine ? La contractări, constai că beneficiarul tău, partenerul de dialog nu vrea nimic sau aproa- pe nimic din noutățile aduse. E circumspect ori nu-i place lui. Dacă nu se vinde ? ! e perma- nenta sa teamă. Ori, și aici e necesară o schimbare, o selec- ție mai atentă a merceologilor din comerț, o pregătire mai sus- ținută a lor.

Design. ALEXANDRU GHIL- DUȘ, șeful secției design, Uniunea Artiștilor Plastici, București :

Toată țara să fie o expoziție

Am să fiu foarte scurt. Desig- neri nu sintem prea mulți în țară, iar dintre cei care lucrăm direct în întreprinderi sintem și mai puțini. Parte au dezar- mat, sint liberi profesioniști și lucrează pentru galeriile Fon- dului Plastic. De ce ? Unul din motive a fost pomenit. Am ab- solvit de 9 ani secția de profil din București și sint încadrat la Întreprinderea Optică Romă- nă — I.O.R. —, o întreprinde- re foarte serioasă, ca desenator artistic. În curînd, va trebui să dau examenul de desenator ar- tistic principal, deși am o di- plomă universitară, lucrări in- trate în producție, participări la toate trienalele de design ale U.A.P., ca și la manifestări in- ternationale.

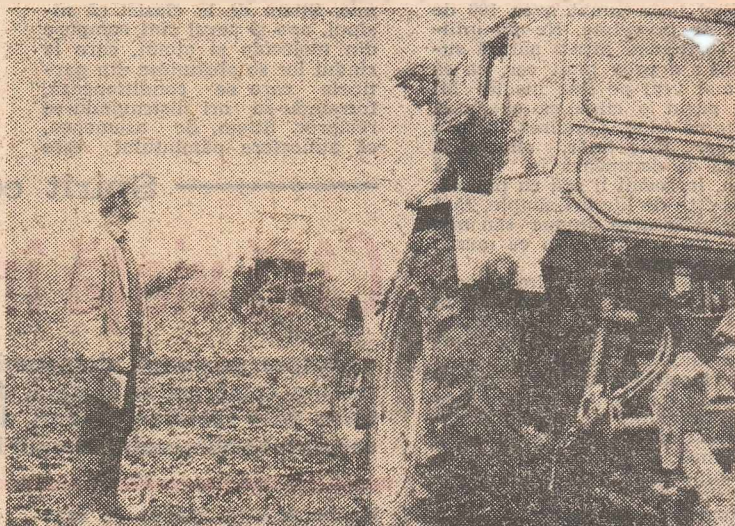
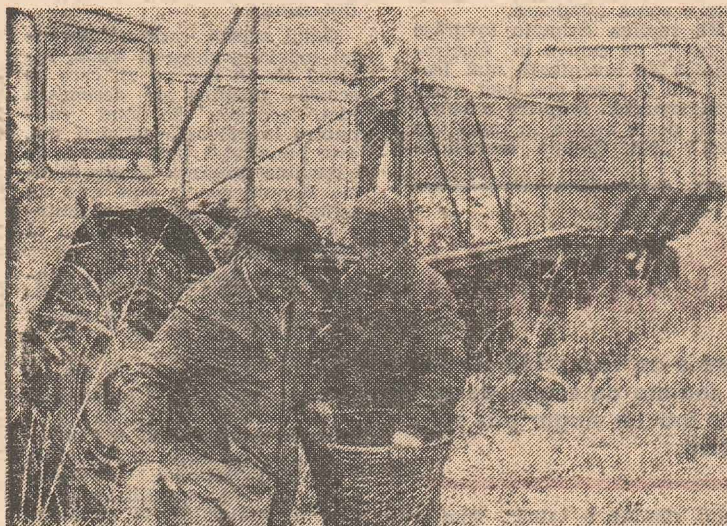
Dacă îmi cereți opinia ca unul profesionist, vă mărturisesc că expoziția aceasta de la Sibiu, lăudabilă ca intenții, nu e la ni- velul cerințelor actuale. Desig- nerii din România pot mai mult, ceea ce au adus, cu cele citeva excepții, sint creații individuale, realizate prin eforturi proprii.

Nu știu dacă e nevoie să fa- cem mai multe expoziții de de- sign, cum s-a afirmat aici, poa- te este și acesta un mod de a ne afirma prezența și compe- tența — în curînd va invit la Trienala de design a U.A.P. de la Sala „Dalles“ din Capitală —, ceea ce cred că este mai im- portant este ca toată țara să fie o expoziție. Să aflăm în magazine doar obiecte frumoa- se, utile, funcționale, de bună calitate. Atunci, design-ul și-a atins scopul.

Prin urmare, e timpul acțiu- nii. Tovarăși directori de întreprinderi, 100 de idei frumoase vă așteaptă pe simezele Casel artelor din Sibiu. Cine vrea să cîștige mai mult, mai bine, mai repede, piața și beneficii, să se grăbească.

CICI IORDACHE ADAM ■ Fotografii de ADRIAN BUD ■

Recolta de acum, recolta de la anul

Pentru agricultură, echinocliul de toamnă înseamnă echilibrul dintre însămînțări și recoltat, adică dintre începutul și sfîrșitul unor cicluri productive. În aceste zile, la I.A.S. Grădiștea, me-nirea lui Tudorașcu Teodor este să aibă gata de start, în orice moment, întreaga „flotilă” de 25 de tractoare care trebuie să are după floarea soarelui (aflată deja în hambare). Cînd terminați? „Faceți socoteala: 4 hectare pe tractor și pe zi, și mai avem rămase 140 hectare”. Pe frontul celălalt, al recoltatului porumbului, nu-i deloc liniște. Moga Nicolae are în grijă o formație de 7 combine, pe una din ele lucrînd Cornel Giurea, vicepreședintele C.O.M. Se vede treaba că mașinăria n-a ținut seama de funcție din moment ce Cornel a trebuit să schimbe două seturi de eurile de transmisie într-o zi. Ce-nseamnă asta? „Înseamnă că doi oameni lucrează două ore la o singură schimbare a eurilor. Un set nou a ținut vreo 10 km, iar două seturi (care costă 1 600 lei, dacă le găsești) au rezistat numai o zi”. Iată o atenționare și un apel de natură urgentă pentru cei ce le fabrică. Cum-necum, reparate chiar pe drumurile dintre lanuri, pe ploaie sau pe întuneric, „C6P”-urile își mai fac datoria, dar cum mașina nu poate face ce face mina omului, și cum nici-un știu-etc nu trebuie să rămînă în cîmp, în fiecare fermă a I.A.S. s-au organizat formații de „rețușori ai recoltatului”, oameni care string ceea ce mai scapă de la combină. „Numai așa, spun directorul Viorel Dragomir și șeful de fermă Spiridon Cepoi, ave-n tot porumbul în mină, stringîndu-l bob cu bob și dîndu-l acolo unde e nevoie”.

Ploaia caldă și rece de la echinocliu

Recoltele sigure și stabile pot fi opera omului, dar producțiile record depind, încă, de lucrarea naturii. Ploaia rămîne pentru agricultură, n-avem ce face, pirghia ce poate împinge în sus sau în jos „mercurul” presiunii din hambare. La Grădiștea, spre estul județului Călărași, lingă balta Ialomitei, a plouat abia în noaptea de echinocliu, 22 spre 23 septembrie, după vreo 75 de zile fără picătură de apă. Directorul I.A.S., inginerul Viorel Dragomir, cu un ochi plîngea și cu altul se bucura văzînd pămîntul înmuiat de ploaie (căzuseră vreo 15 l pe metrul pătrat). „Am avut o primăvară bună, recolta plecase frumos și, normal, am obținut recolte corespunzătoare la grîu, orz și floarea soarelui. La orz, de pildă, pe 1200 ha am realizat o medie de 8 000 kg la hectar. Dar dacă ploaia de azi ar fi venit la începutul lunii august, vorbeam la fel și despre porumb. Pe o solă de porumb unde am putut să dăm prin irigații doar 10 l pe metru pătrat am crescut producția cu 5 tone la hectar. Cam asta e proporția dintre picătura de apă și știulete”. Viorel Dragomir nu se scuza, gîndea doar cu voce tare. Acum îl preocupa doar ploaia de azi, o ploaie la echinocliu de toamnă pe care o aștepta de la solstițiul de vară. Se bucura că-l ajută la pregătirea terenului pentru că „au fost ani în care, toamna, am repetat de 5-6 ori fiecare lucrare și sîmînța tot nu răsărea la timp. După ploaia asta, cred că două lucrări sînt suficiente pentru cele 5 000 ha pe care le vom însămînța cu grîu și orz”.

Caldă pentru arături, tăvălu-

git și discuit (chiar dacă mecanizatorii adăstau la capul locului să mai bată vîntul și să se zvînte), ploaia cu pricina este rece și încurcă treburile la recoltatul porumbului, pentru că nici combinele nu mai puteau intra în lan, dis de dimineață. O treime din suprafața cu porumb e rezolvată, dar beneficiarii deja bat la ușă. De la „Comtim” veniseră cu o zi înainte doi delegați, să fie siguri și să vegheze la cit de grabnic se umplu cu porumb cele 20 de vagoane pe care le însoțiseră, pe șosea, cu un „Aro”. Viorel Dragomir le livrează porumbul pentru „că are obligația asta — și a luat toate măsurile ca la gară încărcarea să meargă în flux continuu: două benzi transportoare, grup electrogen, alte utilaje de încărcare, forță de muncă — marelui „Comtim” nu trebuie să aștepte. „Am vizitat și eu acest combinat timișorean, m-a impresionat și mi-aș dori ca și sectorul nostru zootehnic să fie la fel. Dacă ne gîndim că vitele rumegă la fel peste tot, numai să aibă ce, îmi pot da seama de ce noi nu prea reușim să realizăm sporul zilnic în greutate pe care-l obțin timișorenii”. Ceea ce spune Viorel Dragomir nu este un reproș, ci o constatare care ascunde niște ambiții pe cale de a se împlini. Astfel, complexul zootehnic este în al doilea an cînd nu mai dă pierderi, asigurînd 20 la sută din veniturile și producția marfă a întreprinderii. Dacă înainte kilogramul de spor în greutate costa mai mult decît prețul de vînzare, acum e invers. De altfel, anul 1987 a fost primul în care I.A.S. Grădiștea a ajuns la

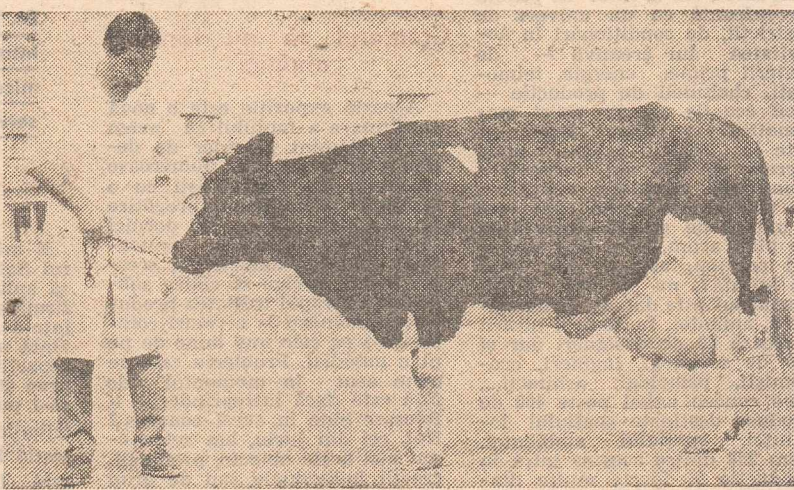
„plus” (2,5 milioane beneficiu după ani în șir în care a fost de cite minus 30 milioane. mare contribuție a avut această inversare a soldurilor sectorului zootehnic, în care, pe cele 30 000 oi s-a putut scoate o medie de 13,5 kg lipă pe an. Pentru asta a fost nevoie nu numai de tehnologii, și de prezență de spirit pildă, anul acesta, după s-a pus porumb furajer în tura a doua. Seceta a făcut acest porumb să răsăre, ci colo cite-un fir, abia pe 15 septembrie. schimb, pe același teren, a sărit samulastra rămasă în urma orzului, „taman bună pentru a mai da de mîncare la pină va cădea bruma”.

La I.A.S. Grădiștea, pe fiecare panou care indică perimetru fermelor este trecut și numele șefului fermei respective. Asemănat acest lucru cu încrîștile care indică pe unele edificii numele constructorilor arhitecților care le-au făcut și cred că n-am greșit, întru și fermierii agriculturii noastre sînt, de fapt, constructori arhitecți ai pămîntului și recoltelor pe care le așteaptă toamna. Colindînd tarlalele Grădiștei, am putut reține — din cit de bine arăta lucrarea mintului lor — numele lui L. rentiu Grigore (ferma 1), Spiridon Cepoi (ferma 5), Ștefan Jane (ferma 3) și Păun George (ferma 6). Pentru toți ploaia de la echinocliu la fel de caldă, și la fel de rece, așa cum e viața, în agricultură, unde timpul și vremea lasă uneori să faci o treie împiedicîndu-te, în schimb, faci alta, poate la fel de nădădă.

Șlefuind lucrarea naturii

Măreție și obișnuință

O imperceptibilă luptă pentru valoare adăugată se desfășoară în zootehnie, acolo unde fiecare centimă de performanță obținută peste calitățile naturale ale animalelor se poate răsfrînge, în calculabil, la scara unei rase și la proporția întregii țări, asupra calității vieții oamenilor. Imaginile alăturate se vor un simbol al acestei lupte, tenace și migăloasă, anonimă și verificabilă

doar după un timp îndelungat. Sînt imagini obișnuite, dar care ascund o muncă „risipită” în ani prin laboratoare de cercetare, prin staule și grajduri, pe toate cărările văzute și nevăzute ale îngrijirii animalelor. La herghelia de la Mangalia se revigorează rasa pur singe arab, se gîndește și se transpiră în slujba acestui simbol al comuniunii omului cu natura care a fost și

rămîne calul. La I.A.S. Berzovia „s-a ajuns” ca această vacă din rasa Friză (dintr-o fermă îngrijită de Ionel Pantis) să dea zilnic 38 litri de lapte. În sfîrșit, în Stațiunea de profil de lingă Caransebeș, vedeta „septelului” o constituie rasa Turcană albă, ridicată pe spirala evoluției speciei la niște performanțe care sporesc de la an la an: natalitatea cu 15 la sută, lina cu 20

la sută, laptele cu 10 la sută. Trei specii de animale — calul, vaca și cu oaia — aduse în prim plan din trei puncte cardinale ale țării, din trei unități agricole cu profiluri diferite oferă, totuși, aceeași imagine, demnă de respect: a muncii pentru bunăstarea noastră, a tuturor. Șlefuind fără încetare lucrarea de milenii a naturii, omul își împlinește, în fond, una din me-

nirile sale fundamentale, chidădă — sau cu atît mai mult cît — truda lui cu animalele sîntînde, uneori, între măreție creației și obișnuitul muncii într-un grajd.

Pagină realizată
OCTAVIAN ȘTIREANU
Fotografii
VICTOR RĂDULESCU

Ziua și transportul?

În grădini și dincolo de ele

șefa uneia din ele : „Patru tone de roșii stau în cimp, culiese. La ora 11 au sosit două mașini de la I.L.F. Militari. Șoferii au plecat acasă la unul din ei, Ion Vilcan, care este de aici. Vor pleca mâine. Ei, împreună, dua 1600 de lădițe și n-avem atitea.“ Nu interesează pe nimeni că șoferii nu vor să plece decît împreună, luîndu-și singuri o zi liberă, iar pentru o parte din roșii, durată călă-

a C.A.P. Smîrdioasa, ingine-
şef Emilian Bunea, cel pu-
ne sincer: „Culegem cind
e maşina. Azi n-am văzut
una”.
eci, graficele de livrare nu
tează.
a Bragadiru sînt două fer-
de legume. Valeria Mitroi,

Graficele săptămânale rămân pe hîrtie, oamenii sînt dirijați

De această dată am selectat numai aspecte care pun în lumină necorelări, neglijențe, inerții ce pot fi înlăturate la nivelul fiecărui județ, fără reorganizări ce ar depăși latitudinea de decizie a celor de acolo. În numărul viitor vom încerca să privim drumul legumelor din alt unghi, cel puțin la fel de interesant, dînd cuvîntul unor oameni cu bogată experiență și care fac propuneri demne de luat în seamă pentru stimularea producției de legume.

Primarul face cîteva observații privitoare la buna gospodărire a ambalajelor și la combaterea oricărei risipe, apoi ne reține atenția cu faptul că cele trei C.A.P.-uri din comună au trimis spre desfacere, numai pînă la această dată, peste 1 200 t de tomate. Cea mai mare parte a luat drumul I.L.F.-ului Bercei, contribuind astfel la aprovizionarea Capitalei. La export au fost livrate peste 125 t de roșii timpurii. Numai de aici, din cele 5 ha, mai sînt de scos circa 30—35 t de roșii, calitatea a II-a și a III-a. Dar pînă la cît prevede planul la legume, calea e încă lungă. Toamna e în apogeu și recolta-i bună.

Comuna Hotarele, alături de Vărăști, Gălsani, Valea Dragului, Bolintinul din Vale, Grădnari, face parte din salba de localități legumicole ale județului Giurgiu prevăzută să livreze anul acesta aproape 230 000 tone de legume. Cum ne informează Mircea Crețu, directorul I.J.L.F., ea e recunoscută în întreaga țară pentru producția de tomate. Se poate afirma cu încredere că de mai mulți ani, legumicultorii din Hotarele s-au specializat în acest domeniu. Roșii ca la ei mai rar. De pe urma lor, toate C.A.P.-urile au devenit milionare.

Iată o poziție corectă, dar și o propunere care merită îmbrățișată nu numai de soferii de autocamioane de la autobaza Hotarele, ci și de cooperatori, de toți cei angrenați în campanie. Ar fi un timp folosit mai eficient în scopul unei mai bune și operative aprovizionări a cămarilor toamnei.

Tomate pierdute

— Ne-am cam făcut suma.
— De pe cele 5 ha tomate timpurii nu mai scoateți nimic?
— Nu, pentru că acea cultură s-a terminat.
— Adică?

Să nu se lase pe cîmp nici-un kilogram de roșii !

DORIN GHERGHINESCU ■

MIHAI STĂNESCU ■

■ **ICRAL — Constanța:** Veriho Costache este om al muncii al unității noastre, își desfășoară activitatea în cadrul Secției nr. 1 Construcții, în funcția de fierar-betonist și are o familie compusă din trei persoane. Pentru asigurarea unor condiții corespunzătoare de locuit, pe baza listelor de prioritate și în conformitate cu prevederile Legii nr. 5/1973, organul de conducere colectivă i-a atribuit o locuință formată din două camere și dependințe, situată în Aleea Macilor nr. 2, bloc B. 1, scara B, ap. 22, ansamblul Tomis I. Răspuns adresat lui Veriho Costache din Constanța, str. Bravilor, nr. 2, Căminul I.P.L., sc. A, et. 4, ap. 51.

■ **Consiliul popular al municipiului Piatra Neamț:** Petentul a refuzat mai multe apartamente oferite de unitate — Intreprinderea Mecanică „Ceahlău” din Piatra Neamț — pe motiv că sint prea îndepărtate de zona centrală a orașului. La intervenția noastră semnatul scrisorii a obținut o nouă repartitie pentru un apartament cu două camere și s-a declarat mulțumit. Răspuns primit de Olaru Nicolai din Piatra Neamț, str. Progresului, bl. 110.

■ „Blocul în care locuiesc, cit și celelalte două, PM 84 și PM 85, date în folosință în februarie 1986, prezintă unele defecțiuni de construcție, de finisare. Și spre edificare petentul Dăsculea Vasile din București, Aleea Lăceni nr. 11, bl. PM 83, sc. II, et. 7, ap. 95, sectorul 3, ne atașază un set de fotografii cu explicațiile aferente. „Semnătura” constructorilor a fost imortalizată și prin mormanele enorme de pământ, plăcile de beton, fier beton, stâlpi etc. uitate pe șantier, adică în optul dintre blocuri. Dezafectate, aceste spații ar putea fi amenajate ca locuri de joacă pentru copii și de parcare”. Credem că propunerea va fi luată în considerare de cei în cauză!

■ **Consiliul popular al județului Mehedinți:** Neacordarea retribuțiilor într-o perioadă a anului trecut — aspecte sesizate de un grup de muncitori din cadrul secției Lăcătușerie a Cooperativei „Unirea” din Vinju Mare — s-a datorat începerii execuției lucrărilor la obiectivul de investiții sere — comuna Vinători, aparținând de AECIT Cujmir, fără finanțare deschisă, fapt pentru care beneficiarul nu a semnat situațiile de plată pentru producția executată în timpul sus-amintit. S-au luat măsuri de comun acord cu acesta pentru decontarea operațiunilor efectuate în sumă de 87.000 lei și acordarea retribuției personalului muncitor care a realizat lucrări în valoare de 39.475 lei, plus celelalte drepturi ce li se cuvin.

■ **Intreprinderea de transporturi auto Timiș:** Odată cu începerea anului școlar 1988—1989, s-au luat măsuri corespunzătoare de asigurare a parcului de autobuze active necesare pentru acoperirea tuturor sarcinilor de transport. În consecință s-a asigurat și o cursă pentru elevii din localitățile Herneacova și Stanciova la școala din comuna Recaș. În acest sens ne-am adresat Direcției de drumuri și poduri Timișoara pentru repararea și aducerea în stare corespunzătoare a porțiunii de drum amintite. Răspunsul este expediat părinților elevilor din localitățile Herneacova și Stanciova.

■ „La căminul cultural din sat avem un generator electric folosit pentru prezentarea unor filme. Acesta defectându-se, ne-am adresat conducerii Intreprinderii cinematografice Vileca, care ne patronază, pentru a-l remedia. Deși l-am dus din mai, încă nu a fost reparat. Funcționează un timp, după care se strică din nou. Oare nu există altă posibilitate de a-l înlocui?” Chirca Nicolae din Balota, județul Vileca, se întreabă și ne întreabă, așteptând, firește, un răspuns pozitiv.

■ **Consiliul popular al județului Vileca — Administrația financiară:** Din cercetările făcute au rezultat următoarele: Nicolae Nicolae, din comuna Dălești, județul Vileca, este în vîrstă, are greutăți familiale, cu

Scrisoare comentată

Și pizma poate inclina capul

C.m. din Alexandria ne scrie: „Sint mama a patru copii și primesc pe fiecare lună cite 400 lei ajutor din partea statului... Mare mi-a fost mirarea cînd am văzut de mai multe ori o persoană care timp de aproape 3 (trei) ani de cînd a decedat al treilea copil pînă în prezent ia pe fiecare lună bani de la Consiliul popular. După cum știm, Decretul este dat de la 3 copii și nicidecum cu 2 copii să primească acești bani. Am făcut de multe ori observație tov. casier și mi-a spus să nu mă mai amestec că nu-i treaba mea. Cei de la consiliu să nu știe de asemenea situație? Din moment ce soțul dinsei este și președinte de asociație! Vă rog respectuos și din toată inima să luați măsuri pentru că banii care i-au primit nu-s bani cinstiți și să-i oprească banii că făcîndu-i socoteala pe drept 3 ani X 400 este o sumă frumoasă și pe care ei nu o merită, să i se rețină. Așa cum noi muncim cinstit și soții noștri și primim banii cinstit, ei de ce nu respectă aceste legi? Vă rog mult de tot să rezolvați această situație. Persoana de care v-am scris se numește I.C. și locuiește tot în Alexandria, are o fetiță care merge la școală și un băiețel, atît (2 copii)!”

Deoarece este clar că nu cunoașteți în amănunt conținutul acestui generos decret, vă răspundem: Decretul 410/1985, art. 18, prevede: „Mamelor care au în îngrijire 3 sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 18 ani li se acordă următoarele ajutoare bănești lunare: a) 400 lei, mamelor cu 3 sau 4 copii; b) 500 lei, mamelor cu 5 sau mai mulți copii.” Articolele 20 și 21 completează: „Ajutorul se acordă mamelor, pe tot timpul vieții, indiferent de natura și nivelul veniturilor pe care le realizează sau de alte alocații, indemnizații sau ajutoare pe care le primesc.” „Ajutorul se acordă mamelor care la data intrării în vigoare a prezentului decret sau ulterior acestei date îndeplinesc condițiile prevăzute în prezentul decret.”

Deci, condițiile cerute fiind îndeplinite la 1 ianuarie 1986, dreptul se păstrează pînă la sfîrșitul vieții mamei. Și dv. (chiar după ce copiii se vor întreține singuri, vor avea la rîndul lor copii), și vecina dv. (nu ne putem opri să ne întrebăm, nu numai cu uimire; cum poate o mamă să pizmuiască atît pe o altă mamă, marcată pe viață de incomparabila tragedie de a pierde un copil, căruia îi cumpără, în loc de bomboane și jucării, flori pentru mormint) veți beneficia de această sumă, care va aparține în întregime și pe care, spre deosebire de alocația de stat pentru copii, ce trebuie folosită numai în interesul copiilor, o puteți cheltui după bunul plac. Chiar și pentru a expedia astfel de scrisori.

GINA V

un fiu în etate de peste 31 de ani, pensionar gradul I, motiv pentru care în baza ordinului ministrului Finanțelor nr. 369/1983 i s-a acordat corectivă de reducere a venitului impozabil din cărăușie cu 50%. Aceasta înseamnă scăderea impozitului cu 207 lei.

■ „La oficiul postal Deagu, comuna Recea, județul Argeș, am depus la începutul anului un mandat postal prin care expediam 300 de lei la București. Banii nu au ajuns nici pînă astăzi la destinatar (Năstăilă Constantin, str. Mexic nr. 2, bl. I, sc. C, ap. 39, sectorul 1)”. Istrate Stan din satul Galeasca este pensionar și e tare curios să știe în ce cont au fost depuși sau unde s-au rătăcit?

■ **Consiliul popular al sectorului 2** ne comunică următoarele: O parte din membrii Comitetului Asociației locatarilor bloc 11 din Calea Moșilor nr. 205 au folosit stampila în scopul legalizării unor măsuri luate abuziv și care au dus la prejudicierea relațiilor cu cetățenii din imobil și cu Administrația domeniului public a sectorului 2, în sensul că au blocat cu un lant carosabil și au transformat, fără nici o aprobare, în beneficiul citorva locatari, spațiul verde în grădina de legume. Informăm că s-a hotărît amenajarea unui teren de joacă pentru copii la capătul punctului termic 6 Moșilor și a unei parcuri auto cu plată. Răspuns dat de Asociația locatarilor, bloc 11 din Calea Moșilor nr. 205.

■ **I.T.A. Botoșani:** „Pe traseul Botoșani — Zăicești nu a circulat nici o cursă de autobuz cu destinația exclusivă pentru această localitate, deoarece fluxul de călători nu a impus-o. În prezent, autobuzele, în număr de 18 pe zi, care tranzitează stația Zăicești fiind mai aglomerate uneori nu reușesc să preia și călătorii din această stație. Pentru a înlătura această situație creată, s-a impus Autobazei 2 călători Botoșani folosirea pe traseul respectiv numai a masinilor de mare capacitate (UD 112 și UDA 117)”. Răspunsul a fost expediat pe adresa petentului Durnesc Ștefan, din Zăicești, județul Botoșani.

■ **Consiliul popular al județului Ialomița — Comitetul executiv:** Analizînd situația deosebită a petentului Costache Tomița din Slobozia, Comitetul executiv

al Consiliului popular municipal a hotărît reducerea contribuției bănești la 200 lei și scutirea totală de contribuția în muncă.

■ „Acum șapte ani de zile, noi, cei din comuna Cernătești, ne-am racordat la coloana de apă care duce de la Săpoca la Dimăuș. Am cheltuit ceva bani, dar am ajutat și la săpatul șanțurilor. Totul a mers bine pînă acum trei ani, cînd conducerea IGCL-ului a hotărît să închidă vanele principale care se ramifică la noi, cu toate că în luna martie am achitat taxa anuală. Ceea ce-nseamnă că parte din noi nu mai primim apă. Sintem oameni bătrîni, suferinzi și ne este greu pînă scoatem apa din fîntinile adînci din sat”. Ene Constantin din Cernătești, județul Buzău.

■ **Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul:** Vă facem cunoscut că în data de 8 august 1988 televizorul seria 511258 a fost transportat la I. Electronica București spre verificare și reparare. În ziua de 12 august petentul Coc Iacob, domiciliat în Sos. Giurgiului nr. 126 bl. 7, sc. 3, et. 4, ap. 94, sectorul 4, a primit aparatul în stare normală de funcționare.

■ **Popescu Octavian din comuna Bucu, județul Ialomița,** nu și-a propus să devină colecționar de... sticle goale. „Deși am ajuns la numărul impresionant de 500, ne scrie el, cei de la magazinul sîtesc nu mi le primesc că nu au ambalaje, iar cei de la Slobozia Veche îmi spun că sint din altă comună. Pur și simplu nu mai știu ce să fac!”

■ **Consiliul popular județean Gorj — Direcția sanitară:** Pitea Areta din comuna Scoarta, județul Gorj, suferă de coarctoză bilaterală de sold de mai mulți ani. A urmat diverse tratamente fără a obține ameliorarea bolii. Petenta dorește să se interneze în Clinica de ortopedie Tg. Mureș. Direcția sanitară Gorj va întocmi documentația medicală pentru ca ea să fie primită în clinica respectivă la dr. Ciugudean Cornel.

■ **I.T.B. — Exploatarea instalațiilor energetice, linii, cale și clădiri:** Referitor la articolul „Mai multe ceasuri rele” apărut în numărul revistei din 5 august 1988, vă facem cunoscut că în perioada executării lucrărilor de modernizare, în unele zone ale Capitalei au fost afectate temporar și cablurile telefonice care asigură buna funcționare a ceasurilor stradale. Motiv pentru care au fost acoperite cu huse de protecție pînă la terminarea operațiunilor, după care vor arăta din nou ora exactă.

■ **Cristea Cornelia din București, str. Prevederii nr. 9, bloc P.M. 20 ap. 50 sectorul 3,** ne face o invitație la unitatea 487/19 din strada susamintită la nr. 13 (numărul să fie cu ghinion pentru gestionar?) aparținînd I.C.L. Tutunul: „Pentru a vă convinge că de două luni de cînd a venit Pavel Viorica, magazinul este deschis în funcție de un program nesigur: cînd gestionara nu este „de serviciu la casierie”, „dusă cu banii”, „dusă la centrală”, „concediu medical”... și lista ar mai putea continua. Se profită de lipsa condițiilor de reclamații și a controlului coordonator. Faptul că centrul este amplasat pe o stradă lăsturalnică poate fi un motiv în plus ca vinzătoarea să aibă un regim special?”

■ **Ministerul Sănătății — Direcția asistenței medicale:** Metoda dr. Sviatoslav Feodorov este cunoscută și s-a aplicat în țara noastră în diverse servicii de oftalmologie numai în cazuri cu anumite indicații, cu rezultate ce sint încă discutabile. În situația aratăată este necesar ca petenta Dudaș Maria din Arad să se prezinte cu fiul pentru consult la Spitalul clinic de oftalmologie din București. Piața Cosmonauților, la director dr. Cristea sau dr. Vișan-Dumitrescu, unde va primi indicații competente.

■ „Am făcut nenumărate demersuri la Asociația de locatari și aceasta, la rîndu-i, la IGO Alba Iulia, unde de fiecare dată mi s-a spus ba că nu este răsădit bituminoasă, ba că nu au hirtie gudronată. Muntean Ioan din Alba Iulia str. Poligonului, bl. D.B., sc. 1, et. 4, ap. 35 este supărat și pe bună dreptate — timpul trece, vin ploile și cei de la IGO nu vor reuși să izoleze plafonul la blocurile D.B. și D.14”. Rămîne de văzut!

■ **Consiliul popular al municipiului Piatra Neamț — Comitetul executiv:** În conformitate cu prevederile art. 58 din Instrucțiunile nr. 800 A de aplicare a HCM nr. 753/1965 privind reglementarea garanției de bună funcționare și durabilitate a unor bunuri de folosință îndelungată vindute de organizațiile socialiste, posesorul are dreptul la înlocuirea acestora dacă s-au defectat și nu mai pot fi reparate în termenul de garanție (60 de zile). Aceleași instrucțiuni stipulează faptul că se va restitui contravaloarea numai în cazul în care produsul respectiv nu se mai află spre vinzare în unitățile de desfacere sau în stocul unităților comerciale cu ridicata. ICSMI Piatra Neamț a restituit suma de 700 lei petentei Starmiller Bella din Piatra Neamț, str. Măreței nr. 12, bl. S. 9, sc. E, ap. 68, pentru mașina electrică de tocat carne pe care nu a putut-o folosi nici-cum.

■ **Primim de la Direcțiile județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale — Oficiul forte de muncă, producție, normare:** 1) Apostu Valerian din Vaslui, str. Avram Iancu ap. 7, a fost repartizat la Asociația economică intercooperativă Vaslui — Moara Greci; 2) Martian Maria din Sibiu, str. Semaforului bloc 24 sc. C, ap. 34, a fost încadrată la Cooperativa „Tehnică Nouă” Sibiu ca muncitoare la secția globuri; 3) Neagoe Florian din Craiova a fost angajat la Trustul de construcții industriale în meseria de lăcătuș; 4) Bădescu Constantin,

din comuna Bărbătești, sat Socu, județul Gorj, a primit dispoziția de repartizare nr. 25 către Antrepriza construcții montaj Ghercești, Brigada 7 Cărbunest; 5) Zaharie Alexandru din Baia Mare, str. Gării nr. 9/11, este om al muncii la Cooperativa „Avintul” Bistrița, conform dispoziției de repartizare nr. 4121; 6) Peter Boboc Valeria din București, str. Anului nr. 10, sectorul 5, a fost ajutat să se încadreze electrician la Revizia de goane Grivița.

Pagină realizată de MARIA BOGDAN RADU

Poșta redacției

Hazotă Ion — Borșa: Este nici o greșeală. Ana — Cluj-Napoca: Obțin de la școală o adeverință care să confirme că la 1 ianuarie 1986 fiul dv. era elev, apoi puneți dosarul la Consiliul popular. **Gaga Petru — com. ghilag (Sibiu):** Acest impozit reține pe statul de plată. **Popescu Virgil — București:** Adresați-vă Arhivelor Statului. **Gh. Gheorghiu-Dej, nr. sector 5.** **Moșneag Adrian:** Bacău: 1) Drumul Taberei 9, sector 6, 70 032 București Societatea de Cruce Roșie R.S.R., str. Biserica Amzei 29, sector 1, 70 172 București. **Gheorghe N. Gal — București:** Depinde de actele pe care le veți întocmi, spuneți, sint aranjamente miliale. **Olteanu Apahida (Cluj):** Vă recomandăm citiți revista noastră nu cu pasiune, ci și cu puțină atenție. Am dat adresa de vreo ori. **Băbiu Sorin — București:** Creдем că nu. Probabil primiți repartitie. Conducerea ceului vă poate lămuri de... **Tol Cornel — com. V. Nouă (Olt):** Aveți dreptul pensie de la data emiterii ziei de pensionare. **Re Teodora — Tulcea:** Reveniți o scrisoare. **Alionescu I. — com. Runcu (Gorj):** Depinde de actele pentru întocmirea rului la consiliul popular. Ați și copia certificatului decedat al tatălui fetiței. **Anisoara — com. Movileni (la):** 1) Este legal. 2) Felele căror contracte de muncă sint desfăcute în mod legal inte de a intra în concediu de maternitate beneficiază de torul de maternitate dacă reea a avut loc pe parcursul luni de la data desfacetractului de muncă (1965). 3) Puteți beneficia de chime neîntreruptă în a unitate dacă vă veți rein în muncă în termen de 9 zile de la încetarea mot pentru care nu ați mai (Legea 1/1970, art. 9, lit. După nașterea celui-de-alt copil, aveți dreptul la aj lunar pentru mamele cu mulți copii (Decret 410/1965). **Filipescu Gh. Ion — com. cieni (Gorj):** Retribuția pnelor reîncadrate după p nare se stabilește la nive bază al funcției. După o oadă de 30—90 de zile vor fi încadrate, pe baza verii calităților și aptitudinilor sionale, pe trepte sau gr tinîndu-se seama de cat tarifară avută sau de f ocupată anterior și de r de retribuire a acestora, chimea în meserie sau în cialitate și de necesitatea cit mai juste corelări cu butia tarifară a perso unitatei respective și a aceleasi categorii tarifar funcții. **Matei Valeriu goj:** Adresați cerere con colective a unității, care e măsură să analizeze situa tivă a familiei dv. și cuprîndă pe lista de pri pentru anul viitor. **Palciuc Vasile — Vaslui:** Nu fost găsit la adresa indic scrisoare. Cereți sprijinul ciului forte de muncă.

REGHINA VĂRI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

PENTRU PATRIE

Regie la Păuliș

Au vrut să omoare macii cimpiilor

Dar n-au putut

Au vrut să n-avem curajul luminii

Dar lumina este eternă

Au vrut să ne taie Ardealul

Și Ardealul este lumina

Au vrut să ne alunge

Dar noi nu sintem călători

Nu au invins

În calendare și în noi

Strălucesc eterne sărbători!

GHEORGHE DARAGIU ■

Monumentul de la Păuliș
Fotografie de PAVEL TÂNJALA

Festivalul internațional George Enescu

În paginile 14 și 15, consemnarea unora dintre manifestările cuprinse în cadrul festivalului

„Marile popoare ale trecutului nu s-au afirmat atât pe teren militar sau comercial, cât pe teren intelectual și artistic. Prin gândurile lor, prin lucrările lor de artă supraviețuiesc astăzi și se sustrag uitării”.

George Enescu (1947)

Prietenul Vasile Nagdău de la Șieu și-a luat curajul de a mă aduce aici, la Izvorul Izei, cu mașina sa și a celor patru prunci ai săi. Curajul pentru că drumul este destul de anevoios și de pădure, fiind după o ploaie bună chiar primejdios. Dar am ajuns aici, poate cel mai tainic loc din Maramureș: cînd vrei să-ți porți sufletul în nopți fără somn pornește-o încet pe jos din satul de pe culmea văilor Izei și a Vișeuului într-acolo: vor rămîne cele câteva case curate și grădini în urmă, te vei afunda apoi în codrul nesfîrșit, vei ajunge marginea albiei năvalnice a riului deja bolborosind și vind cu putere în covata de piatră dură ce și-a scobit-o singur cu miile și zecile de mii de ani de bună seamă pe aici. Trebuie neapărat să cobori din mașină să o pornești pe jos pentru că atîta splendoare nu o vrei parcursă în grabă, aștepti să te pătrunzi de ea pas cu pas, să te încarci de albastrul cerurilor revărsat peste pădurea de brad, peste trunchiurile frînte de trîznete și furtuni spinzuring de prăpăstii ametoitoare, dar și de tăpșane line unde poate lovi capra neagră cu coarnele în stînci și paște în tîhnă turma de oi.

Vei nimeri peste o pășune imensă și vei auzi clopote stîns venind de departe și vei poposi în pridvorul unei case a pădurarului unde un harnic stupar își stoarce fagurii imbelșugați de mierea verde a pădurii de brad înmiresmate.

Iar într-un tirziu vei ajunge înaintînd pe malul riului curat ca lacrima, o vei cînti la stînga

miraculoasă cum nu o vei face pentru că tulburi neprihăna: vei fi atins de negrita bucurie de-a fi fost în fața unei minuni a lumii: venirea la viață de afară a luminii unui izvor.

Apele năvălesc, cresc, se dezghioacă, irup, se desfoliază ca mireasma rozei, picături, rouă se prind de ramura firavă de brad. De fapt, ei trunchiurile de

Pentru că el, riul Iza, este sufletul acestor sate dinspre natură precum turla, riul pe verticală limpezit de clopot este sufletul spirit turla surdeștilor și vei vedea pînă la vărsarea în Mara și împreună în Tisa cum dă viață grădinilor, spală, curăță, innobilează, îngăduie această splendoare a existenței pe rîu, face posibilă, cum spune Heidegger, locuirea, predică a pămîntului.

Iertat fie-mi, din iubire față de Maramureș, că la întîlnirea de la Baia Mare am folosit cuvinte tari la adresa celor ce duc la izvorul Izei să petreacă la foc — asta: frumos și bine — dar uită, după ce au luat masa, și cutiile de conserve goale și hîrțile și alte resturi acolo în coama albastră a izvorului.

Am aflat însă că acele cuvinte au avut ecou și locul este absolut curat iarăși — și sperăm că așa va rămîne mereu locul, izvorul Izei, lacrimile de bucurie, neprihăna Maramureșului, cea în spiritul Logosului intrupat în istorie în inima noastră.

IOAN ALEXANDRU ■

Iubirea de frumos

Izvorul Izei

și urci vreo cinci minute de-a lungul șuvoiului împletit gălăgios, repede, rece, proaspăt: de-o parte pădurea urcă rapid pîrtia, iar celălalt mal încărcat de margarete mărunte și romanițe covor în floare, apoi brusc apare un verde din brazii, sobor strîns în jurul unei stînci bloc granit spart ca un sarcofag de pumnul avar al căutătorilor de comori, rupt cu dalta crudă și nervoasă cit să-ți poți viri pumnul cu cot cu tot în bulboana

brad pogoară cu stîncă pînă la șoapta cea mai de jos a glăsurii, izvorului albastru în zile senine, pur tot timpul, neprihănitul, izvorul unui rîu ce a hotărît viața unui întreg ținut cu zeci de sate, așezări străvechi de mii și zeci de mii de ani fără nici o îndoială, sate din care au apărut strămoșii lui Ștefan cel Mare, voievozii cei bătrîni mai mulți într-un sat, satul primordial al Europei, Maramureșul.

Poezie și educație

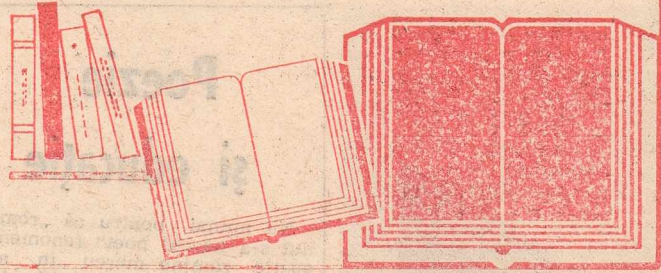
Nu numai pentru că „românul s-a născut poet” fenomenul poetic rămîne mereu „în actualitate” pentru generații întregi de cititori sau exegeți; ar putea fi, de fapt, semnul că poezia a fost, este și va fi un domeniu primordial pentru spiritualitatea românească; ar putea fi recunoașterea unui inefabil „loc geometric” între existența poporului român, capacitatea sa de transfigurare artistică — în limbaj poetic — a frumuseților naturale ale țării și a frumuseții spirituale a locuitorilor acestei țări; nu cred că poezia s-ar putea naște în cugetul și sufletul unor oameni săraci sufletește ce ar trăi și într-un peisaj auster care, în nici un caz, nu ar îndemna la poezie. „Codrul frate cu românul” ar putea fi o nestemată semantică la fel de grăitoare pentru apropierea dintre locuitorii străvechiului pămînt românesc și natura acestei țări, apropiere care — nu întîmplător — își găsește expresia sintetică în poezie, în poezia populară în primul rînd. Poate că *doina* înseamnă sublimarea poetică desăvîrșită a sufletului românesc legat de coordonatele spațio-temporale ale poporului român. Un vers ca „Dunăre, Dunăre, drum fără pulbere” poate fi, în acest sens, mult mai grăitor decît un tratat de geografie care ar încerca să explice, concomitent, legătura în timp a românilor cu Dunărea și frumusețile acestui fluviu.

Adevărul este că problema poeziei — cu valențele formative și educative pentru tinerele generații — ar trebui să ne preocupe într-un grad mult mai mare decît la nivelul unor colocvii-dezbateri de specialitate. Nu este același lucru dacă un copil cunoaște de mic CALIN. FILE DE POVESTE sau dacă citește versurile corect rimate ale unui poet contemporan preocupat în primul rînd de drepturile de autor ce i se cuvin și care, printre alte preocupări, găsește că este avantajos să scoți și o carte pentru copii. Nu este același lucru dacă elevii din clasele primare sau de școală generală vor cunoaște valorile autentice ale poeziei românești clasice și moderne — avînd prin aceasta o cultură poetică adecvată, o grilă calitativă prin care vor putea discerne valorile contemporane ale poeziei — sau dacă absolvenții primei trepte de liceu vor rămîne doar la stadiul culturii poetice din școală, neînțelegînd — deci, neavînd acces la dezvoltarea ulterioară a fenomenului poetic care nu se oprește la Eminescu sau Coșbuc. Nu este întîmplător dacă un dascăl inimos va stîrni în sufletele copiilor iubirea pentru frumusețile și bogățiile patriei, pentru istoria ei milenară și pentru realizările ei contemporane printr-o poezie reușită (înțelegînd de la sine o poezie valoroasă și din punct de vedere estetic, deși binomul *formă-conținut* a fost depășit de pe vremea structuralismului) sau dacă un profesor de română va voi să impresioneze tînrul auditoriu doar prin rostirea în registru forte a unor strofe. Copiii sînt atrași, încă de la vîrste fragede, de muzicalitatea unor poezii; important este ca alegerea acestor poezii să nu rămînă un fapt aleatoriu, bazat doar pe „corectitudinea versificației”. Sînt convins că pedagogia viitorului, psihologia și literatura vor avea încă atîtea lucruri de pus la punct în comun. Dar pînă atunci, pînă cînd valențele formative și educative ale poeziei vor putea fi abordate „cu o precizie și

(Continuare în pag. 11)

IOAN IACOB ■

VITRINA CĂRȚILOR

Convorbiri fără adiționale

Editura — factor cultural stimulator

— Ce reprezintă Editura Litera, stimate tovarășe director Gheorghe Buzatu, în contextul celorlalte 23 de edituri din Capitală și din țară?

— O altă editură pe lângă celelalte; dar o editură cu un statut ce o particularizează net nu ca obiect al activității în sine, ci ca mijloc de editare. Condiția primă este ca autorul unei lucrări să accepte publicarea pe cheltuiala sa. Următoarea condiție este calitatea: literară, artistică sau științifică. Numărul mare de lucrări depuse spre lectură ne permite să aplicăm o selecție riguroasă, astfel încât să descurajăm veleitarismul și grafomania. Numai așa am putut să ne afirmăm ca o instituție aptă să pună în circulația culturală și științifică creații de certă valoare.

Consider că Editura Litera a parcurs în cei 19 ani de existență un drum ascendent, că a fost un factor cultural stimulator. Prin multe dintre cele 1000 de titluri apărute editura s-a impus atât în fața cititorilor cât și a multor judecatori de recunoscută prudență și maximă exigență în aprecieri.

— Societăți anul editorial '83 un câștig în creșterea valorii volumelor editate?

— Nu voi putea spune deslușit că marchează o creștere. Așa depinde de cota valorică a manuscriselor primite, iar aici, ca și în agricultură, dacă nu plouă roadele sunt mai sărace. Oricum, una peste alta, cîntărind bine lucrurile, putem să ne declarăm „nu pe deplin mulțumiți”. Sînt unele semne că ne vom „răzbuna” în anul 1989.

— Ce ne recomandă lectorii editurii pentru anul 1989?

— Mai întîi, e bine să se știe că prin formula de editare, a ceea ce cheltuiala autorului, este greu să prevedem aparițiile cu un an înainte, căci numai în

funcție de numărul manuscriselor acceptate ne structurăm de obicei planurile trimestriale. A sublinia un autor anume, un titlu sau altul dintre cele 15—16 lucrări care sînt pregătite pentru teacurile tiparului în primul trimestru al anului 1989, ar însemna să fac un gest irreverent față de ceilalți, fiindcă, la urma urmei, asta-i treaba criticii; iar pe de altă parte, a populariza cu anticipație numai unele dintre titlurile viitoarelor volume, atîta timp cît autorii sînt într-un anume fel „clienții” noștri”, nu mi se pare corect. Oricum, cred că cel puțin în primul semestru al anului viitor vor fi cîteva debuturi, în poezie, foarte promițătoare.

— Debutul la Editura Litera este luat în considerație și de celelalte edituri?

— Personal nu subscriu la conceptul actual al debutului. Infirmăm însăși semnificația cuvîntului; orice primă carte sau primă scriere publicată este un debut. Sînt însă debuturi nesemnificative, fără ecou, cum pot fi debuturi modeste fără consecințe imediate, dar necesare; și debuturi răsunătoare. Fiecare editură are principiile sale de acceptare, exigențele sale. Nu de puține ori unui publică ce au respins alții. Este îmbucurător să vă relev că și la Ed. Litera se operează cu criterii de valoare similare altor edituri. Chiar dacă condițiile noastre nu sînt ispititoare (tiraj restrîns, în prețul cărții nu se includ și drepturile de autor, difuzarea de asemenea mai restrînsă), am editat în anii din urmă cărți de reală valoare care au ridicat cota editurii; dovadă elocventă o constituie și sutele de volume ce ni se încredințează spre lecturare.

DORIN SALAJAN

Cronica literară

de Romul Munteanu

Orășelul școlilor

Cine a citit trilogia românească a lui Ion Brad, *Descoperirea familiei* (1964), *Ultimul drum* (1975) și *Raiul rășpășilor* (1978), refăcută nu de multă vreme într-o structură menită să pună în lumină și alte accente ale intrigii, nu poate să nu constate cum toate drumurile care aveau trasee de la Zăpadia—București, Zăpadia—Dobrogea, Zăpadia—Tîrnăveni, Zăpadia—Cluj, își găseau un spațiu de desfășurare și spre Blaj.

Orășelul „alumnilor” și al școlilor ce au conferit acestui loc o semnificație istorică în procesul de luminare al tineretului din Ardeal a fost evocat de scriitor din cele mai diverse perspective. Siluete fulgurante de profesori și de „credințeri”, chilii de dascăli, adunarea de pe *Cîmpia libertății*, cuvîntările patriotice ale unor cărturari, persecuțiile îndurate de luptătorii pentru libertate, au beneficiat de un larg spațiu în proza lui Ion Brad. Dar nu este mai puțin adevărat că unele aspecte ale vieții de odinioară din această străveche vatră de cultură erau încă estompate, încît un proces al școlilor de la Blaj și al rolului cărturarilor din acele vremuri, realizat în lumina unor adevăruri cit mai pregnante, se impunea ca o adevărată misiune istorică. Faptul acesta a devenit aproape o obsesie pentru „liceanul de odinioară” de la Blaj, ultimul său roman *Proces în recurs* (Editura Eminescu, 1988) constituind o abordare mai deschisă și mai coerentă a obstacolelor cu care au fost confruntate școlile blăjene și dascălii de aici în diferite etape istorice, ca și o înțelegere mai complexă a sensului învățăturilor ce au emanat din această vatră de cultură.

Proces în recurs este un roman fundat pe o imensă informație istorică și filologică. Trăirile directe ale liceanului de odinioară, ca și ale martorului unor evenimente de mai tîrziu, au fost supuse unui riguros control istoric. De altfel și scrierile despre „orășelul școlilor”, cum îi spune mereu în romanul său Ion Brad, s-au înmulțit în mod sensibil, începînd să fie date la lumină mereu alte documente și cărți de amplasare, altădată amenințate să piară, unele răcite, pierdute sau ascunse de răuvoitori și ignoranți. Referindu-se la înfățișarea orășelului de odinioară, Radu Brates scrie: „Blajul din trecut nu era decît un grup de case joase, îndesate în jurul pieței pătrate, alături de care se înălțau turnurile catedralei, înfipite în zărea răsaritului, și edificiile cu boltituri ale școlilor bătrîne; iar pe platoul care deschide perspectivă spre valea Tîrnavelor și Munții Apuseni, castelul feudal al lui Apafy, ajuns așezare vladicească”. (Oamenii din Ardeal, Edit. Minerva, 1973, p. 12). Cunoscut după relatările lui T. Cipariu încă din sec. al XIII-lea (*Villa Herboldi*), orașul și-a căpătat numele actual abia în 1395, cînd a fost donat lui Blasiu Cserey pentru unele merite cîștigate în războaiele împotriva turcilor. Din relatările istoricilor rezultă că în anul 1681, cînd s-a făcut o conscripție a populației, Blajul, era un sat ce cuprîndea vreo 20 de familii. Faima sa sporește o dată cu mutarea episcopiei aici, cînd sub grija lui I. Inocențiu Micu (1737) încep marile lucrări edilitare. Cînd T. Cipariu va examina rolul acestui oraș în viața noastră culturală, el nu avea decît cuvînte de laudă.

Rînd pe rînd meșteșugarii români din diferite domenii au venit în acest orășel. În timpul anului de studii populația creștea cu cel puțin cîteva sute de elevi cărora localnicii la spuneau „studenți”. Pitorescul locurilor evocate și de Ion Brad în romanul său fusese observat de multă vreme. În cartea sa de *Evocări din viața Blajului* (1937), Alexandru Lupeanu scrie: „Urînd Hula Blajului spre Sîncel, la stînga, se ivește curînd un ochi sculptor de apă verzuie, imbrobodit în geană de trestii și de pă-

purîș bogat. E Chereteul, căruia colir jur îi împletesc, trei sferturi din an, o în cunună de semănături într-aurite de (p. 7).

Proces în recurs reprezintă un roman, tat dintr-un evident amestec de realitate și ficțiune. Autorul se implică el însuși în acest roman-anchetă. Cursa pentru rirea unor adevăruri deformate de tutații de conjunctură este realizată și o erudiție demnă de lăuție. Fragmente din operele lui vantul ce știa 15 limbi, citate nscrise de la Blaj, privitoare silvaniei, evocări de profesori de profunde idei patriotice, ce anunit fundal istoric al acestor jul central al romanului este Mihalcea, alias Ștefan Straja dramatic este reconstituit o multor decenii. Socialist, interpret lației dintre național și universal, profesor tînr la Arad, luptător pentru cauza națională (1914—1918), scos din învățămînt și lăsat la munca grea a cîmpului, profesor și director de conștiință la Blaj, autor de cărți suspectate în 1948 și mai tîrziu de șovinism, condamnat la mulți ani de reclusiune și torturat, situat la bătrînețe în lupta cu timpul pentru a-și reface manuscrisele distruse, Ștefan Straja a fost conceput de Ion Brad ca un personaj exemplar. Portretul său de tînetate arată un urias ce se luptă cu stihiiile pămînturilor la ferma de la Chereteu.

Ion Brad se comportă mereu ca un reporter sau ca un anchetator voluntar, dornic să reconstituie destinul unui intelectual condamnat pe nedrept pentru ideile sale patriotice, lipsite însă de orice urmă de șovinism. Primele 59 de pagini ale cărții constituie un debut românesc destul de greoi. Dialoguri cu un prieten (inginer) despre adevărurile cărții și ale istoriei, mărturisiri de credință, secvențe filmice din viața lui Ștefan Straja din diferite perioade, informații istorice, evocări fulgurante de persoane etc. creează o ușoară stare de năuceală. După aceea cartea își capătă o structură românească firească; informațiile anticipatoare despre unele personaje cu un rol fundamental în intriga cărții urmînd să fie acreditate pe parcursul derulării ei.

Pretextul întîlnirii generației de la 1948 la festivitatea de peste două decenii din „orășelul școlilor” este bine ales. Ingineri, agronomi, artiști, istorici, absolvenții de odinioară care ascultasera lecția lui Ștefan Straja de sub gorunul lui Iancu, după care istoricul fusese anchetat și condamnat, vin la o sărbătoare de mare tensiune. Profesorul lor venerat are absent. Întrebările duc la procese de conștiință. Spiridon Moroianu, fostul copil de trupă și delator din convingere, fiind considerat principalul vinovat.

Romanul anchetă se bazează pe informațiile furnizate de cîteva martori: Dumitru Hăteganu, noul primar al orașului, Ovidiu Chețan, fostul șef al poliției, Marin Domsa, soția fostului profesor de română și Manuela Asteleanu, bibliotecara orașului. Eterogene, secvențele romanului sînt extrem de mobile. Procesul făcut de Ștefan Straja lui Spiridon Moroianu, crizele de conștiință ale acestuia și sinuciderea, scenele de dragoste dintre Grigore Straja și Adriana Moroianu, ritualuri de înmormîntare, secvențe din istoria bibliotecii etc. dau o deosebită consistență acestui roman despre căli și victime, naivi și uneltitori, martori tăcuți și cul pabili. Însemnătatea cărții lui Ion Brad este mare chiar decît valoarea sa literară, deși romanul este remarcabil din toate punctele de vedere.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Lumina erudiției

Mi-a parvenit la redacție o carte care m-a obligat s-o răsfoiesc din prima clipă. Se numește „Istoria municipiului Pitești” și-a fost gata pentru tiparul Editurii Academiei fix cu o lună înainte de împlinirea (la 20 mai 1988) a 600 de ani de la prima atestare scrisă a denuirii de Pitești. Cu emoția și slăbiciunea pe care le datorăm întotdeauna locurilor adolascenței mi-am dat seama că, poate, îmi doream o astfel de carte, care să-mi spună mai bine și mai mult despre un oraș în care perioada liceului, încărcată cu toate avaturile virstei, a fost prea scurtă pentru a-l cunoaște suficient. Abia acum, din această „Istorie” am putut afla că am avut patru ani viză de flo-tant într-un loc care, timp de gase secole, a pulsant în ritmurile unora dintre cele mai importante evenimente sociale, politice și culturale ale întregii țări, pe scurt, într-un oraș care merita cu prisosință să i se consacre o carte.

Lucrarea este, în primul rînd, o mărturie emoționantă pentru cei legați, într-un fel sau altul, de meșteșugurile argeșene; dar importanța „locală” este cu mult depășită prin calitatea scriiturii, prin ținuta științifică, prin diversitatea perspectivelor

din care sînt analizate viața și istoria unei așezări, în diacronia timpului și sincronia participării ei la viața și istoria națională. Documentarea autorilor este aproape exhaustivă, dar datele culese cu migală, „cu știință și iubire”, cum se spune în prefață, sînt folosite în conexiuni mai largi, sînt interpretate din perspectiva pe care timpul o dă asupra lor și sînt ridicate la nivelul acelor semnificații și interpretări care deosebesc o „monografie” de o „istorie”. De aceea, demersul realizat în carte nu este atît statistic și cronologic, cît preponderent cultural și interpretativ. Istoria Piteștiului rezultă, deci, prin secțiunea pe care autorii o fac, păstrînd unitatea de spațiu, prin evenimentele care s-au suprapus de-a

lungul timpului peste unul și același loc. Iar instrumentele acestei secțiuni sînt erudiția, documentarea, capacitatea de selecție a faptelor relevante și integrarea lor într-un context național.

Această opțiune metodologică a autorilor — de a regăsi întregul pornind de la parte, de a oferi, deci, elemente semnificative despre și pentru istoria națională plecînd de la „coincidența” localizării lor la Pitești — este atît de fertilă încît, în unele capitole, municipiul de pe Argeș, pare un simplu pretext pentru relevarea unor fapte de istorie cu semnificații mult mai largi. De aceea cartea depășește un simplu interes local, fiind un veritabil studiu de istorie ce completează, cu particularitățile aduse din Argeș, imagini de referință din întreaga istorie a patriei.

După mărturisirile lor, autorii au trudit la această lucrare mai mult de un deceniu. Merită felicități nu numai pentru această perseverență desfășurată a unor eforturi pe un teren gol (neexistînd pînă acum vreo culegere unitară de documente referitoare la județul Argeș), ci și pentru inspirația de a purcede la lucru cu gîndul de a comite un gest de cultură prin care să omagieze — la timp! — împlinirea celor 600 de ani de la prima mențiune scrisă despre orașul în care trăiesc și le este atît

de drag. „Istoria municipiului Pitești” este o apariție editorială echivalentă cu un astfel de act cultural, datorat lui Petre Popa (prim autor al cărții și al inițiativei de a fi scrisă), Paul Dieu și Silvestru Voinescu. Eu, unul, le mulțumesc!

OCTAVIAN ȘTIREANU

Amuzant și recreativ

„Povestirile lui Ion Mitru se nasc din pură plăcere a istorisirii, fără ca autorul să tindă vreun moment să-și confecționeze o ipostază cit mai ieșită din comun, așa zicînd eroizantă. E, dimpotrivă, un bonom, are un fin simț al umorului, mizînd, foarte pedagogic, pe o modestie lipsită de orice ostentație, ca și pe forța de atracție a firescului. Autorul istorisește — și atîta tot; dar o face cu atîta încredințare încît realizează o veritabilă stare de grație. Ceea ce nu e deloc puțin, dimpotrivă”.

Aceste rînduri generoase dar intrutotul exacte aparțin reputatului critic Mircea Iorgulescu și sînt extrase dintr-o prezentare a recentului volum *Diminețile ostașilor* de Ion Mitru. Povestirile, cuprinse în această carte de dimensiuni liliputane, au într-adevăr o savoare rar întîlnită. De

o limpezime de cleștar, fără ur artificii al scriiturii, ele se țiază simplu și convingător un versul ostășesc, îi dezvăluie aspecele mai mult sau mai puțin hazlii, spre deliciul cititorilor care, la lectură, nu au cum să nu se amuze de pășaniile unor eroi puși uneori pe șotii. Titlurile celor șase secțiuni ale volumului sînt edificatoare pentru conținutul lui: *Elevi de școală militară, Tineri ofițeri Reîntîlnirea, Întîmplări la unitate, Diminețile ostașilor, Căltorînd... La început, autorul are o pornire nostalgică, însă repri-mată. „De cîte ori privesc înapoi, spre trecut, memoria printr-un joc capricios, nu-m aduce pe ecranul desfășurat în mintea fiecăruia dintre noi ani copilăriei, ci vîrsta adolescenței. Am deschis ochii într-o lume care suferise răni adînci. Tocma se terminase războiul împotriva fascismului care pusese în pe-*

SEMNAL

• Eseiști cu pătrundere analitică și cuprindere teoretică deopotrivă, mai deloc sedus de deliciale foiletonisticii și dobindindu-și un loc singular în critica literară contemporană, Eugen Negrici tipărește la Editura „Cartea Românească” un nou eseu, intitulat **Sistematica poeziei**. Volumul reprezintă o adăncire a unui capitol din studiul anterior, a cărui necesitate s-a născut din constatarea că „pe măsură ce metoda reducerii variantelor

ticului francez, pină la aceste **Noi probleme ale romanului** se poate distinge o schimbare de accent, o direcție de evoluție literară și, totodată, semnul unei evoluții chiar în interiorul personalității lui Jean Ricardou. Acesta intră, sub ochii noștri, în seria clasicilor criticii franceze noi.”

• **Cuvînt înainte** este titlul volumului cu care debutează poetul Cristian Popescu (Editura „Cartea Românească”). Proză în versuri și poem în proză sint formule față de care cartea de față se păstrează la egală distanță, printr-o scriitură originală, cristalină, de o remarcabilă siguranță. „Poe-

me de familie”, compoziții care așază siluetele din realitate în decoruri albastru-Dali, atrînd aripi de Pegas personajelor pedestre (bunicul, sora, vatașul, o mătușă etc), în inteligenț-suave „idile despre București”, cu luni de miere petrecute în tramvai și mănecine copii lingă manechine-bătrîni, poeziile lui Cristian Popescu respiră într-un univers foarte personal și bine articulat.

• O monografie interesantă semnează, la Editura „Albatros”, Domnica Filimon sub titlul **Minunata călătorie a Selmei Lagerlöf în lumea lui Nils Holgersson**. Lăsînd ca literatura scriitoarei suedeze să întreprindă biografia, Domnica Filimon compune un portret

captivant, redactat cu uneltele prozatorului mai degrabă decît cu acribia istoricului literar și

restituind astfel literaturii „adulte” o personalitate fascinantă și încă prea puțin cunoscută.

• A doua carte a prozatorului Cristian Teodorescu (după **Maestrul de lumini**, 1985) este un roman al cărui titlu citează un altul „de carieră”: „Tainele

inimii” (Editura „Cartea Românească”). Un roman consistent, atent echilibrat.

• Editura „Meridiane” reia, în colecția „Biblioteca de artă”, seria „Arte și civilizații”, cele cinci volume din **Istoria artei** (Arta antică, Arta medievală, Arta Renasterii, Arta modernă I și II) de Elie Faure (traducere de Irina Mavrodin). „Știm de la biografii săi că a ezitat multă vreme înainte de a fi dat un titlu amplei sale lucrări. Se temea că un nume cum era „istoria artei” ar fi putut să înșele pe cititorii care s-ar fi așteptat să găsească, între co-

pertele unei asemenea cărți — un catalog de opere comentate, înșiruite într-o ordine cronologică. Istoria artei e un poem epic, o **Legendă a secolelor** compusă din perspectiva creației oamenilor”, spune Dan Grigorescu în prefața lucrării, caracterizînd astfel și inițiativa editurii noastre. Căci, Elie Faure și ampla sa lucrare constituie, încă de la apariția în 1909 a primului volum, una dintre cele mai serioase și totodată accesibile sinteze în domeniu.

TANIA RADU ■

ne ajută să exprimăm iluzia optică a bogăției și varietății, am realizat că ne îndreptăm cu simplificarea către atitudinile fundamentale ale celui producător în raport cu existența și că ajunsesem la un fel de modele universale de producere, tipuri de „poezie” mai curînd decît tipuri de poezie contemporană”. Rezultatul acestui demers de o rigoare odihnitoare prin lipsa de uscăciune (apelul la text este de obicei suculent și rezumă un conținut implicit de valorizare) este o istorie a poeziei, ci poezia ei gramatică generativă.”

• În aceeași zonă de interferență a criticii literare cu teoria literaturii se situează și volumul lui Jean Ricardou, **Noi probleme ale romanului**, apărut la Editura „Univers” cu prefata Irinei Mavrodin (eleganță, penetrantă, situînd în context această carte apărută la Paris în urmă cu zece ani) și în traducerea Liane și a lui Valentin Atanasiu. În drumul de la **Probleme ale Noului Roman** (1967), prima carte a cri-

ricol viața atîtor și atîtor popoare, și acest eveniment, pe care atunci îl înțelegeam vag, a coincis cu o mare nenorocire pentru familia noastră: tata s-a întors din război invalid, „mare mutilat de război”, cum a fost declarat, și la puțin timp după aceea a murit”. Dar astfel de pagini sînt puține în **Diminețile ostașilor**. De cele mai multe ori autorul dorește să ne învelescă și povestește hitru întîmplări de tot hazul. El n-are nici o sfială în fața cuvîntelor și nici o preocupare de a epata stilistic. Această oralitate a narațiunilor le face deosebit de atractive și extrem de ușor de parcurs. Un povestitor bonom și cordial doarește să ne desfete cu amintirile sale agreabile din viața cazonă pe care a cunoscut-o în profunzime, el însuși fiind militar de carieră.

• **Diminețile ostașilor**, o carte fără morgia, dar amuzantă și recreativă.

ION ANDRONE ■

Un umanist brașovean

De numele marelui umanist brașovean, Johannes Honterus (1498—1549) se leagă un șir de remarcabile premii: a publicat cea dintîi hartă a Transil-

vaniei, în 1532, la Basel (**Chorographia Transilvaniae**); a întocmit primul regulament școlar pentru cel mai vechi liceu de caracter umanist din spațiul românesc; este autorul celui dintîi **Atlas minor** din Europa centrală și de sud-est; harta lui Honterus este prima hartă a teritoriului românesc de astăzi.

Toate aceste priorități sînt semnalate în bogat informatul studiu introductiv semnat de Paul Binder și Gernot Nussbacher — ambii, cercetători de remarcabilă erudiție, autori ai unor studii despre viața și opera lui Johannes Honterus — la lucrarea umanistului brașovean **Rudimenta cosmographica. Elementele cosmografiei**, editată în originalul latin și tradusă în limba română de Valeria Căliman (Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1988, 99 p. + 16 planșe). Nu este necesar să fie un specialist în limba latină, pentru ca lectorul cărții să remarce fluența talmăcirii, care face ușoară și atractivă — ceea ce nu se întîmplă întotdeauna, la textele traduse — versiunea românească.

Editată prima dată la Cracovia în 1530, **Cosmografia** lui Honterus a cunoscut o ediție provizorie la Brașov în 1541, și, în același oraș, ediția definitivă, în anul următor. **Cosmografia** — descrierea lumii astfel cum ea era cunoscută autorului — se adaugă prezentări

ale omului, animalelor, plantelor, alimentelor etc. În bună măsură, **Cosmografia** tinde să devină o mică enciclopedie a cunoștințelor despre lume și mediu.

Lucrarea lui Honterus conține și informații despre spațiul românesc. Autorul arată că „Al Europei plin centru îl țin ale dacilor țări” și revine apoi asupra țărilor române — Muntenia, Moldova și Transilvania, celei din urmă adăugîndu-i caracterizarea afectivă de „mîndru meleag”.

Așa cum subliniază prefata-torii, lucrarea lui Honterus revelă concepția autorului că țărele române „au constituit o unitate, în ciuda existenței în timpul său a unor formațiuni politice separate”.

Alături de informațiile care alcătuiesc imaginea lumii, cartea cuprinde — cum s-a arătat — date care, expuse în anumite modalități, dau savoare lecturii, ca, spre pildă, această caracterizare a stomacului, vezicii și rinichilor drept „bolilor puțin nescut” sau lunga listă a animalelor, arborilor, plantelor și...

bolilor!

Valeria Căliman a restituit cu fidelitate și talent o lucrare deopotrivă de instructivă și atractivă, interesînd în egală măsură specialiștii și marea publică.

FLORIN CONSTANTINIU ■

• Cap limpede • Cap limpede •

„O ÎNTREBARE ÎN CAUTAREA UNUI RĂSPUNS”. Dramaturg, în înțelesul adevărat al cuvîntului, Alexandru Sever se dovedește și în cartea de **eseuri Iracide** (Ed. Eminescu, col. Masca, 1988) un spirit sagace, cu har pentru dezbaterile teoretice, din care nu lipsesc arta argumentării filosofice, simțul orientării în cultura de tip universal, verbul (criticului) răspicat. În opul citat, autorul Descăpătînării și **Ingerului bătrîn** se apleacă, într-o suită de 17 monologuri și dialoguri, asupra unor probleme fundamentale ce aparțin teatrului și dramaturgiei, în virtutea convingerii potrivit căreia, „indiferent” de rolul interpretat — actor sau spectator, „a dialoga e un fel de a spori teritoriul existenței”.

Un manual de morală practică în toată regula se desfășoară în fața lectorului, cu accent pe explicarea detaliată a funcției artei și a criticii de artă în educație, disimulării între „teatru citit” și „teatru jucat”, relațiilor dintre creator și receptor, dramaturg și regie, actor și personaj etc., etc. Deosebit de interesant — prin tonul confesional și originalitatea punctelor de vedere — sînt **Ipozezele de lucru pentru o filosofie a**

dramei istorice, din care se degajă preocuparea dramaturgului de a da o definiție complexă piesei de teatru, „în principiu, o istorie posibilă”.

Sedus de jocul „imaginației” intelectuale, o dată ce — după o expresie consacrată de primul capitol (**O întrebare în căutarea unui răspuns**, p. 6) — „omul e un animal care inventează povești...”, Alexandru Sever abandonează, probabil dintr-un exces de prudență, stilul deschis, sincer de a spune lucrurilor pe nume, incitînd, fără însă a lămuri. Astfel, în cap. XIV (**Dostoievski al II-lea sau Măștile și comediile condeiului**), după ce-și asigură lectorul că „opera originală seamănă cu traducerea, traducerea a adaptare, adaptarea a parodie; și totuși amicul cu pricina nu are sentimentul pecabilității”, ciu-pînd, „fără geniu”, „tehnică” și „Ticul” creației lui Dostoievski și Rebreanu, în efortul de a deveni „mai celebru” (sic!) — trece sub tăcere „totuși” cine e „amicul” Iesulescu. (pp. 180—181). Iată „o întrebare în căutarea unui răspuns”. Un răspuns care trebuie dat; altfel filipica rămîne o simplă „ceartă” și „beție de cuvînte”. (VICTOR BIBICIOIU).

Marină

Acum, cînd mi-e sufletul navă pe cale de valori eterne dansînd în furtuni, fii tu intruparea speratei minuni — primește-mă-n marea privirilor tale.

Acum, cînd refluxul părerii de rău spre zări neștiute mă poartă-n derivă, fii tu salvarea mea definitivă — ascunde-mă-n golful surisului tău.

Acum, cînd pare că-i tot mai tirziu semnal să trimit spre eterele pale, fii tu semnul invers al notei de jale ce face din cer și din mare pustiu —

și pentru o vreme ce n-am s-o mai știu, păstrează-mă-n portul memoriei tale...

SANDU ȘTEFĂNESCU ■

Poezie și educație

(Urmare din pag. 9)

Intifică” va trebui ca fenomenul poetic — în special vizînd impactul cu tînără generație — să constituie o problemă mereu în atenție, o problemă care să intereseze nu doar specialiștii în literatură. Îmbogățirea orizontului poetic al tînerei generații, implicit îmbogățirea orizontului cultural al tînerei generații este și va fi o sarcină de mare responsabilitate. „Tineretului, copiii reprezintă viitorul de aur al patriei noastre — spunea secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — și trebuie să facem totul pentru a forma o tînără generație cu înalte cunoștințe revoluționare, cu o înaltă cultură”.

Există înregistrări în FONO-TECA DE AUR, există posibilitatea valorificării formative și educative a fenomenului poetic; dacă **Labiș** este „poetul comunismului”, de ce nu s-ar folosi interferențele muzical-poetice (există înregistrate cîntece pe versuri de Labiș) în cadrul orelor de română care-

și propun valorificarea fenomenului poetic contemporan. Anul 1989 va sta sub semnul CENTENARULUI EMINESCU; de ce nu s-ar gîndi în cadrul serilor cultural-educative pentru tineret momente poetice EMINESCIANA, care să ofere o mai bună cunoaștere a operei poetului nostru național; de ce nu s-ar extinde inițiativele unor reviste literare care consacră spații întregi creației poetice a copiilor sau comentării fenomenului poetic contemporan vizînd o mai bună cunoaștere a sa de către tînără generație; cine ar putea afirma că „o poezie frumoasă despre patrie”, citită cu talent, nu contribuie la cultivarea simțului estetic și a sentimentului patriotic la cele mai tînere generații?

Există încă atîtea posibilități de valorificat și, cu siguranță, pedagogia viitorului, psihologia și literatura vor avea, cum spunem, încă atîtea lucruri de pus la punct în comun. Dar trebuie, în același timp, să ne gîndim ce avem de făcut pentru a apropia acest viitor. Fiîndcă se spune, nu-i așa? că „viitorul începe azi”. Și nu ne este indiferent, mai ales pentru cei ce vor veni după noi, cum începem acest viitor.

La Opera Română

• Vineri 30 septembrie, la ora 18, din repertoriul italian, **Cavalleria rusticana** de P. Mascagni și **Paiața** de R. Leoncavallo, în direcția muzicală a lui Carol Litvin. În **Cavalleria** interpretează: Maria Slătinaru-Nistor, Lucia Cicoară-Drăgan, Ionel Voineag, Nicolae Urziceanu, Ruxandra Vlad. Iar în **Paiața** — Monica Teodorescu, Anatol Covali, Nicolae Urdăreanu, Ștefăniță Lascu, Emil Iurașcu.

• Sîmbătă 1 octombrie (ora 18), **Trubadurul**, cu: Vasile Martinoiu, Sanda Șandru, Veronica Gârbu, Florin Farcaș, Pompei Hărășteanu, Ruxandra Vlad, Nicolae Bratu. Dirijează Constantin Petrovici.

• Cu Constantin Ene (Don José), Nicolae Urziceanu (Escamillo), Lucia Cicoară-Drăgan (Carmen) și Gerda Radler Anca

(Michaela), duminică 2 octombrie, (la ora 18), **Carmen** de G. Bizet. Conducerea muzicală: Constantin Petrovici.

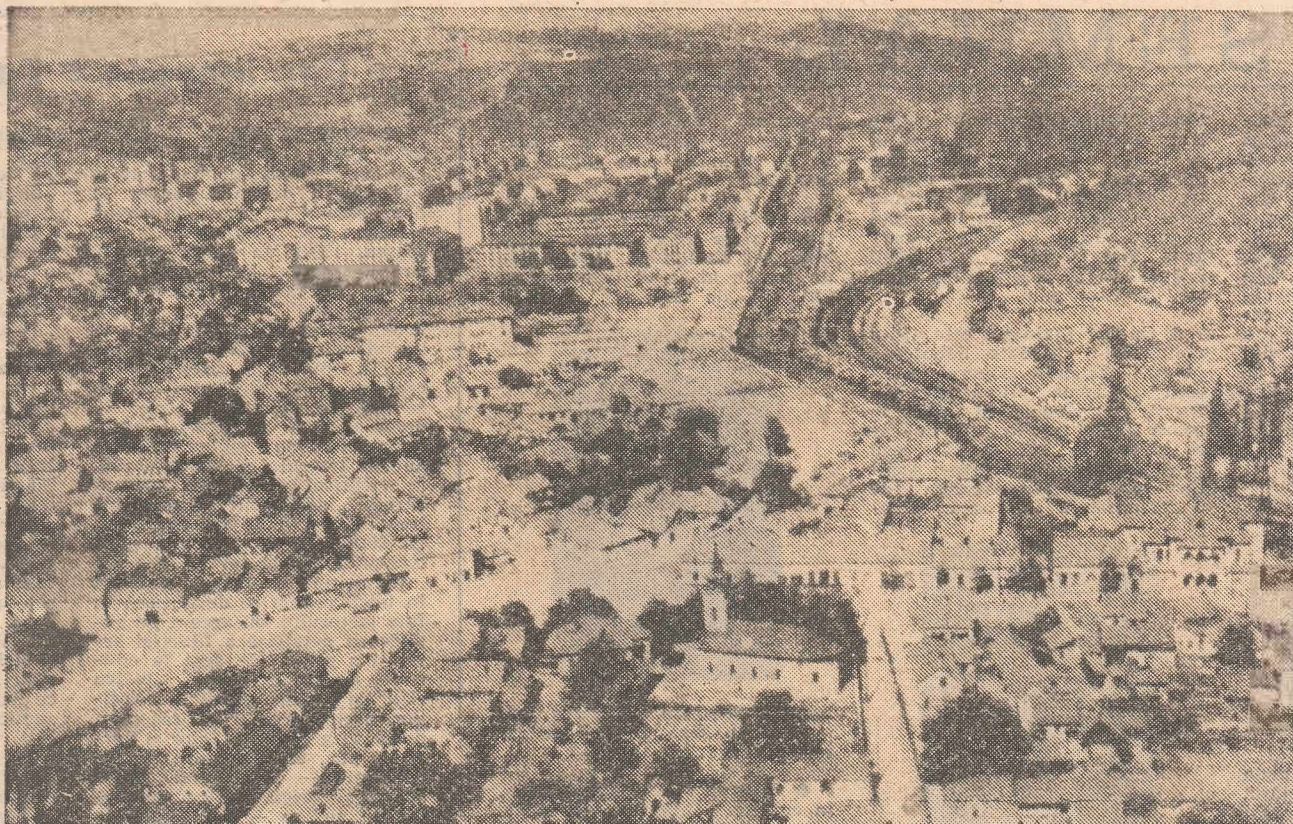
• Tot din repertoriul francez, marți 4 octombrie, la ora 18, **Lakmé**. Au fost distribuiți în rolurile principale: Eleonora Enăchescu (Lakmé), Ionel Voineag (Gerald) și Dan Zancu (Nilakantha). La pupitrul, dirijorul Constantin Petrovici.

• Nunta lui Figaro de W.A. Mozart este programată pentru miercuri 5 octombrie (la ora 18). Sub bagheta dirijorului Lucian Anca, vor evolua: Nicolae Urziceanu, Sanda Șandru, Daniela Vlădescu (debut în rolul Suzana), Alexandru Moisiuc, Michaela Agachi, Lucia Cicoară, Nicolae Andreescu, Cristian Mihailescu, Pompei Hărășteanu, Ștefan Teodorescu, Cornelia Angelescu.

• Joi 6 octombrie, la ora 18: baletul **Don Quijote**. Conducerea muzicală: Carol Litvin.

Reșița

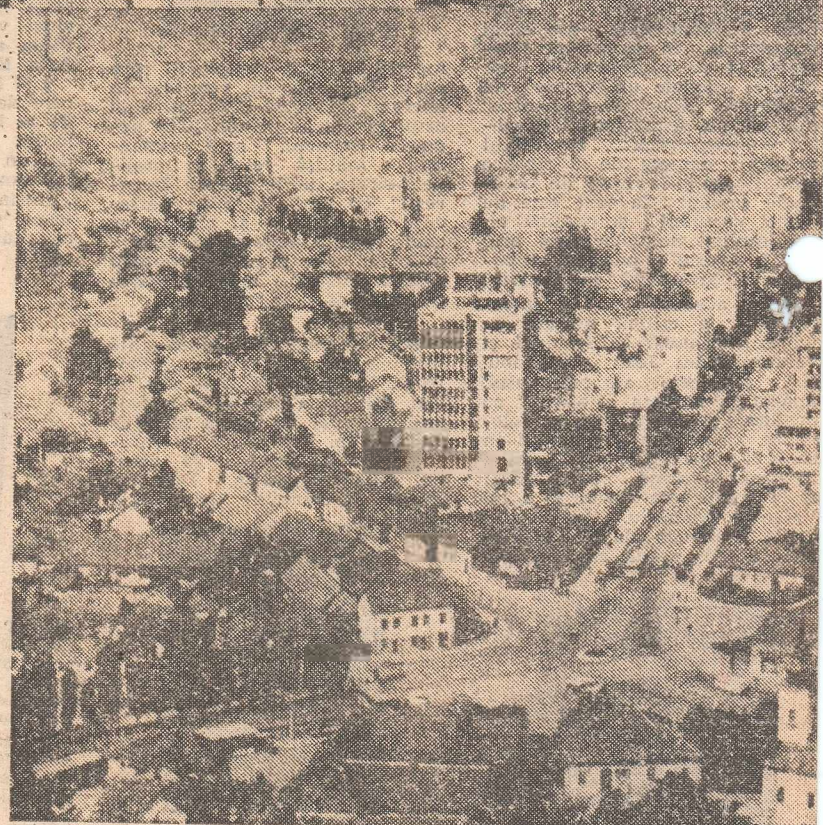
1960

Vă prezentăm în aceste pagini ale revistei, cu a u-
torul memoriei peliculei fotografice, un eveniment ce
poate fi întâlnit în orice localitate a României soția-
liste. Această haină nouă a urbanisticii o putem ve-
dea, de data aceasta, în „cetatea de foc” din mijlocul
Banatului, REȘIȚA. Pentru locuitorii săi, totul e c-
unoscut, prefacerile au trecut prin mâinile și sudoa-
rea lor. Pentru cine nu a cunoscut-o și, mai ales, pen-
tru cine nu o cunoaște încă, cele trei ipostaze, în care
o reprezintă tiparul, demonstrează, ca o chinogramă,
drumul pe verticala timpului parcurs spre civilizație
de acest oraș muncitoresc. Este și Reșița, firește, un
„detaliu” din noul chip al țării.

Fotoreportaj de VICTOR RĂDULESCU

1970

Atestată documentar de mai
multe veacuri, Reșița intră în
circuitul economic abia înce-
pând cu anul 1771, când aici sînt
puse în funcțiune primele fur-
nale. Deși între cele două răz-
boaie mondiale Reșița putea fi
definit drept „singurul oraș
industrial-specializat” din Româ-
nia, atributele specifice urbanis-
mului le-a căpătat mult mai
tîrziu.

Revenind acum, un trecător
prin Reșița anilor '60, derutat
deja de noua stație de cale
ferată, Reșița Nord, coborînd
din tren la stația următoare,
acolo unde trenurile fac un
popas de întoarcere, va fi
obligat să ceară lămuriri asupra
drumului pe care îl are de par-
curs pînă la destinația sa. Iar
dacă e curios să înțeleagă și
mai bine ce s-a întimplat în
Reșița, ce a adăugat mina omu-
lui la frumusețea naturii, poate
urma poteca înspre virful dea-
lului din spatele noii săli poli-
valente „1 Decembrie 1918”, de
unde ochiul cuprinde, din înăl-
țimi, întreaga panoramă. Din
fotografia ce reprezintă centrul
de altădată al orașului, și pe
care v-o reproducem ca mă-
rurie, poți recunoaște, fără greș,
lucrul apei Birzavei, sinele de
tren și cablul funicularului ce
transportă minereul din mun-
tele vecin. Elemente care par a
fi lipite, ca într-un trucaj foto-
grafic perfect.

Apropiindu-ne de detalii, ne
sprijinim pe spusele primarului
municipiului Reșița, Ion Vădu-
va, care susține că în urmă cu
peste douăzeci de ani nu exista
o preocupare pentru orașul în
sine, ci numai pentru industrie.
Orașul se confunda cu uzina.
Acum a început să fie parte

distinctă. Au cerut-o oamenii și,
ce este și mai important, s-a
adunat dorința lor cu preocupă-
rile de sistematizare și dezvolt-
tare a condițiilor de trai ale
oamenilor muncii, pe care con-
ducerea statului nostru socialist,
președintele României, tovarășul
Nicolae Ceaușescu, le manifestă
definitiv.

Orașul e aproape în întregime
nou. Pentru un itinerar foto-
grafic personal, urmărind înăl-
țarea Reșiței în decursul anilor,
între demontarea unei schele și
montarea alteia, aș începe cu
minunata piață ce marchează
polul sufletesc al reșitenilor,
avînd în centrul său o superbă
fîntînă, modelată de măiestria
sculptorului Constantin Lucaci.
Prin gurile acestei fîntîni apa
Birzavei spintecă aerul ca un
imens monument natural, în ju-
rul căruia planează zeci de
porumbei. Și, pornind de aici,
nu cred că greșesc, pentru că
Reșița este orașul de pe malul
Birzavei, riul martor a tot ce
s-a întimplat și înfăptuit aici,
care a dăruit apa sa limpede
oamenilor, furnalelor, apă din
care s-au durat locuințe dar
s-au și iluminat încăperile și
străzile.

Din cei 109 mii de locuitori
ai Reșiței, ne spune, în conti-
nuare, primarul Ion Văduva, 65
de mii își au reședința în noul
cartier Lunca Birzavei, în care,
în ultimii douăzeci de ani, s-au
construit 23 de mii de aparta-
mente. Tot aici, constructorii
au adăugat zestrei urbanistice
a municipiului, spitalul jude-
țean cu 700 de paturi, bazinul
olimpic de înot, muzeul de
istorie județeană și o piață
agroalimentară. În acest tînar
cartier va apărea foarte curînd
și o bază de agrement. Un

mai vechi vis al reșitenilor a
prins contur și iată-l străbătînd
drumul spre locurile de muncă
în tramvaiul care, în final, va
circula pe un traseu de 9 km.

Pe lângă simbolurile Reșiței
industriale de altădată — Com-
binatul Siderurgic și Întreprin-
derea constructoare de mașini
— au apărut și altele noi:
Întreprinderea de confecții, Înt-
reprinderea de reductoare, Înt-
reprinderea mecanică. În patria
locomotivelor cu abur, mărturie
fiind muzeul în aer liber, în care
bătrînele mașinării care au plim-
bat cîndva pe părinții și bunicii
noștri sînt conservate cu grijă, se
construiesc acum motoare diesel
navale și hidroagregate pentru
centralele electrice. Desigur că
avîntul tehnic a necesitat apariția
și la Reșița a învățămîntului su-
perior. Tinerii pot urma cursurile
Institutului de subingineri spe-
cializat în metalurgie și con-
strucția de mașini.

Dar tot atât de necesare ca
munca pentru renașterea ace-
stui oraș le-au fost oamenilor de
aici și momentele de destindere,
pe care le găsesc în cele două
baze de agrement ale tineretu-
lui și municipiului (Lacul Secu),
două baze sportive ale C.S.R. și
I.C.M.R., două bazine de înot,
un teatru (cel mai vechi din
țară), trei cinematografe, Casa
de cultură a sindicatelor, Casa
științei și tehnicii, Ateneul tîne-
retului ș.a. Atunci, cînd și un
alt vis al reșitenilor va fi trans-
format în realitate, — și asta
nu se va întimpla peste multă
vreme —, regularizarea riului
Birzava, pentru a putea pluti și
pe undele sale bărci, Reșița
își va fi împlinit noul destin.

Aici se încheie un film, de
aici începe altul. Pentru că
Reșița nu stă pe loc.

1988

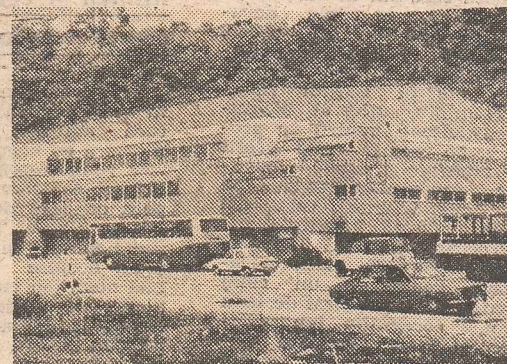
e verticala

timpului

Detalii din prezent, repere pentru viitor

Muzeul care adună istoria

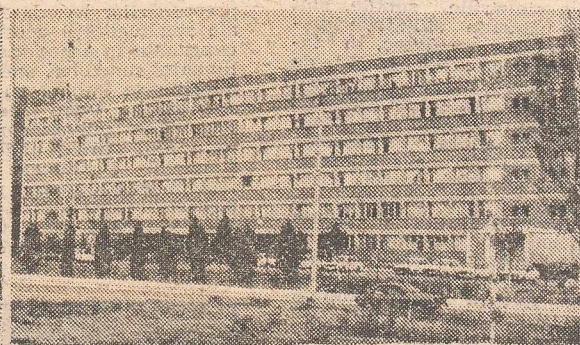
Înăuntru se înoată pentru medalii

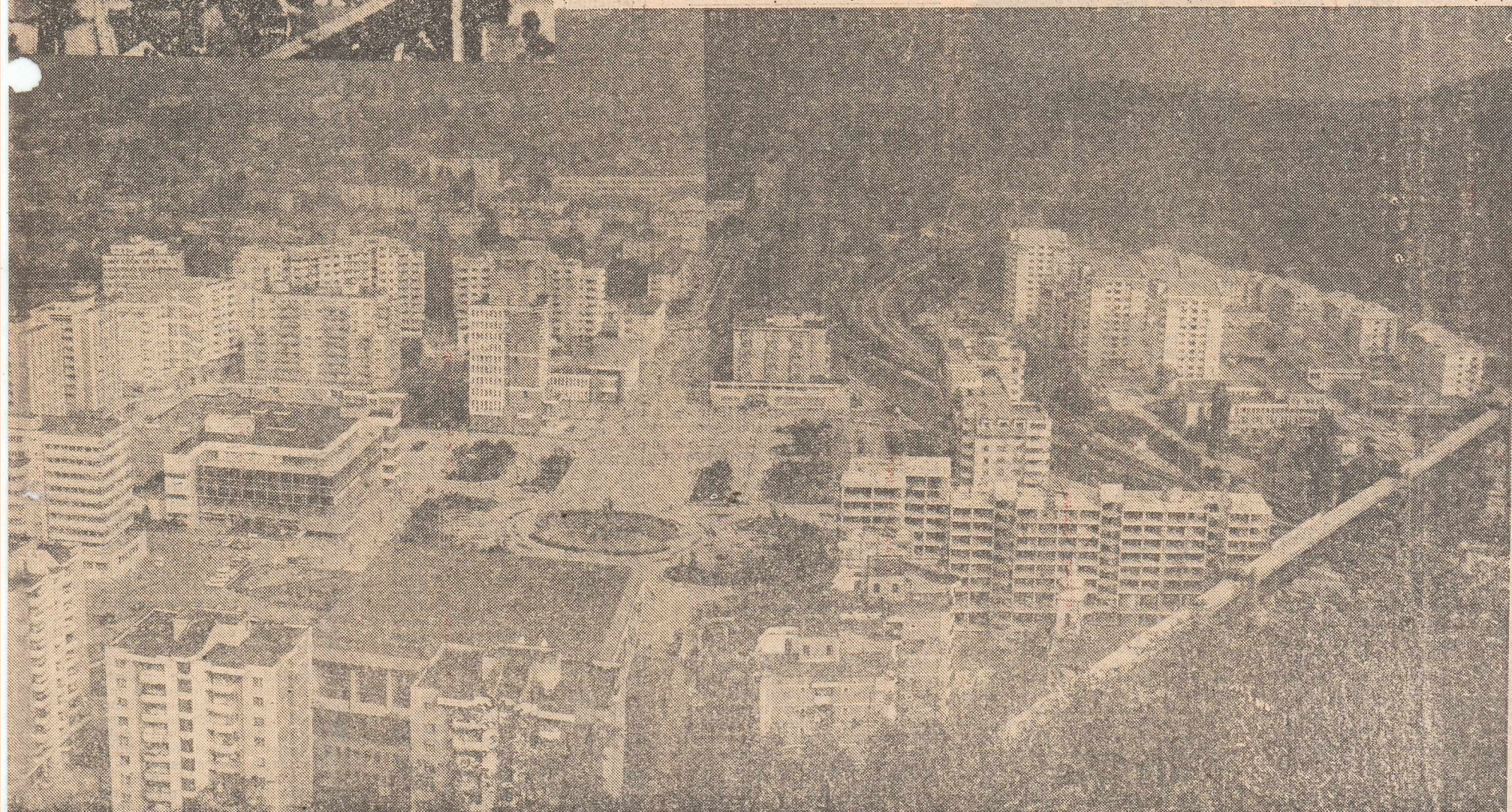
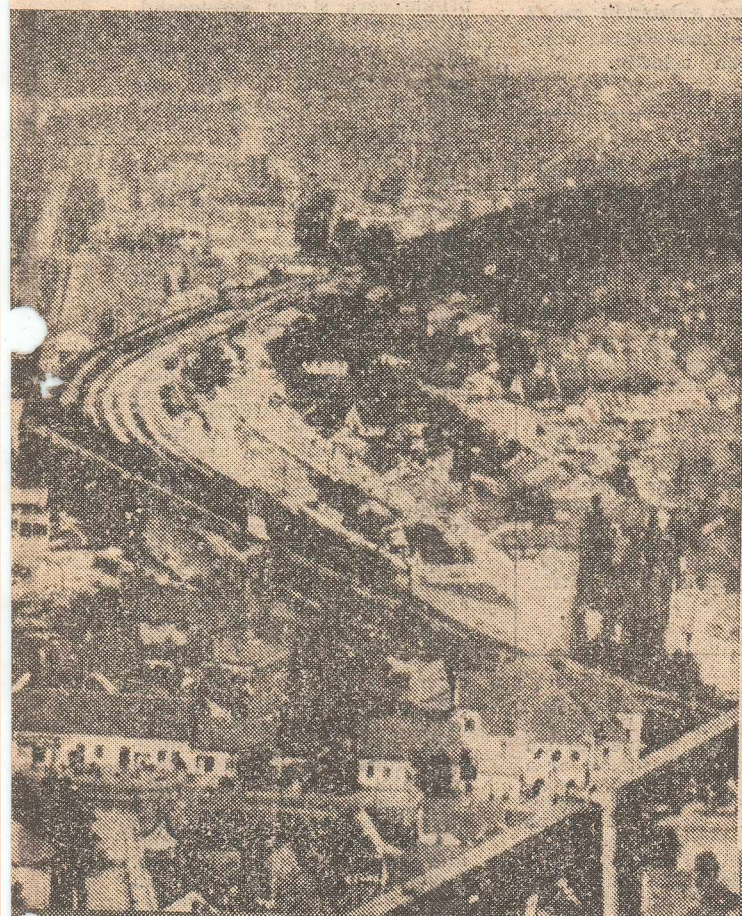
Spații pentru comerț civilizată

Tramvaiul și-a întins șinele și aici

Spitalul — o „geometrie” pentru sănătate

Festivalul internațional George Enescu

Două scri

O fericită coincidență face ca Baletul clasic și contemporan al Teatrului „Fantasio” din Constanța, invitat spre a susține două seri de balet pe scena mare a Teatrului Național, să împlinească zece ani de activitate artistică chiar în zilele derulării Festivalului. De aceea, este emblematică, cred, opțiunea coregrafului Oleg Danovschi, mentor al acestui renumit ansamblu, suflat al stagiunii constănțene, pentru un program de natura celui oferit unui numeros public bucureștean. Am urmărit, așadar, pe lângă mai vechile coregrafii „Rapsodia I”, de George Enescu, „Toccată” de Paul Constantinescu, coregrafia Oleg Danovschi, „Toacă” pe un colaj ritmic-muzical realizat de Ioan Maxim, coregrafia Ion Tugearu, toate trei momente excelent realizate, două scurte balet, mai puțin cunoscute pe scenele bucureștene. Astfel, „Rapsodia a II-a” de George Enescu este o replică pe care maestrul Oleg Danovschi o construiește momentul de referință în istoria baletului românesc care este „Rapsodia I”. Contrastind așadar, noua coregrafie este o ipostaziere a unui arhaic ritual țărănesc, cel al fertilității. Cred că așa trebuie interpretată gândirea realizatorului, care a depășit simbele secvențe de sărbătoare cimpenească, de folclor rustic, pentru a accede spre simbol, spre semnificații perene. Mișloacele sunt simple și eficiente — și extrem de bine servite de soliștii Alice Popescu și Marcel Tabrea; nu lipsește umorul, nu lăsa simetriile subtile, sunt mereu prezente stilizările pasului popular românesc. În tabloul coregrafic „La piață” de Mihail Jora, Oleg Danovschi insistă (tot într-o sui generis replică față de montarea teatrului bucureștean, desfășurată cu o zi înainte) asupra elementelor pitorești. Astfel, personajele sunt bine caracterizate, atmosfera de bilci fiind redată cu mijloacele unui comic succulent, aceleași mijloace impregnând derularea subiectului, care nu este altceva decât o simplă farsă. Distribuția slujește bine intențiile coregrafului, evidențiindu-se aici personajele intruchipate de Carmen Baldovin, Oleg Danovschi jr., Mariana Răpă, George Răpă, Alice Popescu, Marcel Tabrea, Andrei Mihai, Dan Nica.

În aceeași seară au evoluat doi balerini oaspeți: Valentina Scepacheva și Vladimir Gelbet, soliști ai Teatrului Academic de Operă și Balet din Chișinău. Oaspeții sovietici au interpretat pas de deux-uri de mare virtuozitate și efect. Altfel, în momentul din baletul „Lucașfăruș” de Eugen Doga și în „Baccanala” din „Samsan și Dalila” de C. Saint-Saëns, pagini de mare dificultate tehnică și, în plus, oferind ocazia protagoniștilor să „trăiască” expresia partiturii muzicale, artiștii sovietici au realizat clipe de intensă bucurie artistică. Valentina Scepacheva este tipul balerinei romantice, având mijloace expresive echilibrate, o tehnică remarcabilă; statura îi permite compoziții pline de expresie și abordarea unor roluri complexe unde efortul face loc grației iar degajarea, seninătatea în execuție vin ca o consecință firească, de mare efect în scenă.

În acest sens, coregrafia realizată pe o melodie de Dvorak a convins pe deplin. Vladimir Gelbet, puțin dezavantajat de statură, este un balerin cu o tehnică excelentă și un bun „porteur”; el aparține acelei categorii de artiști care știu perfect să-și pună în valoare partenera, executând, de asemenea, cu brio, momentele solistice.

În a doua seară de balet, am urmărit „Cenușăreasa” de Prokofiev. Oleg Danovschi a știut și aici să exploateze la maximum elementele de feerie, condensând mult acțiunea astfel încât gestul coregrafic să nu fie amenințat de meandrele subiectului; spiritul baletului academic este așadar la vedere, continuând fertil o viguroasă tradiție, slujită în spectacol de una dintre cele mai bune soliste ale noastre: Betty Manolache-Lux. La împlinirea spectacolului au mai contribuit și

mulți alți balerini; reținem aici, din evidente motive, numai pe Lili Meiuș și Dumitru Manolache-Lux.

Compozitoarea Liana Alexandru apreciază demnitatea și echilibrul unor creații muzicale românești

Dintre manifestările cuprinse în cadrul Festivalului Enescu la care am fost prezentă aș reamemora cu bucurie ziua de muzică românească oferită de formațiile Ars Nova de la Cluj-Napoca condusă de distinsul compozitor Cornel Țăranu, personalitate matură și de prestigiu a școlii noastre contemporane și mai nou, dar cu aplomb afirmat atelier de muzică contemporană Archaeus, dirijat tot de un compozitor, tânărul și talentatul Liviu Dăncănu.

Prezența în aceeași zi a acestor două formații s-a completat armonios, aducând un variat și recent repertoriu de creație actuală autohtonă. Ele au apărut ca un simbol arcului peste timp al promotorilor noului în muzica noastră, al promotorilor deschiderii către universalitate, a fraternității spirituale caracteristice poporului nostru din totdeauna și pentru eternitate.

Dintre numele aflate pe afiș m-am bucurat să ascult lucrări semnate de Miriam Marbe, Cornel Țăranu, Octav Nemescu, Liviu Dăncănu, Doina Rotaru, Călin Ioachimescu, precum și unele pagini de muzică veche românească.

Aceste nume au reunit, fiecare particularizând aspecte ale preocupărilor lor, date esențiale ale spiritualității acestui popor, exprimate în arhetipurile lui, în limbajul sunetelor, unde dionitismul se îmbină cu extaticul atemporal, unde unduioasele ritmuri se pulverizează într-un timp fără sfârșit, unde urechea și ochiul iscoditoare de nou, scot la iveală mereu acest frumos și luminos suflet românesc. Nici o muzică nu avea vreun strigăt de disperare și nu avea

listul venezuelean Alirio Diaz are o foarte bună cotă internațională, bazată pe o aleasă școală interpretativă, fiind — poate — urmașul direct al celebrului Andrés Segovia. Iar „Concertul pentru chitară și orchestră, în la major”, de Mauro Giuliani i-a oferit posibilități multiple pentru relevarea deosebitei sale tehnici și muzicalități. Spre deosebire de ceea ce se crede, nu e deloc simplu să cînti muzică clasică la chitară; agilitatea digitației, felurile diferite în care pot fi ciupite corzile, grija pentru estomparea rapidă a vibrațiilor acordurilor, o anume mobilitate în ceea ce privește poigné-ul, modalitățile diferite de gradare a nuanțelor, în afara cunoașterii stilistice, iată problemele generale — dificile — pe care le reprezintă tehnica chitarei; în special într-un concert de muzică „clasică”. Alirio Diaz a demonstrat că este nu numai posesorul unor asemenea resurse, dar — în plus — are și o fină muzicalitate; iar ovațiile și bis-urile publicului, ce nu mai conțineau, au răspândit așa cum se cuvenea, efor-

turile artistului venit tocmai din America Latină.

Nicolae Iliescu și-a format cu răbdare și meticulozitate orchestra de cameră pe care o conduce. Omogenitatea ei este evidentă astăzi, iar tehnica individuală și colectivă pusă în slujba acesteia a dus la o sonoritate pe care și-ar dori o multe asemenea formații. Membrii ansamblului fac parte din orchestra simfonică a Filarmonicii „George Enescu”, așa încât experiența lor nu mai poate fi pusă la îndoială. Lucrarea mai veche a compozitorului Mircea Basarab, „Divertisment pentru orchestra de coarde” a fost relevantă în esența ei folclorică; o simfonie a lui Antonio Sallieri, „Venețiana”, ne-a reamintit eleganța și manierele scriiturii epocii barocului; și, în sfârșit, Suita a III-a, de Ottorino Respighi, fervent cultivator, descoperitor și prelu-crător al temelor muzicale din secolele Renașterii, ne-a întărit convingerea că dirijorul Nicolae Iliescu a dobândit multă maturitate în conducerea acestui foarte bun colectiv.

egală măsură că sint dintre cei care vin puternic din urmă, că ei se constituie deja în noul, tinărul și vigurosul val de instrumentiști români, întrucât au dovedit în atâtea concursuri și festivaluri naționale și internaționale că numai prin sirguință, nespun de multă muncă și talent au reușit să redea cele mai ascunse valențe profesionale actului muzical în sine și să tălmăcească, în chip strălucit, pagini de referință din creația românească și universală. Se cuvine, așadar, să-i împrejmui-m cu toată dragostea și prețuirea noastră, binemeritate.

În foaiier, în culise și în sală

Am venit cu o jumătate de oră mai devreme la Recitalul extraordinar de operă și balet de joi 2 septembrie, de la Opera Română, cu intenția de a surprinde ceva și din spectacolul, extraordinar el însuși, al foaiierelor și culiselor, agitația atitor oameni din umbră, care nu vor apărea niciodată pe scenă, dar care sporesc cu anonimatul lor unicatului strălucitor al fiecărui spectacol.

În foaiier m-am apropiat de o pereche extrem de tină: „Sinteti cumva studenți la Conservator?” „A, nu! Venim din pasiune! Conțează foarte mult educația din familie”. Cornel Ștefănuță lucrează la Dacia Service Pantelimon, iar Ilie Magdalena, la ICECHIM. Nu sint, desigur, la primul lor concert, ci spectatori consecvenți ai Festivalului. Au fost la deschidere, la Nabucco și vor mai veni. „Lucrați la ICECHIM? E vreo legătură între muzică și chimie?” „Muzica se naște din note și game exact cum materia lumii din atomi și formule chimice. Între atomii chimiei și cei ai sufletului omenesc muzica este liantul ideal”. Cei doi tineri se topecs în masa care umple holul Operei lăsându-mi această formulare fericită la care nu m-as fi gândit niciodată și la care, poate că ei însiși nu s-au gândit niciodată pînă în clipa aceasta.

Pe o bancă a holului lateral, în penumbră așteaptă o pereche vîrșnică. Abia îndrăznesc să le tulbur infinita discreție a prezenței lor. „Pentru noi e mai greu, cu atît mai mult cu cît în spectacol cîntă o arie din Fausta, de Leoncavallo, chiar fata noastră, Laura Niculescu. O vom urmări cu emoție în spectacol, dar vă rugăm să urmăriți și dvs. ascensiunea Laurei pe scena Operei pentru că la Operă e o fost regină!” Elena și Gheorghe Niculescu au de ce să fie mîndri de fiica lor pentru care vin de zece ani din Brașov, la toate spectacolele ei. Ea va deschide partea a doua a spectacolului cu o voce care merită într-adevăr să fie urmărită în continuare cu toată atenția.

În culise este același freamăt ca în fosa orchestrei: „Întri ca de obicei prin partea asta, mergi la microfon și cînti! Georgescu e în partea a doua. Bifează-l c-a venit. Stii a cîta ești! Cine-i acolo în umbră? Atenție, tablele astea se aud și acolo!” Soprana Victoria Bezetti apare și dispăre după faldurile culiselor. O fi avînd emoții? „Sîntem obișnuiți să începăm la fix. Am aflat că vom cînta seara aceasta pentru participanții la Congresul de Chimie”. „Veti cînta altfel ca de obicei?” „Vom cînta cu aceeași dăruire și pentru un public atît de... „atomizat”, cu dorința de a încanta sufletul adînc omenesc al oricărui specialist, de a cînti prin Festivalul „George Enescu” pe marele nostru muzician și prestigiu de care se bucură muzica românească în lume”. Peste cîteva momente cînd o voi auzi într-un fragment din opera Lucia de Lammermoor, de Gaetano Donizetti, cu vocea ei profundă, desăfurînd falduri de nuanțe și dramatism, voi începe să mă îndoiesc că doar cu puțin timp în urmă am stat atît de aproape de vorbă. Arta a creat deja între artist și spectator un cîmp de fascinație și nesfîrșire.

Din cabina lui luminată și împrejmuată cu o plasă de sîrmă (să nu fie spartă de manevrarea decorurilor) regizorul tehnic Vilcu Irinel transmite

Tenorul Dorin Teodorescu despre Teatrul de Operă din București ca gazdă a unor manifestări de prestigiu din cadrul festivalului

George Enescu, certitudine și simbol pentru toți slujitorii Euterpei, a devenit în timp simbol al iubirii de țară și cîntec, al năzuinței de bine, frumos și adevăr.

Noi, cei de la Teatrul de Operă din București, am fost oaspeți și gazde în Festivalul „George Enescu”, interpreți și spectatori, dornici să oferim și să primim rodul unor strădăni artistice de excepție.

Sub semnul sărbătorii am trăit seri de neuitat, în care măiestria, profesionalismul au găsit ecouri la public, realizînd mult dorita comuniune sufletească. Pretutîndeni aceeași atmosferă de exigență, de generozitate artistică, de trăire intensă, de adevărată solemnitate, dar și de entuziasm, în săvîrșirea și receptarea actului muzical.

Pentru noi, alături de sentimentul apropierii de un public exigent, capabil să aprecieze și să răsplătească eforturile noastre, mai rămîne și certitudinea că — după cum spunea Dinu Lipatti: „Am slujit muzica, nu ne-am slujit de ea”.

Alămurile de aur sau o viziune propusă de profesorul clujean. Francisc Laszlb asupra Cvintetului „Praga”

În secolele Renașterii și ale Barocului, turnurile Pragăi nu răsplineau în jurul lor numai sunetele grave de bronz ale clopotelor, ci și aurul de 24 carate al unor sonorități de instrumente de suflat. Crainici ai dimineții, ai înserării și, mai ales, ai sărbătorilor și ai evenimentelor protocolare, „turnerii” erau salariați venerabili ai orașului, iar arta lor, o mîndrie a obștii. Cu trecerea timpului, această practică muzicală și-a pierdut rolul de comunicare de la primărie la cetățeni și s-a integrat conceptului nou de muzică de fanfară. Dar nu numai fanfarele Boemiei au beneficiat de tradițiile muzicienilor-alchimisti ai turnurilor, în stare să scoată sonorități de aur din instrumentele lor de alamă, ci, în epoca clasicismului, toate orchestrele simfonice ale Europei, fericite să poată angaja instrumentiști cehi pentru partidele lor de trompetă, corn și trombon. În aceste specialități, școala cehă este socotită și azi de elită.

Membrii Cvintetului „Praga”, care au vizitat Bucureștii noștri pentru a da un recital în cadrul Festivalului Enescu, reprezintă cu cînte școala prageză a instrumentelor de suflat de alamă. Josef Svejksky, care a fondat formația acum douăzeci de ani, este solist și chiar profesor de trompetă la Conservatorul din Praga, iar al doilea trompetist, Vladislav Kozderka este cîștigătorul unor importante concursuri internaționale (Praga, Toulon); și ceilalți trei membri ai formației — cornistul Tomáš Secký, trombonistul Karel Zelenka și Jiri Susický — sint reputați virtuozii. Ei au interpretat măiestrit muzica secolelor de aur ale genului: piesele lui Valerius Otto, Adam Michna și Jiri Ignác Linek, dintre compo-

zitorii cehi, și ale lui Gervaise, Gastoldi, Speer și Praetorius, din repertoriul universal. Nu mai puțin convingătoare ne-a apărut arta lor în muzica contemporanilor cehi Jan Tausinger și Zdeněk Lukás. Prestația Cvintetului „Praga” a constituit în programul Festivalului, o prezență originală, luminoasă, stimulatorie pentru formațiile noastre de acest gen.

Cînd dai credit tinereții

Vineri, 23 septembrie a.c., orele 17, a avut loc în sala „George Enescu” a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din Capitală un reușit recital instrumental susținut de tinerii laureati Mihaela Ursuleasa (pian), Corina Belcea (vioară), Floria Mihail (pian), Dan Claudiu Vorniceanu (vioară), Adriana Nedriță (vioară), Viorela Ciucur (pian), Liviu Prunaru (vioară), Valeriu Popovici (violoncel), precum și corepetitorii Robert Stupak (pian), Viorela Rădoi (pian) și Viorela Ciucur (pian).

A evidenția în mod deosebit pe unul dintre tinerii virtuozii români, care au tălmăcit pe corzile viorii ori pe clapele vibratoale ale pianului partituri de referință din creația literară muzicală românească sau universală, ar însemna, de bună seamă, a-i nedreptății pe nemerit pe alții. Cîteva performanțe profesionale ale lor ar fi merit scoose în evidență tocmai pentru că drumul lor este lung și anevoios, iar orice izbîndă din acest început de drum valorează cît o nouă bătălie cîștigată pe culoarele inefabile ale muzicii.

Cert este că atunci cînd se dă credit tinerilor și tineretii, cînd ei sint deprinși încă din fragedă copilărie, adolescență și tinerete cu filele originale din creația muzicală valoroasă, rezultatele nu întîrzie să-și dezvăluie vîlul. Despre tinerii instrumentiști audiați săptămîna trecută în primăvara sală a Conservatorului bucureștean se poate spune în

o falsă nervozitate exterioară. Era o muzică demnă, echilibrată, dramatică, matură!

La acea după amiază, aș adăuga o altă prezență fugitivă, dar de prestigiu în festival, care merită toată stima, cvintetul Concordia, condus de Miltiade Nenoiu, care a readus în fața publicului o pagină de antologie din creația camerală românească, Heterofonii de Ștefan Niculescu.

Fina muzicalitate

Chitara este un instrument obișnuit marilor mase de iubitori ai muzicii, nu însă și melomanilor, participanți fervenți ai concertelor simfonice. În țările Americii Latine și în Spania sau Portugalia, ea are căutare, dar în alte celebre estrade de concert ea pătrunde mai rar. Iată însă că Ateneul Român a fost din nou plin de o multime de oameni îndrăgostiți de chitară; un public mai rar văzut în manifestările ce au loc în „templul muzicii românești”, dar la fel de entuziasmat în fața actului artistic ce poartă girul calității; căci so-

— o grandioasă sărbătoare muzicală

Indicații precise prin microfon, tinind legătura între lumini, orchestră și scenă, întregul aparat nevăzut din spatele cîntecului. Tenorul Florin Georgescu se uită prin gaura cheii sol a cortinei în sală. Cortina Operei are un cerc, anume tăiat, pentru a trage cu ochiul în sală. Primul gong. „Soliști să fie pregătiți. Putem să-l dăm și pe al doilea?” În culise apare o balerină desfășurînd cu echerul piciorului virtuozismul unor ample trunchiuri de con pe scenă. Directorul Operei a acaparat într-o discuție foarte aprinsă. Balerina se înalță pe poante subliniindu-se ca un ax, apoi se lasă pe talpă devenind brusc foarte scundă.

zîlnic la bară. Dacă nu te antrenezi, îți pierzi tonusul muscular. Fac balet de la 5 ani dar, pe lângă încălzirea mușchilor, mai sînt și emoțiile care trebuie stăpînite în egală măsură. Apoi balerina Alma Munteanu dispăre într-un vârtej care lărgăște scena Operei la dimensiunile unui stadion. Într-o sală și mă așez pe cel mai înalt rînd al ei, la galerie, foarte aproape de tavan. Basul Pompei Hărășteanu tocmai și-a încheiat **Omagiul**: „Un cîntec din inimă vi-l dăruim”. De la această înălțime, se văd perfect atît scena cît și fosa orchestrei, întorsul fiilor în spotul reflectoarelor, aplicarea ritmică a instrumentiștilor.

O adevărată înălțare de dansuri românești, întretăiate de melodii doinite ori mai jucăușe, dacă vreți, un fel de splendidă serbare populară, iată cum a răsunat acest op enescian în viziunea lui Sutej, influențat — neîndoielnic — de ideile mentorului său, Sergiu Celibidache, ce ne oferă — cu ani în urmă — o interpretare apropiată, dar ceva mai lentă. Nuanțele, glissande coboritoare pe cunoscuta Ciocirle, aplombul orchestral, iată principalele elemente ale construcției iubitei noastre prime rapsodii enesciene, care cunoaște, iată, la 85 de ani de la prima ei audiere, o nouă și foarte frumoasă versiune interpretativă.

Față de tradiția redării Simfoniei a IV-a de Brahms, tempo-ul adoptat a fost cu o idee mai rapid. Cu toate acestea, s-au construit fraze splendide — în special pe corzi — numeroase constraste dinamice și o nemăsurată poezie a muzicii; pentru ca, în ultima parte, Sutej să redevină același vulcan clocotitor, plin de ritm și dialoguri melodice ale partidelor; dialoguri pe care dirijorul le-a urmărit și așezat asemenea unei lucrări muzical-dramatice, el fiind și specialist în operă!

Artiștii poporului Ion Voicu, solistul acestei serii, a interpretat **Concertul pentru vioară și orchestră** de Ceikovski. Maestrul Voicu rămîne pentru noi un simbol al violonisticii românești, construcția sa pe fazele largi este încă inconfundabilă, cum muzicalitatea sa nu se dezmințe nici azi.

bucureștenilor în primă audiere — a răsunat ca o largă melopee, avînd la bază inspirația muzicii populare românești, ilustrată — evident — nu prin citate, ci pe calea recreerii folclorului. Jucul plin de contraste dintre orchestra de coarde și instrumentul solist, momentele improvizatorice ale flautului — opuse tutti-ului, strict măsurat — folosirea frecvență a portato-ului,

a apogiaturilor, întrebuintarea a trei flauti diferiți ca dimensiune, au creat sonorități pure și suficiente de perceptibile de mare public. Tehnica deci, alături de muzicalitatea aleasă, au sorocit o interpretare de înaltă ținută din partea lui Gavril Costea.

În sfîrșit un concert de zile mari.

Michael Roll se află pentru a treia oară la București și vorbește despre ecuația succesului într-un concert

Michael Roll se află pentru a treia oară la București, dar pentru prima dată ca solist pe scena Festivalului „Enescu”. Alura sportivă, aerul destins, firește, preocupat de vreme ca orice londonez autentic, aparțin unei persoane mai mult decît agreabile, care însă abia sub luminile sălii de concert își dezvăluie cu adevărat personalitatea.

— Cînd ați fost prima oară în România, stimate Michael Roll?
— În 1973, împreună cu Philharmonia Orchestra din Londra. Eram foarte tînr și mi-am promis mie însumi să revin aici după ce voi avea temeiuri pentru o mai bună părere despre mine.

— Între timp, cariera vi le-a oferit din plin.
— Mă socotesc un om norocos. Am avut foarte de timpuriu prilejul să cînt sub bagheta unor mari dirijori, ceea ce a fost pentru mine o excelentă școală. Între experiențele foarte importante pentru mine se numără și întîlnirea de astă primăvară, la Dresda, cu dirijorul Horia Andreescu, pe care-l prețuiesc foarte mult. Știu, din păcate, mai puțin decît aș dori despre muzica românească. Enescu, desigur, este un nume cunoscut pentru orice muzician, dar eu personal nu am cîntat încă muzică românească. Dacă aș fi întîlnit literatura pentru pian a lui Enescu în prima tinerețe, repertoriul meu ar fi cîștigat cu siguranță câteva carate în plus. Cred că nu sînt nici acum prea bătrîn pentru o astfel de încercare! Muzica nu este o profesiune ușoară. Această permanentă mobilitate necesară nu e ușor de realizat. A fi pianist, solist, în genere, presupune nu numai o bună condiție fizică, ci și o serioasă putere de adaptare. La piese noi, la scene noi, la dirijori diferiți. Cred că trei lucruri alcătuiesc ecuația succesului într-un concert: calitatea pianului, propria stare sufletească și calitatea dirijorului.

— Vă doresc să întruniți în această seară cele trei fericite condiții!

Danielle Laval iubește România și se exprimă în termeni elogioși despre patria lui Lipatti și Enescu

Danielle Laval iubește România, în care se află pentru a treia oară, ca solistă a concertului de închidere a Festivalului „George Enescu”, dar și cu un recital pe care îl va susține pe scena Filarmonicii din Satu-Mare în ultimele zile ale lui septembrie.

— Mă simt foarte bine în țara dumneavoastră, care îmi aduce întotdeauna în minte numele lui Lipatti și Enescu, muzicienii pentru care nutresc o imensă admirație. De aceea invitația care mi s-a făcut de a participa la Festivalul internațional „G. Enescu” m-a onorat foarte mult. Este o cinste pentru mine să cînt în concertul final, mai ales în compania unei orchestre de valoare cum este Filarmonica din Cluj-Napoca, dirijată de Emil Simon.

— Publicul a apreciat cu căldură evoluția dumneavoastră în această seară!

— Publicul din România este un admirabil partener de dialog artistic, un public deopotrivă cunoscător și plin de căldură, cum nu întîlnești la tot pasul.

— Am aflat că veți reveni curînd la București.

— Da, sînt foarte bucuroasă de propunerea de a reveni chiar luna viitoare la București, pentru a cînta concertul visurilor mele: Rachmaninov, nr. 2.

Gong final

O mulțime de pătimiși ai muzicii, printre ei aflîndu-se — remarcăm, cu bucurie — numeroși tineri, unii stînd chiar în picioare pe culoarele Ateneului centenar, au ținut să fie prezenți la concertul de închidere a celui de a XI-a ediții a Festivalului internațional „George Enescu”. Din capul locului, trebuie afirmat, Orchestra Simfonică a Filarmonicii de Stat din Cluj-Napoca, sub bagheta lui Emil Simon și-a asumat o dificilă responsabilitate, pe care, spre lauda ei, a îndeplinit-o exemplar! Frazarea și nuanțarea Uverturii „Leonora” nr. 3 de Beethoven s-au făcut la modul cel mai potrivit; așa cum și acompania-

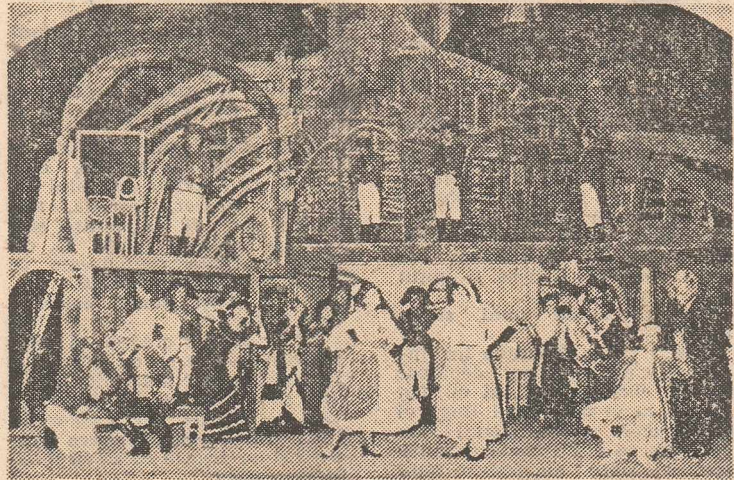
mentul în „Concertul pentru pian și orchestră în la major”, de Mozart, a fost un model de sclipire, voinție și justete ritmică.

Solista serii, pianista franceză **Danielle Laval** a venit în România avînd recomandările unor discuri perfectate în colaborare cu cunoscuta „Orchestra de Paris”, ca și a unor readuceri la lumină a opurilor mai puțin cîntate și peste care vremea a aște-nut aproape uitarea. Sunetul ei este elegant dar mai puțin sclipitor și cristalin, așa cum o cere muzica mozartiană. Execuția a fost foarte curată, conferind interpretării generale corectitudine.

În ultima seară a festivalului enescian, creația românească a fost — de asemenea — bine reprezentată. Mai întîi am reas-cultat cantata „Cîntare unui ev aprins” compusă de Cornel Țăranu, pe neuitatele versuri ale lui Nicolae Labiș, în anul 1962. Interpretarea s-a situat la cerințele lucrării, solistul **Toma Daroczi**, corul bărbătesc și orchestra clujeană urmind chiar și detaliile partiturii.

Simfonia a II-a de George Enescu, în care Emil Simon a dispus de un masiv aparat orchestral, de întregul cor al filarmonicii clujene — condus de **Cornel Grozea** — ca și de aportul organistului **Nicolae Licareț**, a răsunat în finalul Festivalului ca un simbol al păcii; deoarece compozitorul crease acest op după terminarea primului război mondial — care a cerut atîtea jertfe omenesci — și întebuintase vocea umană (asemeni Titanului) spre a aduce omenirii sentimentul speranței spre prietenie și liniște pe pămînt: „pentru ca oamenii să trăiască în lumină și să nu mai fie niciodată amenințați de forțele întinericului”. În interpretarea acestei simfonii, absolut toți artiștii — în frunte cu dirijorul — s-au întrecut pe ei înșiși. Publicul prezent în sală, simțind crezul ce se degajă din creație (și pe care clujenii l-au redat întocmai) a rămas adînc impresionat răsplătind prin ovaii acest minunat act artistic.

Gongul final al Festivalului a fost marcat tocmai de filozofia enesciană: „cine iubește arta, iubește pacea și omenirea!” Și această încredere în binele și pronășirea umanității, staruie și în mesajul actual al muzicii românești!

„V-am spus, centrul monologului e tot în șaisprezecimi: ti-ra-ra-ra-ra, ti-ra-ra-ra-ra”. Primele acorduri ale Rapsodiei Române nr. 2, de George Enescu răzbăt din sală prin filtrele groase ale cortinei.

A mai rămas în culise doar balerina. Cînd se înalță pe poante, abia îi ajung la bărbie, cînd se lasă pe talpă, abia îi ajunge la bărbie: „De ce vă jucăți așa de aproape o jumătate de oră?” „Mă încălesc ca înaintea fiecărui spectacol, plus studiul

de secerători ai unui lan invizibil. Vocea tinerei soprane Melania Ghioaldă, de curînd la Operă, are prospețimea florilor din **Fata cu garoafe** de Gh. Dumitrescu peste unduirile acvaticale ale harpei. Întreaga sală văzută de aici pare un crater de vulcan cu marginile conului lărgindu-se spre tavan. Din adîncul căruia izbucnește lava tulburătoare a cîntecului: „Cumpărați garoafe roșii / Florile speranței, flori”.

Remarcabilul organist Nicolae Licareț elogiază Orga de la Ateneul Român aflată în pragul semicentenarului existenței sale

— Nicolae Licareț, în calitatea dumneavoastră de remarcabil organist, sinteti cel mai în măsură să ne răspundeți la următoarea întrebare: cum vi se pare că a sunat orga Ateneului Român atunci cînd, în cadrul Festivalului Enescu, la claviatura ei s-au aflat doi oaspeți străini?

— Ajunsă în pragul semicentenarului existenței sale, orga Ateneului — acest instrument al instrumentelor, care atrage ca o magnet public de toate vîrstele — a avut ca oaspeți doi artiști de marcă: **Ferdinand Klinda** (R. S. Cehoslovacia) și **Andreas Meissner** (R. F. Germania). Nume de largă circulație internațională, atît ca solist cît și ca profesor, **Ferdinand Klinda** și-a alcătuit o primă parte a programului cu lucrări de Bach, aducînd apoi, în a doua parte, lucrări ale compatriotului său **Jan Bella**, **Frank Messiaen** și **Bonetti**. Experiența sa i-a permis o rapidă acomodare cu instrumentul și, cu toate micile scăpări tehnice, organistul oaspete a registrat exemplar, fantezia sa punînd pe deplin în valoare bogăția timbrală a orgii Ateneului.

Mai tîndrul **Andreas Meissner**, titular al orgii din **Altenburg**, a propus un program de largă cuprindere stilistică, un program greu, în care artistul a probat că stăpînește perfect tehnica instrumentului și, chiar dacă ar fi fost necesare o delimitare mai clară, prin registrate, a planurilor sonore din fantezia și Fuga în Sol minor de Bach sau unele subtilități expresive în frazarea Sonatei de Mendelssohn, el a convins prin acuratețea tehnică și strălucirea cîntului său, vîdînd clare afinități pentru creația contemporană.

Publicul prezent în număr mare la Ateneu a ovaționat cu căldură pe cei doi oaspeți veniți să omagieze personalitatea marelui nostru Enescu.

Succini despre

cvartetul Gabrielli

sonore și nu în ultim rînd umorul interpretării.

Cînd apare

surpriza

În sala Radioteleviziunii Române am avut prilejul de a asculta cvartetul Gabrielli din Marea Britanie. Membrii formației — **John Georgiadis** (vioră I), **Brenden O'Reilly** (vioră II), **Jan Jewel** (violă) și **Keith Harney** (violoncel). ne-au oferit pagini de adevărată virtuozitate, creînd impresia omogenității, obținute prin gradul de implicare a fiecărui muzician în actul interpretativ. De pildă, în cele trei momente pentru cvartet de B. Britten, am remarcat subtilitatea folo-sirii dinamicii muzicale, individualizarea multiplelor planuri

Prima mare surpriză dirijorală din cadrul Festivalului internațional „George Enescu”, a venit abia în cea de a șasea seară a sa. Oaspetele iugoslav, aflat la pupitrul Orchestrei Simfonice a Radioteleviziunii Române a produs o profundă impresie asupra tuturor celor ce l-au urmărit și chiar a celor ce au colaborat cu el.

În acest concert deosebit am cunoscut o nouă versiune a **Rapsodiei I** de George Enescu.

Făclia dragostei de matematică

Față-n față:

Dinu Moraru

și

Lucian Man

pentru că trebuie și scinteie, dar orice copil normal poate ajunge la o facultate tehnică și să iasă un bun specialist.

R: Ați creat o legătură sufletească dincolo de $A^2 = B^2 + \dots$ Corina Pop, fosta dumneavoastră elevă, unde este repartizată?

D.M.: Ați vrut să-mi puneți o întrebare de baraj?! La Brașov, este specialistă în aeronave. A fost prima în seria ei. Manuela Ionescu a terminat politehnica. Trandafir Paula predă matematica la Focșani, Lelia Stavropol, după absolvirea Facultății de construcții, lucrează în Sinaia. Știu unde stăteau în bancă cind le-am văzut prima dată. Noi, dascălii de liceu, i-am învățat pe elevi să se ajute, să nu renunțe la prietenii tinereții, chiar dacă locuiesc în orașe diferite. Unii au înțeles că o facultate astăzi nu e destul și o absolvă pe a doua. Dobrică Bogdan urmează acum electronica, Luana Stoica ne-a surprins prin alegere, după matematică a intrat la Institutul de teatru.

R: Ce sperați, tovarășe Lucian Man, pentru acest an de specializare?

L.M.: Să termin primul.

R: Admirabilă ambiție pentru că toți ceilalți sînt de valoare și cred că speră la fel.

L.M.: Lupta se dă numai între cei puternici. Apoi, trebuie să-mi fixez domeniul de cercetare pentru viitor. Avem profesori extraordinari și fiecare încearcă să ne atragă către sfera sa de activitate.

D.M.: Școala românească de matematică are valori certe și printre tineri. Este de o bogăție imbucurătoare. Cu atât mai mult sîntem obligați, deci, în spiritul Tezilor din aprilie, să impulsăm înfaptuirea programelor de cercetare și introducerea mai rapidă în producție a rezultatelor științifice.

R: Cum argumentați valoarea tinerilor noștri matematicieni?

D.M.: Anul acesta la Olimpiada balcanică din Cipru, echipa formată din 6 concurenți s-a situat pe locul I pe națiuni; la fel și în 1987 în Grecia, iar la Olimpiada internațională de matematică din

Australia, concurenții noștri sînt în 1988 pe locul II, iar în 1987, în Cuba au ocupat locul I pe națiuni.

R: Sînteți răcit, tovarășe profesor?

D.M.: Nu mă prefac, sînt citeva lacrimi. Nu e bărbătește, dar e uman. Mai am o obligație morală să declar că, deși eu i-am crescut pe cei citiva matematicieni, recunosc, cu toată cinstea, că n-aș fi putut face ce-au făcut ei.

R: Exagerările unui suflet nobil!

D.M.: Deloc. Soluțiile lor, îndrăznețe și frumoase, depășesc cartea, chiar preaplinul ei. Țin enorm la ei pentru că lingă ei am învățat și eu. Copiii de excepție te duc înainte ca niște motoare, care antrenează totul după ele. Am dambaua școlii, ca și mama, verii, soția mea. Nu e la îndemina oricărui profesor să pregătească trei olimpici și toți elevii săi să intre la facultate, din primul foc, în proporție de 90 la sută. Sorin Diaconu, portarul naționalei de polo, a fost elevul școlii noastre și a intrat la facultatea de construcții în anul în care a ieșit vicecampion european.

R: Alte ambiții profesionale?

D.M.: Să descopăr încă un internațional.

R: Doar unul?

D.M.: Talentul matematic nu apare ca și ciupercile după ploaie. Testez acum clasa a IX-a, poate-l găsesc pe cel căutat.

R: V-aș ruga, Lucian Man, să ne luminați înțelegerea cu un moment din viața de concurs internațional. Vi se dă problema, atenția e concentrată la maximum, ce urmează?

L.M.: Unii exagerază rolul inspirației, nu, determinantă este cultura matematică, pentru că nu toate problemele se soldează cu soluții noi.

E: Eu aleg calea fericită, o soluție nouă, deci inspirată...

D.M.: Rețineți, vă rog, elevii care știu mult nu se reped imediat să scrie. Cei de anvergură se gîndesc zeci de minute, cu creionul jos, apoi nu se mai opresc pînă termină.

L.M.: Încerc să înțeleg conținutul, apoi transpun datele problemei intuitiv, nu abstract, după aceea văd dacă seamănă cu ceva cunoscut, care se leagă cu ce-am mai lucrat anterior.

R: Știți cind dați lovitura, cind e ceva nou?

L.M.: Mă urmărește doar demonstrația. După aceea, alții constată dacă e ceva nou, mie mi se pare natural pentru că eu am gîndit așa.

R: Folosiți tot timpul de lucru acordat?

L.M.: Termin înainte, dar niciodată nu predau teza. Păstrez timpul pentru verificări, pentru generalizări.

D.M.: La olimpiade se dau premii și pentru frumusețea soluțiilor care se obțin uneori în acele ultime minute despre care ne vorbește Lucian.

L.M.: Folosesc orice secundă pentru că miza e foarte mare. În concurs sînt valori foarte apropiate și atunci trebuie să cîntăresc fiecare mișcare, ca la șah.

D.M.: Baza pentru evoluția elevului este învățătorul, care trebuie să dezvolte copilului ordonarea ideilor, intuiția, să-l învețe cum să ia noșite, să-l facă să iubească școala. El, cel dintîi, infirmă prejudecata că matematica este abstractă.

R: O găsiți cumva colorată, ca o pictură?

L.M.: Să nu credeți că mi-o reprezintă chiar ca un tablou de Modigliani, dar mă ridic deasupra formulelor și simbolurilor, văd matematica viu și colorat.

R: Sînteți personificarea blîndeții și înțelegerii cu elevii dumneavoastră?

D.M.: Întrebați clasa a IX-a și veți afla că sînt dur, tăios, că las mulți corigenți.

L.M.: A fost rău? Nicidcum. Ne-a făcut să învățăm, a lăsat mulți corigenți în clasa a IX-a, dar nici un elev dintr-a XII-a n-ar mai fi spus că a fost dur, deși sigur a fost. Am ajuns să înțelegem că e nevoie să învățăm mult, nu pe sărîte, și-i sîntem recunoscători. Elevul care astăzi promovează cu nota 5 sau 6 este un rebut, ca o piesă de mașină. Cum să te prezinti profesional cu o jumătate din materia învățată? Cum să te comporți cind celelalte cunoștințe, care lipsesc, intră în problemele vieții? La facultate, după barajul serios al admiterii, ai trebui să nu ai examenul cîne 5, 6, 7. Sînt note menite să dispară pentru că ele deschid calea către mediocritate, către specialiști cu lacune.

R: Media dumneavoastră de absolvire a Facultății de matematică?

L.M.: 10.

CARMEN DUMITRESCU

Fotografii de PAUL AGARICI

Ar fi putut fi, în 15 septembrie 1988, în prima zi de profesor. Ar fi putut intra în clasă și cu vocea sugrumată de importanța unui început unic să spună: „Sînt noul profesor de matematică”. Dar se așază ca un student silitor în banca și continuă să învețe. 15 dintre absolvenții Facultății de matematică, din întreaga țară, rîmîn încă un an în amfiteatru. Notele excepționale le dau dreptul la o specializare deosebit de importantă pentru viitorul lor. Printre ei este și Lucian Man, fostul elev al Liceului industrial nr. 35 din București, de multe ori participant și cîștigător al olimpiadelor internaționale și balcanice de matematică.

Șeful de promoție, nume respectat pentru liceul în care a trăit cei mai frumoși ani, este însoțit cu gîndul, pas cu pas, de Dinu Moraru. Profesorul de matematică l-a descoperit în clasa a VIII-a, i-a întrezărit neobișnuitul talent, capacitatea de a găsi soluții frumoase, nu numai exacte, i-a stimulat puterea de a jongla cu noțiunile abstracte, de a le așeza pe hîrtie cu claritatea zilei. L-a ales atunci pentru echipa matematicienilor din liceu, s-a ocupat de formarea lui, l-a întovărășit nu ca un spectator, ci mereu cu experiența specialistului și cu iubirea profesorului pentru elevul de excepție, preferat.

Amîndoi sînt invitații mei la redacție. Li privesc și nu sînt citiți de puțin surprins că seamănă ca gemenii cînd încep să vorbească. Fac parte din aceeași familie de spirite.

R: Măstăci gîndirea matematică a părinților?

L.M.: Mama e biolog, tata a urmat dreptul, n-au nici o chemare pentru matematică.

D.M.: E mai mult fiul meu, din acest punct de vedere.

R: Liceul industrial 36 are o valoroasă catedră de matematică, nu numai prin rezultatele cu care absolvenții intră în facultăți, ci prin însăși structura ei.

D.M.: Sîntem 5 profesori, iar 4, autori de manuale. Dumitru Bătinetu a publicat în Editura Albatros cartea „Siruri” și „Culegeri de probleme de analiză matematică” pentru clasele XI-XII. Dumitru Gheorghiu, directorul școlii, și Virgil Nicula publică constant în „Gazeta matematică”. Cel mai tînar profesor, Adrian Truie, este foarte talentat și iubit de elevi.

R: După ce criteriile îi aleg pe cei care vor fi continuatorii dumneavoastră?

D.M.: Pe Lucian l-am ochit din clasa a VIII-a. Mi-a plăcut cum gîndește, m-au fascinat soluțiile lui simple, atunci, dar cu mult peste vîrsta lui. De regulă, lucrez cu un colectiv de 5-10 elevi pentru ca dintre ei să-i selecționăm pe reprezentanții școlii românești la olimpiade. Un copil talentat găsește soluții aparte, combină cunoștințele teoretice altfel decît ceilalți. Într-a VIII-a Lucian a rezolvat o problemă pentru cei dintr-a XII-a. Nici mie nu mi-a venit în mînte soluția lui. Are în față un viitor strălucit.

R: V-ați jucat cu călușii din lemn, ați construit centrale electrice, ați bătut mingea pe terenul de lingă casă?

L.M.: Din plin și cit am avut poftă. Niciodată părinții nu m-au oprit să mă manifest copilărește.

R: Infirmați părerea că matematicianul stă retras, toace de copil, este soarece de bibliotecă, preocupat numai de calcule, cu ochelarii pe nas de timpuriu...

L.M.: Ochelari am și eu.

R: Vă stau bine!

L.M.: Nu de aceea îi port...

R: Tovarăș profesor, prin ce deosebiți teza unui elev cu o mîntă dăruită pentru matematică de a celui care învață sirguinos și obține chiar 10?

D.M.: Soluțiile. Lui Lucian au fost întotdeauna simple. Prin numai citeva rînduri ajunge la rezultat, iar ceilalți expun problema pe zeci de pagini.

R: Puterea de sinteză?!

D.M.: Nu m-a mirat de aceea că Nagy Gabriel, cercetător la INCREST, fost elev al școlii noastre, a luat premiul la Londra și București și publică acum articole în repute reviste străine. Mi s-a părut absolut normal că Ștefănică Dan a primit mențiune la concursul „Gazeta matematică” și la sesiunea de referate pe țară a elevilor. Au dovedit talent, că sînt

muncitori stăruitori, că au o mare putere de sinteză.

R: Ați avut numai 10 la matematică? (Lucian se gîndește, ca să nu greșescă, profesorul însă răspunde imediat).

D.M.: Un singur 8 în clasa a IX-a.

R: Cum vă explicați că la olimpiade, din 1980 pînă în 1988, nu apare nici o față cîștigătoare?

D.M.: Fetele sînt extrem de dotate, dar n-au reușit pînă acum să se claseze primele. Efortul cerut este uriaș și ele obosesc mai ușor. În schimb, la examenele de admitere la facultăți iau primele locuri pentru că acest concurs este doar de citeva ore.

R: Urmăriți partidele de sport, citiți beletristică, dar, oricum, maximum de timp îl rezervați ca să munciți pentru înțelegerea matematicii...

L.M.: Nu vreau să exagerez (din nou Lucian caută a sentimentul fostului său profesor de matematică), cred că-mi rezerv 3-4 ore de lucru acasă.

D.M.: Să nu uităm însă că împreună cu cursurile de la facultate ajungi la 12-13 ore pe zi, altfel nu ai fi șef de promoție.

R: De fapt, dumneavoastră l-ați croit drumul în viață?!

D.M.: El însuși, din clasa I, cînd a uimit învățătoarea printr-o gîndire matematică neobișnuită pentru vîrsta lui.

R: Unii susțin, nu știu cu ce temei, gîndindu-mă la academicianul Octav Onicescu, la Grigore Moisil, Gheorghe Mihoc, că pînă la 30 de ani este perioada intensă, fertilă, de creație a unui matematician. Infirmați și această opinie cu alte exemple?

L.M.: Profesorul Weierstrass la peste 40 de ani a adus contribuții majore în analiza matematică, teoria operatorilor, în care vreau să mă specializez. Șansa vieții mele a fost întîlnirea cu profesorul Moraru care, scuzați-mi expresia, își ocrotește puii ca o cloșcă. Sînt recunoscător tuturor dascălilor din facultate și îndeosebi lui Radu Gologan care m-a sprijinit în lucrarea de diplomă „Mulțimi Julia”.

R: Titlul este frumos, îl lăsam... neîtrădus pentru necunoscători...

L.M.: Este contribuția unui francez la modelarea unor fenomene din fizică. Nu am ajuns încă la aplicații, nu știu totul, nu vă pot spune mai mult.

R: Tovarăș profesor, invitația mea v-a reunit?

D.M.: Ne vedem mereu, cînd nu avem timp ne telefonăm. Eu sînt depășit în cunoștințe acum de el, dar îi rîmîn un slătuitor cîștit, un prieten devotat. De altfel, cu toți foștii mei elevi procedez la fel. Sînt în sală și impart emoțiile cu ei cînd dau examenele grele, mă interesez de note și după primul semestru la facultate vin cu carnetul să-mi-l arate, îi însoțesc la noile locuri de muncă și-i ajut cu tot ce pot. Liceul nostru a înstituit un obicei, care ar trebui urmat și de alții. În ziua de 15 septembrie, foștii absolvenți, unii trecuți mult de vîrsta lui Lucian, gîndiți-vă că eu profesez în școală de 22 de ani, sînt alături de noi. E foarte important, pentru că-i prezentăm claselor mici, făcîndu-le să înțeleagă că matematica, fizica nu sînt științe doar pentru aleși.

R: Puteți scoate din orice elev un premiant de olimpiadă?

D.M.: Nu pot face minuni

Emblema „JECO” nu mai este, aproape pentru nimeni, necunoscută. În cei aproape cinci ani, de cînd o putem întîlni pe produsele Centropop-ului, a reușit să intre în fiecare casă pe mîna și-n mîntea copiilor, cit ar fi ei de mici, dar și în preocuparea adulților pentru o binefăcătoare gimnastică a minții. Acum, la începutul toamnei, întîmpinînd și începutul de an școlar, sala de expoziții „1 Decembrie 1918”, a C.C.A., din B-dul Ghe. Gheorghiu-Dej din București, găzduiește o interesantă expoziție în care pot fi văzute, dar și cumpărate, jumătate din jucăriile și jocurile logice produse de cooperatie de-a lungul acestor ani.

— Sînteți mereu în acțiune, tovarășe director al RECOOP-ului, Gheorghe Feteanu.

— Nu mai putem da înapoi. Am început un amplu program de producere și desfășurare a jocurilor logice și jucăriilor pentru petrecerea timpului liber în modul cel mai plăcut. Pe piața noastră nu existau asemenea jocuri logice. În prezent am atins cifra 700, avînd peste 100 în diferite faze de lucru, editînd în același timp cărți care au ajuns la un milion de exemplare.

S-a avut în vedere că Centropop-ul dispune de o rețea proprie de desfășurare de peste 35.000 de magazine, 25 de întreprinderi de producție și circa 40.000 de unități de producție-prestări, condiții suficiente producției în cadrul micii industrii a unor jucării și jocuri, bazate pe materii prime locale sau refolosirea unor materiale.

Rețeaua noastră de desfășurare acoperă mai mult de jumătate din populația țării, din care 70% din mediul rural. Putem spune că s-a creat un flux puternic în materie de jocuri logice, fapt

cator pentru preșcolari, pentru că avem peste douăzeci de jocuri incluse în programele de învățămînt.

— Care este noutatea de ultimă oră pe care o prezentați în expoziția aceasta?

— Potrivit programului nostru de dezvoltare, urmează să punem un accent mai mare pe jocurile mecanice de fizică, optică, radiofonie, electronică, pe jocuri de lucru manual și truse corespunzătoare pentru diferite meserii, create în așa fel încît să stimuleze dezvoltarea imaginației, inteligenței, perspicacității, îndemînării etc.

Mindria expoziției noastre este însă calculatorul-monitor (ce reprezintă un mare pas spre jocurile electronice la noi în țară), realizat de I.T.C.I. și Electronica. În colaborare cu Institutul de tehnică de calcul și informatică și cu redacția revistei „Știință și tehnică” am organizat un concurs de programe de jocuri pe calculator. Am reținut 30 și am pus deja în vinzare o primă casetă cu 11 dintre ele, însoțită de o broșură explicativă.

Adăugînd faptul că munca oamenilor cu idei ce colaborează la realizarea jocurilor logice și a jucăriilor este apreciată și în S.U.A., R.F.G., Olanda, Suedia și în toate țările socialiste, meșteșuguri pe care copiii se joacă, în liniște și pace, și cu jucării din România, încheiem salutînd strădania lor pentru înfrumusețarea vieții și a minții.

VICTOR RĂDULESCU

Logicus

care a făcut posibilă înființarea unei Comisii naționale de jocuri logice, cu trei secții: GO, Scrabble și Rebus.

— Cine concepe aceste jocuri și jucării?

— Graficieni-designeri și redactori ai „Recoop”-ului, atrăgînd și pe cei mai buni dintre oamenii cu idei, cu care colaborem foarte bine. Colaborăm totodată și cu profesori și edu-

În 1982, sub semnătura inginerului dr. Ioan N. Popescu, Editura Științifică și Enciclopedică a publicat un amplu tratat științific dedicat gravitației. Lucrarea se intitulă „Gravitația”, este prefăcută de prof. dr. Liviu Constantinescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., și poartă următorul moto, extras dintr-o lucrare datorată lui G. Gramov, laureat al premiului Nobel: „Teoria gravitației, inițiată de Newton și completată de Einstein, se găsește astăzi într-o izolare măiestruoasă — un adevărat Taj Mahal al științei — care nu are decât foarte puțin sau deloc de-a face cu progresul rapid din alte ramuri ale științei”.

Din motive greu de înțeles, literatura de specialitate a semnalat cu timiditate cartea inginerului Ioan Popescu, iar critica a ocolit-o, credem, din două motive: fie că lucrarea este scrisă la un înalt nivel de tratare științifică și utilizează un formalism matematic de ultimă oră, fie că autorul ei interpretează într-o manieră inedită o serie de legi considerate de mulți drept imuabile.

O readucem cu acest prilej în atenția cititorilor și a cercurilor de specialitate, deoarece uitarea sau ignorarea ei ar constitui o gravă eroare, iar descoperiri asemănătoare, în alte colțuri ale planetelor, ar priva pe nedrept știința românească de o realizare unică, prioritară pe plan mondial.

Vom arăta de la bun început că autorul ajunge la concluzia că actuala lege a gravitației — legea lui Newton — este depășită și că este necesar să se elaboreze noi legi ale gravitației, bazate pe datele de observație disponibile la ora actuală și capabile de a descrie și de a explica toate particularitățile fenomenelor cunoscute în prezent. În esență, Ioan Popescu propune o nouă teorie a gravitației, prezentând un nou model matematic: cimpul gravitovortex. Ea este elaborată prin metode proprii de cercetare, iar concluziile decurg numai din fenomene, evitându-se artificii matematice apriori. Autorul alege fapte de mare randament în microcosmos (nivel atomic și nuclear) ca și în macrocosmos, la nivelul sistemelor planetare, stelare și galactice.

În primele capitole, inginerul Ioan Popescu face un istoric al ideilor despre gravitație, idei cu o vechime de peste două milenii. Realizând cu acest prilej o privire critică asupra teoriilor clasice ale gravitației, el descifrează dificultățile de principiu și eșecurile curente, trăgând concluzii în corelație cu noile informații pe care mijloacele moderne le-au pus la dispoziția cercetării și care au fost inaccesibile pentru Newton și într-o bună măsură și pentru Einstein: plasma cosmică, cimpurile electrice și magnetice interplanetare, vântul solar etc. Autorul ajunge astfel la o concluzie foarte importantă: „Scara reprezentativă a universului nostru actual este scara galaxiilor

și în raport cu această scară trebuie să remodelăm concepțiile și teoriile noastre”. Elaborând un model matematic, cimpul gravitovortex, Ioan Popescu ajunge cu demonstrația la altă concluzie originală: „Faptul că legea gravitației a lui Newton nu este valabilă decât în sisteme inerțiale particulare (galileiene) și nu în sisteme inerțiale generalizate (vertex-inerțiale) face ca gravitovortexul să aducă corecții importante mișcării gravitaționale newtoniene”. Deci în această secțiune a lucrării, autorul se ocupă de mișcarea planetară în gravitovortex. Sint examinate, mai apoi, și alte efecte inedite ale forțelor gravitovortex în spațiul circumsolar ca de exemplu efecte generale în mișcarea planetelor și sateliților, cimpul gravitovortex solar și radiația cosmică, încetinirea mișcării de rotație a Pământului.

În capitolul al nouălea este prezentat principiul variațional, gravitovortexul și „constanta” gravitației universale. În introducere se face generalizarea teoriei relativității generale: teoria scalar-tensorială a gravitației. Se prezintă în continuare gravitovortexul și teoriile moderne ale gravitației și

imobilistice, să fie înlocuită, în geofizică, tot mai mult de știința tectonică plăcilor, care studiază modul cum această crustă solidă subțire, care acoperă Pământul fluid, ia naștere în permanență din materialul subiacent, și este fracturată, deplasată și topită din nou, pe un Pământ în permanentă expansiune, din momentul nașterii sale și pînă în prezent. Se arată că, cu ajutorul retroreflectorului cu laser montat pe lună în misiunile Apollo s-a stabilit experimental definitiv că Luna se îndepărtează lent de Pământ cu circa 50 mm pe an și aceasta datorită în principal aceluiași scăderii a lui G la nivelul traiectoriei Pământului.

În continuare, sint analizate o serie de eșecuri ale teoriei actuale a gravitației. Se prezintă fizica cometară, forțele „negravitaționale” și epiciclu-rile lui Ptolemeu, se arată abaterile de la mișcarea standard a cometelor și corecțiile gravitovortex, sint abordate noile efecte spectaculare ale mișcării diferențiate: stabilirea mișcării în gravitovortex, structura fină observată a mișcării gravitaționale în spațiul circumsolar, o confirmare a scară mare a gravitovortexului.

„O carte unică în știința mondială”

În cuprinsul studiului „Tratat elementar de fizica globului”, datorat conferențiarului universitar Adrian Moțiu din Cluj-Napoca, lucrarea inginerului Ioan Popescu este citată de 180 de ori. De curind, într-o notă expediată pe adresa redacției noastre, universitarul clujean ține să jactă următoarea precizare: „Cartea inginerului Ioan Popescu aduce o contribuție decisivă în mult controversata problemă a gravitației. Este o lucrare unică, de importanță capitală, ce poate candida în mod hotărât pentru premiul Nobel”. În rîndurile care urmează vă prezentăm un fragment din lucrarea conferențiarului Adrian Moțiu:

„Dacă în general, ideile privind cimpul gravitațional și cel geomagnetic au avut o certă consistență chiar și în tratarea clasică a interacțiunilor diverselor forțe ce acționează în interiorul și în afara Globului, cele care privesc interacțiunile electrice sint mai puțin explicite și de multe ori trecute cu vederea... Nu trebuie să luăm în nume de rău circumspecția cu care este tratată această problemă, deoarece dacă finem seama de datele lacunare de care dispune geofizica clasică în acest domeniu ne dăm seama că în mare măsură ea trebuie să apeleze la speculații. Putem afirma fără echivoc că pînă la apariția teoriei gravitovortex a românului I.N. Popescu (1982), o abordare coerentă a acestui cimp geoelectric nici nu a fost posibilă”.

analizat în monografie sint efectiv forțe electrice.

În capitolul al unsprezecelea, intitulat „Gravitație și electri-

cității: mișcarea intraatomică și corelațiile acestora cu noua teorie a gravitovortexului).

În capitolul al doisprezecelea intitulat „Gravitovortexul și planeta Pământ” se arată realitatea acestor forțe și a efectelor lor într-un mod cu mult mai direct și mai concret decît cel pe care îl oferă experimentul Cronin — Fitch. Sint analizate efectele pe care gravitovortexul le implică în mod concret aici, pe Pământ, efecte care afectează nu numai evoluția planetei noastre, dar și viața noastră cea de toate zilele.

În primul subcapitol se prezintă teoria privitoare la expansiunea Pământului, arătîndu-se evoluția unor concepte, și realitatea unui fenomen cosmic normal: Pământul în expansiune. Se fac unele reconstrucții și se stabilește legătura între geoenie și mecanica cerească. Sint tratate problemele de geoelectritate, geomagnetism prin prisma noii teorii, observîndu-se structura cimpului magnetic terestru. Se prezintă imaginea gravitovortex a cimpului magnetic terestru. Se examinează consecințele mecanice ale cuplajului spin-orbită: variația „negravitațională” a oblicității elipticii și alte câteva reziduuri ale mișcării planetare newtoniene. Sint descrise în final implicațiile terestre ale cimpului spin-orbită din mișcarea planetară gravitovortex.

Într-o anexă la sfîrșitul cărții autorul prezintă formalismul matematic utilizat în monografie.

Este o carte care depășește gradul patru pe scara stabilită de Boulding, deci poate candida la Premiul Nobel, lucru ce ar fi o mare mîndrie pentru compatrioții noștri.

Ing. IONEL CHIRIȚĂ
membru al Asociației
Oamenilor de Știință din R.S.R.

În dezbateri o nouă teorie a gravitației

Inginerul dr. Ioan N. Popescu, s-a născut la Oltenița în 1930, este cercetător la Institutul Național de Motoare Termice și unul din specialiștii români de frunte în domeniul motoarelor cu ardere internă. Printre cele mai importante descoperiri ale sale se numără „Efectul de pană”, referitor la oscilația radială a segmentilor de piston. Studiile și preocupările sale pentru probleme de fizică cerească au debutat cu două decenii în urmă, pentru că în 1982 să se cristalizaze într-o operă monumentală, incredințată tipa-

rului sub titlul: „Gravitația — Pledoarie pentru o nouă teorie a gravitației”.

Am consemnat această lucrare la vremea respectivă, dar, iată, mai mulți experți în materie s-au adresat de curind revistei noastre, apreciind că volumul inginerului Ioan Popescu trebuie să rețină într-o mai mare măsură atenția specialiștilor, deoarece descoperirile sale aduc clarificări fundamentale în mult controversata problemă a gravitației. Reproducem alăturat cîteva din aceste opinii.

Propunere pentru premiul Nobel

„constanta” gravitației, ca o mărime esențialmente cosmică, se indică o generalizare naturală a funcției Lagrange, a mișcării și a principiului variațional, iar în ultimul subcapitol se examinează mecanica cu G variabil: experiențele de tip EÖTVÖS și mișcarea nongeodeică, consecințele mișcării gravitaționale cu G variabil, conservarea energiei, un caz cu totul particular al mișcării gravitaționale, mișcarea cu expansiune-contrație și încălcarea legii de conservare a momentului cinetic. Utilizarea conceptului: „Mișcarea de expansiune-contrație” face ca vechea geotectonică, cu structurile sale

Noua teorie arată că intensitatea observată a cimpului gravitațional în orice punct al spațiului gravitațional circumsolar nu este g, așa cum presupune teoria actuală a gravitației, ci se înscrie într-o mare varietate de valori, care merg de la valoarea zero pînă la valori care depășesc de sute de ori valoarea clasică g! În foarte multe cazuri asemenea valori extraordinare apar ca accelerații repulsive!

Gravitovortexul relevă însă aspecte inedite și într-o clasă nouă de fenomene, cele electromagnetice. Forțele suplimentare introduse de gravitovortex și ale căror efecte mecanice s-au

citate, se examinează natura interacțiunii suplimentare a gravitovortexului, arătîndu-se că cauze care duc la aceleași efecte și demonstrînd a cîncea forță. Se demonstrează că forța gravitațională suplimentară este o forță de tip electromagnetice. Se analizează teoria lui Brans — Dicke și a lui D. W. Sciama și a laureatilor premiului Nobel, T. D. Lee și C. N. Yang. În tabelul 32 se prezintă succesiunea cronologică a unor neconcordanțe apărute în dezvoltarea teoriilor gravitației și electrității și a diverselor soluții propuse pentru rezolvarea lor. (teoria gravitației: mișcarea planetară și teoria electri-

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

„Deschizători de drumuri”

S-a spus nu o dată — și pe drept cuvînt — că oameni ai științei și tehnicii de pe meleagurile românești au fost, prin creația lor, adevărați „deschizători de drumuri”, cu alte cuvinte, prin teoriile, descoperirile, invențiile lor, au inaugurat direcții noi de cercetare, pe care s-au angajat apoi alți cercetători, savanți, inventatori, obținînd rezultate importante. Aceasta este o trăsătură a științei românești cu care ne putem mîndri.

Să precizăm înțelesul pe care îl dăm în cazul de față sintagmei de care ne ocupăm. „Deschizători de drumuri” sint în primul rînd savanții și tehnicienii care au creat noi discipline (vezi și articolul nostru din „Flacăra” nr. 2 din 10 ianuarie 1986). Să amintim doar exemplificativ că Emil Gh. Racoviță a fundamentat biospeologia (știința formelor de viață cavernicole), că George (Gogu) Constantinescu este creatorul sonicității, că freatobiologia i-o datorăm biologului Constantin Moțaș, că la întemeierea științei care va fi denumită eibernetica fundamentul a fost fîurit de trei oameni de știință ro-

mâni — Daniel Danielopolu, Paul Postelnicu și Ștefan Odo-bleja, că doi dintre cei trei creatori ai esteticii matematice — Pius Servien-Coculescu și Matila Ghyka — sint români (cel de al treilea este americanul G. D. Birkhoff), că C. I. Parhon este întemeietorul iliki-biologiei (biologia vîrștelor), că Octav Onicescu este părintele necontestat al mecanicii invariante, că hidrogazodinamica subterană, de mare însemnătate în construcția lucrărilor hidro-tehnice, are la bază lucrările mecanicianului Ștefan Gheorghită — și această enumerare este departe de a fi completă.

Dar sintagma „deschizători de drumuri” mai trebuie înțeleasă și în alte sensuri, spre pildă al „scînteii” de la care se aprinde „torta” ce luminează o nouă cale. Este de pildă cazul identificării primului fenomen de radioactivitate artificială de către fiziciana Ștefania Mărcăneanu în anul 1924, în cadrul tezei ei de doctorat, fapt confirmat și de savanta franceză Irène Joliot-Curie. Un alt fizician ilustru, Alexandru Proca a prevăzut teoretic (independent de japonezul H. Yukava)

posibilitatea existenței mezonilor, ulterior stabilind și ecuațiile cimpului mezonie vectorial, astăzi fiind considerat unul dintre fondatorii teoriei mezonice a forțelor nucleare. Uneori introducerea unui nou concept în știință s-a dovedit fundamentală pentru un întreg lanț de cercetări ulterioare; acesta a fost de pildă cazul noțiunii de derivată areolară, introdusă în analiza matematică de către Dimitrie Pompeiu în 1912, cu însemnate aplicații în fizică și mecanică. Trei matematicieni români de frunte — Gheorghe Țițeica, Alexandru Myller și Octav Mayer — s-au numărat printre pionierii pe plan mondial ai unei noi direcții de cercetare, fundamentind geometria diferențială centroafină. Un matematician cu o operă profund originală a fost Miron Nicolescu; între altele, el a creat în 1930 și dezvoltat ulterior teoria funcțiilor poliarmonice, punînd totodată bazele teoriei funcțiilor policolorice (1954), cercetări reluate apoi de mulți alți specialiști. Exemplele din domeniul matematicii ar putea fi extinse pe un întreg studiu; vom mai aminti însă doar încă o descoperire de mare interes: în 1935, O. Onicescu și Gh. Mihoc introduc noțiunea de lanț cu legături complete (cea mai însemnată contribuție românească în teoria probabilităților), care s-a dovedit a avea aplicații notabile, mai ales la teoria învîrării.

O descoperire importantă din domeniul medicinei datează din

anul 1909. Medicul român Constantin Levaditi în colaborare cu imunologul austriac Karl Landsteiner dovedesc că agentul infecțios al poliomielitei este un virus filtrabil ce poate fi inoculat maimuțelor superioare; pornindu-se de la aceasta, se pun bazele experimentale ale virusologiei. La rîndul său, savantul Gheorghe Marinescu, întemeietorul școlii românești de neurologie, întreprinde lucrări fundamentale asupra celulei nervoase și asupra citoarhitectonicii corticale, de la care au pornit numeroase investigații ulterioare; a fost de asemenea printre primii cercetători din lume care au reușit să cultive tesut nervos în afara organismului. În diabetologie, un alt nume românesc marchează anul 1921: medicul și fiziologul Nicolae Paulescu publică studiul său fundamental, care preconizează utilizarea extractului apos de pancreas, denumit de el pancreină, pentru tratarea hiperglicemiei (ulterior, hormonul obținut din acest extract a fost denumit insulină), ceea ce a dus la salvarea a milioane de vieți omenești. Tot în 1921, medicul și bacteriologul Mihail Ciucă, în colaborare cu microbiologul belgian J. Bordet, descoperă capacitatea bacteriilor de a produce spontan fagi, fenomen pe care se bazează lizogenia; eradicarea malariei în România de către savantul român s-a bazat în mare parte pe această descoperire, punct de pornire și pentru cercetările actuale de ge-

netică virală și bacteriană. În domeniul chimiei, trebuie amintit procedeul Edleeanu (1908), de rafinare selectivă a țiteiului cu bioxid de sulf lichid, procedeu răspîndit de atunci în toată lumea, în variante mereu diversificate. Un inventator prodigios a fost profesorul Gheorghe Spacu, autorul a 125 metode analitice noi și realizator a aproape o mie de substanțe chimice complexe necunoscute anterior în literatura de specialitate (printre care o nouă clasă de amine complexe) — ceea ce a deschis o nouă eră în chimia analitică și în comexometrie. Foarte bogată și de mare interes practică a fost și creația lui Costin D. Nenitescu. A elaborat, între altele, două „sinteze Nenitescu” ale indolului, „hidrocarbura Nenitescu” — cel dintîi izomer de valență al unei anilene cu formula (CH)₁₀, reacția Nenitescu — de acilare hidrogenată a alchenelor sub acțiunea clorurii de aluminiu. A realizat, primul în lume, sinteza ciclobutadienei, pe care a obținut-o ca dimer și a format o adevărată școală modernă în chimia organică. ...Exemple disparate, prea puține față de cele ce s-ar putea da. Dar cit de semnificative pentru a ilustra forța creatoare a oamenilor noștri de știință, pentru capacitatea lor de a deschide noi drumuri în cunoașterea și stăpînirea naturii în folosul făpturii umane!

I. M. ȘTEFAN

În Tirnăveni, județul Mureș, există destulă „industrie mare” (este suficient să amintim combinatul chimic și fabrica de geamuri), pentru că „industria mică” să fi apărut doar dintr-o necesitate imediat economică de utilizare a forței de muncă în condiții de minime investiții. Și totuși, această mică industrie s-a dezvoltat continuu, ea reprezentând, așa cum preciza Ioan Roth, președintele Cooperativei meșteșugărești „Tirnăveana”, atât un complex de activități complementare profilurilor unor mari întreprinderi, realizând, cu folos pentru toată lumea, lucrări practice nerentabile în industria mare, dar convenabile pentru meșteșugari, cit și o producție proprie specifică, precum și bogata gamă de servicii atât de necesare, în cele din urmă, tuturor oamenilor muncii, deci și celor care constituie majoritatea ocupată în marea industrie. Mai ales această complementaritate de ordin social este vizată, căci nu s-a urmărit o creștere a veniturilor prin stimularea exclusivă a acelor sectoare care „merg”, ci s-a avut în vedere rezolvarea problemelor oamenilor, chiar a acelor care nu aduc venituri spectaculoase, ba mai sînt și dificile și migăloase. S-a renun-

Avalanșa tehnologiilor industriale nu exclude nici-cum neglijarea a ceea ce a dat, de secole, sens și conținut existenței omului: meșteșugul. Din ceea ce poate face omul și nu poate face mașina s-a născut, în zilele noastre, industria mică. Altfel spus, terenul pe care încă este atotputernică meseria.

țat, adică, la o gândire prea „negustorească” („nu e greu, ca meșteșugar, să-ți realizezi planul, cînd faci numai ce-ți convine și nu-ți prea pasă ce oameni au nevoie și de alte servicii, care nu-ți oferă câștiguri la fel de tentante”), acționându-se astfel încît să se obțină peste tot o rentabilitate convenabilă, să fie creat un echilibru, între cele 33 de meserii care sînt practicate și între cele 64 de subunități care sunt cooperativă. Numai așa, cum spunea președintele, cei 900 de oameni de aici chiar sînt o mare familie și-și dau o mîna de ajutor unul altuia.

Fiind o unitate mixtă, realizînd diverse produse și, practic, toată gama de servicii necesare, cooperativa nu are valori mari în baza materială, în investiții, ci în munca vie. Se lucrează cu eficiență ridicată (producția netă reprezintă 61—63 la sută din producția marfă), planul pe acest an ajungînd la 87 milioane lei, înregistrînd, adică, o constantă creștere (cam de 5 milioane anual) în ultimii 12 ani, avînd în vedere că s-a pornit, în 1976, de la o producție de 28 milioane. Sistemul de organizare, finanțarea diferă mult de industria mare. Nu-ți poți permite nicăieri luxul ineficienței, nimeni nu fi-

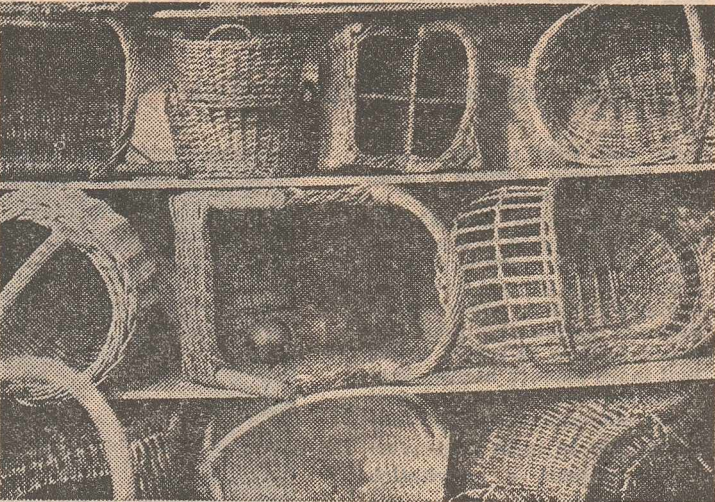
Industria mică, meserie mare

nanțează nici o activitate, totul se face din rezultate proprii, trebuie să câștigi dacă ai nevoie de dezvoltări sau de modernizări.

La Tirnăveni, se produc cordoane, cabluri, fețe de încălțăminte, mănuși și bocanci de protecție, jucării, mingi, repere din mase plastice și multe altele, materia primă constituind-o adesea subproduse, materiale re folosibile, „resturi” ale industriei mari. Chiar și serviciile beneficiază de elemente ale micii industrie, atât la tricotaje, croitorie, bijuterie, depanare RTV, ceasornicărie s.a., cit și chiar în „industria recreerii” care are

lustrele produse de „Arta decoratiunii” Cluj-Napoca au însemnat, de asemenea, mai multă imaginație decît material. La fel, așa cum știu responsabilii secției de confecții femei, Szass Margareta, sau Korodi Katarina de la tricotaje, sau Elena Oprea de la marochinării, mărfurile se vînd repede și bine dacă poți anticipa moda toamnă-iarnă, primăvară-vară, dacă ești „cu un sezon înainte”, mai citînd, mai mergînd pe la Tg. Mureș și București. Oricum, mai ales cumpărătoarele sînt foarte mulțumite, paradele modei au mereu un public peste așteptări, în primele trei trimestre ale acestui an numai moda a adus aproape 3 milioane. Altele, meserie înseamnă curiozitate științifică, experimentări. La mase plastice, muncitoarea, Rodica Tătar (căreia i-a cam plăcut chimia în școală) a „găsit” (nu știu dacă n-ar trebui spus „inventat”) un procedeu mai bun de coacere, de urmărire a temperaturii și reducere a rebuturilor la mingi.

De fapt, o investiție mare tot există la meșteșugarii din Tir-

aici două baze organizate în clădiri care păreau a nu mai avea nici un viitor: sala de festivități (pentru sărbătorirea căsătoriilor, a pensionărilor etc.), unde se asigură totul, de la tacămuri pînă la muzică, oamenii pregătîndu-și singuri masa, organizîndu-se singuri) și complexul de sănătate care, fără metafore, a adus stațiunea balneoclimaterică în oraș, deoarece, în afară de frizerie, coafură, cosmetică etc., aici se poate beneficia de saună, băi cu plante medicinale sau cu sare de Basna.

Fără credite bancare, fără datorii, avînd bani pentru retribuiți, aprovizionare, mici investiții chiar, cheltuieli curente, nu poți lucra dacă n-ai mereu venituri și veniturile vin pe măsura seriozității și chiar pe măsura imaginației. Dacă ești meșier ca maistrul Iosif Veg (deținător al locului I pe cooperativa în 1987), atunci reușești să obții produse din bucăți decupate din butoaie de carbid deteriorate sau din fișii de tablă debitate la combinatul chimic. Apărătorile de dulci și baldachinele realizate pentru lămpile și

năveni și ea este chiar meseria lor. Din cei 900, peste 300 au cite trei meserii și aproape toți au cite două. La nevoie, se concentrează unde „merge treaba”, nelăsînd, desigur, sectoare des-coperite. Media retribuțiilor pe cooperativă depășește 108 la sută. Cum rodu muncii lor — produse și servicii — depinde direct de mulțumirea cetățeanului care e principalul beneficiar, această depășire nu e doar de ordin financiar și nu exprimă numai satisfacția operatorilor. „Să fie mulțumit clientul, mai spunea președintele, reprezintă pentru noi nu doar o exigență morală, căreia îi acordăm, de altfel, toată atenția, ci chiar o latură a meseriei, mai exact una esențială, de care depinde creditul nostru, inclusiv creditul în sens financiar. Și se știe că, într-o muncă desfășurată în cea mai mare parte în relație directă cu publicul, creditul se pierde mai ușor decît se capătă”.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Cine-l degresează pe arogant?

Cine cunoaște Buziașul, nu de ieri, de alaltăieri, știe că această stațiune s-a dezvoltat frumos în ultimele două decenii. Extrem de căutat de turiști și de pacienții cărora apele minerale de aici le redau măcar în parte sănătatea, mulți o frecventează cu predilecție și, dintr-un motiv sau altul, fac un fel de pasiune pentru orașul bănațean cu o fizionomie distinctă nu numai în județ ci în întregul peisaj turistic al țării. De peste o sută de ani, stațiunea trăiește și câștigă în faimă prin munca localnicilor. Indiferent cine a investit bani în stabilimentele balneare ale secolului trecut ori în hotelurile ultramoderne ridicate în ultima vreme — ca și sala polivalentă, o secție a întreprinderii timișorene „Electromotor” sau blocurile de locuințe — ei, localnicii, au investit munca lor. Munca unor generații întregi. Așa că mindria celor ce au lucrat la tot ce are astăzi localitatea mai frumos este un drept al lor. Prestigiul câștigat de dinșii pentru actualul Buziaș este un bun la care au dreptul să nu îngăduie nici-unui invirit să atenteze. Așa cum acest prestigiu a încorporat nenumărate și poate neștiute clipe, zile, ani din viața lor, el trebuie apărut de orice atingere ce l-ar putea fi adusă, oricît de mică ar fi. Considerîndu-ne — cu modestie și de mult timp, între alii, prin respectul pentru tot ce au realizat și realizează, ne socotim datori să nu trecem cu vederea un fapt strident care atinge prestigiul de care vorbeam. A-l trece cu vederea ar însemna, implicit, a accepta să se repete nestingherit și credem că nici unul din autorii — prin viața lor — ai acestui prestigiu nu poate accepta așa ceva. La 8 septembrie, după-amiază, am încercat să mîncăm la restaurantul „Silașiu”, din centru. Una din cele două ospătare ne-a spus să revenim după ora 19, fiindcă numai atunci ne poate da ceva care să ne placă: sîniel. Erau de așteptat aproape două ore, dar n-am avut ce face și am plecat să revedem stațiunea, să regăsim izvoarele de apă timp cunoscut, cu apa lor care, chiar dacă nu va fi mîrînd întotdeauna pofta de viață, cum susțin localnicii, în mod sigur sporește pofta de mîncare. Încît, cu un minut înainte de ora fixată, ne așezăm la masă și rugăm să ni se aducă deliciosul sîniel promis. Un sîniel nu se face cit ai bate din palme. Așteptarea ni-l făgăduia proaspăt și cald. Dar, cînd să-l mîncăm, descoperim că este de la frigider. Garnitura avea aceeași temperatură. Impresia de farsă ne-a hotărît să-l căutăm pe șeful unității, pentru a înțelege motivele acestei „glume” bune să taie pofta de mîncare. Ospătarele, brusc arogante, îi caută: „E prin bucătărie; a trecut pe lângă dumneavoastră; stă de vorbă cu cineva; a ieșit din local...” După mai mult de o jumătate de oră — timp

în care ce aveam în farfurie probabil s-a încălzit pînă la temperatura ambianței — putem vorbi, în fine, cu șeful. Ne prezentăm și ne invită la o masă liberă. Se numește Ioan Știopu. Este în cămașă, fără ecuson. Îi relatăm totul. Ca într-o prelungire a „glumei”, răspunsul: „Mă surprinde!”, este, pe cit de lăconic, pe atît de surprinzător, el însuși. Cu o superioritate strivitoare, adaugă: „Nu-nțeleg ce vreți să înțelegeți!” Se declară sincer nemulțumit că l-am deranjat. Într-adevăr, e cit se poate de evident că l-am deranjat degeaba. Rugăm să ni se facă plata, „imediat!”. După șapte minute, ospătara vine și ia ce adusese. Peste alte douăsprezece minute, în loc de notă, ne aduce sînielul încălzit bine cu farfurie cu tot. Refuză să încaseze, dacă nu mîncăm. Ioan Știopu vine și ne somează să mîncăm și să-i spunem dacă acum ne place. Să tot mîncăm, nu-l așa? Șeful transformă totul într-un mic spectacol crispat, cu reproșuri incoerente înțoarse spre noi. Pînă la urmă, refuzul ferm de a ni se face nota — „Dar n-ați mîncat, nu știu de ce nu mîncăți, așa nu vă putem lua banii!” — ne obligă să plecăm sub privirile celorlalți clienți care nu înțeleg ce se întîmplă: ei nu pot remarca decît enervarea gazdelor, iar calmul nostru cel mult îi poate face să ne creadă vinovați de cine știe ce, așa cum părăsim „scena” în tăcere. Impresia respingătoare de om uns cu toate unsorile îi jurat să aibă, cu orice preț, ultimul cuvînt, pe care o dă Ioan Știopu te alungă pur și simplu de la masă.

Oare să merite Buziașul așa ceva: să-l părăsești cu acest gust amar? Hotărît, nu! Sigur, s-ar putea spune că o urbe care își cultivă un asemenea circumar și-l merită: adică merită s-o facă de ris. Dar știm prea bine că nu este așa. Strecurat în încrederea celor ce i-au dat pe mîna unitatea, Ioan Știopu trebuie cunoscut și de ei așa cum este el în realitate, nu cum le pozează. El compromite firma și lasă un fel de amprentă murdare pe prestigiul orașului, pentru orice om pe care îl alungă astfel prin comportamentul său de stăpîn cu alte preocupări decît calitatea serviciilor și a produselor. Iar, cînd vezi cu cită seninătate, cu cit aplomb o face și cînd te gîndești că este plătit din banii statului pentru aceasta, nu poți să nu întrebî: cine-l degresează pe unuros? Pentru o brazul curat al atîtor lucrători corecți din întreaga opera comercială a orașului, operația se impune. Ca și pentru prestigiul acestei stațiuni în care ațiția oameni de bun simț muncesc cu anii și cu viața ca oricine trece pe aici să plece cu impresii frumoase. N-avem nici un motiv să așteptăm ca stridentele să ia proporții pentru a le mătura și a face curat.

DORIN GHERGHINESCU ■

Note

Cine ești dumneata, răufăcătorule?

Revenim asupra unui subiect care nu s-a epuizat...

Unii așteaptă noaptea ca o întîlnire mult visată cu iubita. Ați remarcat încercînd să folosiți telefoanele publice că pe multe artere din București ele sînt inerte. Nu este cituși de puțin lipsa de interes a Direcției de telecomunicații a municipiului București ci „isprava” iubitorilor de intinerie și de cîștig fără muncă. Din datele obținute de la Costel Balica, inginerul șef al secției de posturi publice, rețin că numai în primele 10 zile ale lunii septembrie au fost distruse sau furate piese de la 326 de telefoane, în valoare de 6 milioane lei. Este limpede de ce reparațiile nu pot ține pasul cu distrugerile: dacă din 5.000 de telefoane publice, cite sînt în Capitală, sînt scabse din folosință aproape o zecime, în 10 zile, prin violență și tîlhărie.

Se preconizează ca 75 la sută din întregul instalațiilor publice, răspindite în parcuri, pe străzi laterale, să fie mutate în stațiile de metrou, unde deja sînt instalate 199 de telefoane, în magazine și piețe. Se scon-

tează pe mulții ochi care vîd orice tentativă nelegiuită. M-am întrebant, ca și dumneavoastră, cine sînt aceste respingătoare făpturi care perturbă comunicațiile noastre și produc pagube în avutul statului.

— Tovarășe Balica, cum sînt surprinși?

— După ce constatăm paguba întocmim un deviz pe care-l înaintăm Militiei care descoperă făptașii după amprente, stilul spargerii, antecedente. De la judecătorii primim notele prin care făptașii sînt amendați, iar pentru pagubele care ni s-au adus trebuie să-i urmărim atunci cînd le cunoaștem locul de muncă.

— Ne-ar interesa să știm cum îi cheamă pe cei care și-au făcut din noapte un cîștig nemuncit...

— Ne dispar zilnic de la citeva sute la zeci de mii de lei din casetele telefoanelor publice. De pildă, Vasile Vlădescu a furat echivalentul a 1046 de convorbiri telefonice din zona Ștefan cel Mare. Este născut în județul Giurgiu, are 38 de ani, nu se cunoaște locul de muncă.

— Pentru că el „muncește” cînd noi dormim!

— Mihai Nemțeanu are 13 ani, este din Maramureș și și-a însușit, la adăpostul nopții, 17.000 lei prin repetate spargerii de case.

— Aproximați valoarea printr-o medie a convorbirilor?

— Calculul este făcut automat, la leu. Fiecare ban introdus în telefon este înregistrat în centrală, încît noi, în orice moment, stăpînim cifra exactă.

— Nu se poate exercita un control mai susținut, care să împiedice aceste acte huliganice, degradante?

— Mecanicii noștri trec pe la posturile telefonice de două ori în 24 de ore. Acum montăm alarme, modificăm ceva în structura complicînd aparatele, dar cel mai mult sperăm în mutarea lor în spațiile foarte circulante.

— Ați stabilit un tablou al creșterii și descreșterii spargerilor?

— L-au întocmit făptașii după anotimpuri. Iarna spargerile sînt în creștere pentru că este lume puțină pe străzi, vara sînt agreate stațiunile de odihnă pentru că de acolo se telefonează mult mai mult. Oricum, cei mai mulți dintre răufăcătorii rămin neidentificați, de aceea cred că cel mai valoros ajutor poate veni din partea cetățenilor cinstiți.

— Nu se poate înlocui moneada de 1 leu cu o fișă, așa cum am văzut în multe locuri din lume, sau cu un abonament care se perforează și în acest fel aparatele nu s-ar mai distruge pentru că ar lipsi mobilul?

— Meditam și la un asemenea sistem, dar pînă atunci trebuie să ocrotim averea publică, de care beneficiem cu toții, indiferent că avem telefon la domiciliu.

CARMEN DUMITRESCU ■

Sănătatea sufletului

Cît am stat și m-am întretînut cu gaza am aflat că fostul meu profesor, deși a ajuns astăzi la peste 65 de ani, nu are astîmpăr, nu vrea să stea liniștit. De dimineața pînă seara se zbate pentru ca blocul al cărui președinte este, să fie, zice el, „cel mai arătos, cel mai economic și cu locatarii cei mai mulțumii”. Cu toate că de citva timp s-a realizat ceva din ceea ce profesorul pensionar și-a propus, dinșul tot nu-i mulțumit. Are convingerea că blocul ar putea deveni model pentru mulți din jur, din toate punctele de vedere.

Revederea nu a decurs după cum mă așteptam eu. Am citit de la început pe fața profesorului o undă de tristețe. Dîndu-mi seama că-i supărat, n-am ezitat să-l întreb ce i s-a întîmplat și dacă-l pot ajuta cu ceva.

Nu, n-ai cu ce să mă ajuți, nici dumneata, nici alții. Noi cei de aici, din bloc, trebuie să facem ce-i de făcut. Din păcate

însă, vîd că nu toți înțeleg lucrurile așa cum ar trebui. Iată, de aici porneste și supărarea mea.

Ghicindu-mi probabil din priviri nedumerirea, a început să-mi explice:

— Cînd m-am trezit azi dimineață și am văzut cerul senin, m-am bucurat. Mi-am luat gustarea și m-am pregătit să ies la o plimbare. Ajuns însă jos, am văzut pe lângă blocul nostru, pe aleile din împrejurimi și prin parcul din fața noastră, o mulțime de oameni, tineri și maturi, fete și băieți, femei și bărbați. Mi-am dat seama că este vorba de o acțiune patriotică pentru curățenie și înfrumusețare. Măturau, săpau, grabau, adunau vreascuri, tundeau puietii și gardul viu, vopseau ce se preta la așa ceva, stringeau sau cărau gunoierul. Ce mai, acțiune de curățenie și înfrumusețare în toată regula. Și unde crezi? Chiar în fața blocului nostru, acolo pe unde ne ducem și ne întorcem în fiecare zi, pe aleile și în parcul unde ne plîmbăm copiii și nepoții, în zona de parcare unde autoturismele noastre stau, fiecare la locul dinainte fixat, oamenii fiind mulțumii că au un loc asigurat și bine apărut. La început mi-am zis că trebuie să fie vreo acțiune de-a noastră, din bloc, de care eu nu știu. M-aș fi mirat. Priveam, dar nu

Maternitatea Giulești, vara lui 1988. Până de curind un șantier de proporții, una din cele mai vechi maternități din țară este azi, complet renovată, o unitate spitalicească modernă. De fapt, nu e chiar totul gata; intrarea principală, birourile conducerii sînt încă în lucru. Importante, însă, erau secțiile „operative” ale spitalului, sălile de naștere, sălile de operație, de tratament, de terapie intensivă, saloanele pentru mame și nou-născuți.

La Giulești, se nasc în fiecare an peste patru mii de copii. Aici, zilele se scriu în vieți tinere dăruite vieții. La fel și biografiile medicilor. Pe undeva, prin cite un carnet vechi, vor găsi, la bătrînețe, „azi... am adus pe lume primul copil”, apoi al o sutălea, al două sutelea... După cităva vreme, nimeni nu mai are timp să numere, să noteze. Într-o naștere normală, o cezariană, o operație urgentă, medicul obstetrician caută mereu răgazul de a se repezi pînă acasă pentru a-și săruta copiii înainte de culcare; și nu totdeauna îi și găsește.

Copiii pe care i-al adus pe lume ca medic, copiii cărora le-ai dat viață, lumea ta e o lume de copii. Doctorul Bogdan Marinescu spune și crede că un singur copil e semnul egoismului unei familii ce nu-și dorește decît un moștenitor pentru bunurile acumulate. Doctorul Dorin Drimbăreanu, al paisprezecelea fiu al familiei ardeleni Drimbăreanu, tace și zîmbește. Părinții săi au crescut paisprezece copii și patruzeci de nepoți.

„Emoții al totdeauna, nu numai la primul copil. Singura deosebire este că acum știu cum se va petrece, nu mai ai în față o situație necunoscută, de care să-ți fie teamă”. Primii doi băieți pe Daniel și pe Cristian, Silvia Enache i-a născut normal. „Apoi am avut o hepatită, o pancreatită operată, așa că pe Radu și Gabriel i-am născut cu cezariană. Fără probleme deosebite. De fapt, probleme au avut medicii. Atenție specială, supraveghere”. Îmi reamintesc cuvintele doctorului Drimbăreanu. „La noi, azi nu mai mor la naștere nici mamele cu o patologie complicată”. Peste citeva zile, mama și micul Gabriel, care locuiau la implinit o săptămînă, vor merge acasă. Deocamdată, vorbesc zilnic la telefon cu tatăl, cu cei trei frați mai mari. „E grozav să ai patru băieți”, îmi spune. Nu-i greu? — Întreb. „Nu-i ușor. Cel mare m-a ajutat foarte mult. Apoi, i-am avut pe toți la creșă, la grădiniță. Așa va crește și Gabriel. Îi știu supravegheați, hrăniți, stau liniștiți la serviciu”. De fapt, Silvia Enache nu stă deloc liniștită la serviciu. Alearg. Opt ore pe zi, ca factor postal, aleargă, ducînd oamenilor vesti, mandate, pensii. „De cînd m-am operat, merg pe bicicletă. Îmi place munca mea, și aici e vorba și de venitul familiei; cu două retribuții și alocația pentru copii, ne descurcăm foarte bine”. O simt neliniștită. Îi spun. Zîmbește. „De-ar trece mai repede timpul, să mergem acasă. Știi, după cezariană, nu pleci din spital

O lume de copii, o lume de mame

chiar după două-trei zile. Trebuie să ai puțină răbdare”. Nu prea are. Așa e întotdeauna, mi se explică. La primul copil, mama e extrem de agitată înainte de naștere. Apoi se liniștește, devine calmă. Cele care au mai născut, dimpotrivă, sînt calme. Își controlează mult mai bine reacțiile înainte de naștere și în timpul nașterii; apoi, însă, gîndul la copiii rămași acasă nu le dă pace.

Emoționantă secvență de viață din locul în care se nasc viețile: maternitatea.

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Pe coridorul liniștit nu mai e nici o mamă. Se apropie ora de masă a micuților. Folosim răgazul și, însoțiți de dr. Dorin Drimbăreanu, azi șeful gării, străbatem spitalul. În sala de naștere, a mai venit pe lume un copil. La primul său tipăt, Cătălin Andrei Bădescu s-a dovedit un flăcău de nădejde. Mihaela Bădescu e fericită. Surisul îi inundă fața. Într-o secundă, a uitat durerile.

În liniștea intreruptă numai de respirațiile sacadate, alteori profunde, ca un oftăt dureros, cu greu reținut, ale Mariei Ar-

tin, Georgetei Dumitru și Danieliei Radu, care vor naște și ele curînd, telefonul sună strident. Da, sala de naștere. Tovarășe Bădescu, aveți un băiat de trei kilograme patru sute. Dacă mai așteptați citeva minute, veți vorbi la telefon chiar cu soția.

E învățătoare. Are 21 de ani și e frumoasă. Cred că toți copiii din clasă o iubesc. Și ea iubește copiii. „Aș fi îndurat oricît, spune, eram pregătită pentru multă suferință. Mi-am dorit nespuse de mult un copil și sînt fericită că-l am. Oricum, n-o să-l las singur. Cei care cresc fără frați, devin răsfățați”.

E noapte. În curtea maternității, familia Mihaelei, soțul și cele două mame, a ei și a soțului, nu se îndură să plece. O singură dată în viață ești pentru prima oară tată, pentru prima oară bunică. Înainte de a se întoarce în sala de naștere, doctorita Carmen Müller, din echipa de gardă, mai privește o dată cerul, luna lăptoasă și perfect rotundă. „Bătrînii spun despre copiii născuți pe lună plină că vor fi să-

Drum infundat

Se numesc Constantin Olariu, Constantin Preluca, Gheorghe Radu, Nicolae Mereacre și Gheorghe Curea. Toți din Bacău. La început, erau oameni de treabă, onorabili. Cel puțin așa păreau. Fiecare cu familia lui, cu loc de muncă stabil, cu retribuții destul de bune. Ca vîrstă, cu excepția lui Radu, se învîrt în jur de 33-40 de ani și locuiau în apartamente noi, confortabile, oferite de stat. Asta a fost pînă prin decembrie trecut...

Aflîndu-se într-o după-amiază la restaurantul „Zimbru”, după citeva pahare de țare date repede peste cap, cîc Preluca i-a șoptit fără ocol bunului său prieten, colocatar și comesean Olariu:

— Auzi mă, Costică, ce-ar fi să furăm niște porci de la ferma 7 Șerbești?!

— Glumești sau ești cel puțin nebun! răspunde cu chef cel întrebat.

— Vorbesc foarte serios. Cunoșc foarte bine locul, că doar știu că lucrez acolo.

— Cînd acționăm?

— Chiar în noaptea asta. Avem destul timp pînă la miezul nopții. Cum faci rost de mașină, vezi să fie om de încredere cel care o conduce, îmi telefonai și veniți apoi acasă la mine, la bloc. Potrivit ar fi mai așa, pe inserat, cam pe la ora șapte și ceva, hai opt, dar nu mai tîrziu, ca să avem timp să fim pe la miezul nopții acolo, la Șerbești. Mai merge cu noi încă un prieten al meu, foarte devotat, unul Gheorghe Radu, care știe deja despre ce e vorba și așteaptă pregătit doar un semn de la noi. Între timp, eu fac rost de cele necesare: ciocan, cuțite ascuțite, o țevă scurtă și subțire, care să ne ajute la cărat. Conducătorul auto Gheorghe Curea, șofer la I.J.T.L. Bacău, pe autofurgoneta 21-Bc-2017, se afla acasă, în concediul legal de odihnă, cînd i-a zăbînit telefonul. La celălalt capăt al firului, colegul său Olariu, mașinist la EGC Bacău:

— Mă Gheorghe, te rog din suflet, insistenț te rog, ia mașina aia pe care o ai la poartă și vine neapărat la mine, că am o problemă urgentă să-ți spun.

Curios peste măsură și, crezînd că probabil amicul o fi dat de vreun necaz, Gheorghe Curea a ieșit grăbit din apartamentul său de pe str. Neptun. A urcat în autofurgoneta garată ilegal, la domiciliu și, ruîndu-l și pe vecinul său Nicolae Mereacre, căruia i-a explicat că se duc pînă într-un loc și se întorc neîntîrziat, s-au îndreptat în viteză spre blocul în care locuiește familia Olariu. Aici au fost întîmpinați cu satisfacție chiar de Gheorghe Olariu, de Preluca și Radu. Cărțile au fost date pe față. A urmat o scurtă discuție de rutină și toți 5 au hotărît să dea lovitură. Au stabilit ce are de făcut fiecare și, ceva mai tîrziu, sub oblăduirea întinericului, au purces la drum, spre ferma 7 a ISICP din comuna

Nicolae Bălcescu. Liniște aproape desăvîrșită. Doar un cîine se auzea hămăind răgușit, undeva, departe, cînd hoții au pătruns în padocul porcilor. Cu o îndeminare uimitoare, de adevărați profesioniști, în scurt timp, Preluca, Olariu și Radu au făcut palancă, la pămînt: zece porci pe ales, de peste 70 kilograme fiecare. Numai Mereacre cîc rămăsese afară, la pîndă, lîngă spărtura din gardul de sîrmă. Scosese deja din învință al 7-lea porc înjunghiat, cînd paznicii au prins de veste. Hoții n-au mai avut însă vreme să-și transporte prada la mașină. La strigătele paznicilor treziți din somn și alarmați, ei au abandonat totul și au rupt-o la fugă, dispărînd în întinericul de afară. Pe porțiunea dinspre spărtura din gard au fost depistate, rînd pe rînd, trupurile porcilor înjunghiați.

Fusese masacru, nu glumă. La lumina felinarelor, s-a constatat că din gîtlejul victimelor continuau încă să iasă aburi calzi. Întîind situația, precum și faptul că infractorii n-au avut prea multă vreme să se îndepărteze, au fost informate imediat și alertate toate posturile de miliție din zonă.

„E miezul nopții. În totală degingoladă, speriați ei înșiși de ceea ce săvîrșiseră și de urmări, hoții de porci au ajuns totuși la mașină și au luat-o la sănătoasa, abia acum conșvini definitiv de temeinicia unui vechi proverb. Numai că de data asta, graba nu le-a fost de folos.

Autofurgoneta 21-Bc-2017, condusă abil de Gheorghe Curea, gonea nebună în noapte. Cînd gata-gata să iasă din comuna Săucești, mașina este stopată de organul local de miliție. Subit celor 5 li s-a pus un nod în gît. Au mai încercat ei s-o scalde, cum că ar veni și s-ar duce nu știu unde, ba că sînt doar, întîmplător, în trecere. Dar nu le-a mers. Puși în fața argumentelor de netăgăduit, ei au fost nevoiți să recunoască, pînă la urmă, că au fost la furat de porci. Au fost coborîți imediat din mașină și arestați pe loc: Constantin Olariu, 32 de ani, 8 clase elementare, mașinist la EGC Bacău, căsătorit, domiciliat în Bacău, str. Micușin bl. 7, ap. 12; Constantin Preluca, 31 de ani, 10 clase, lăcătuș mecanic la ISICP Nicolae Bălcescu, căsătorit, doi copii minori, domiciliat tot în Bacău, str. Micușin bl. 7, ap. 19; Gheorghe Radu, 51 de ani, tractorist-rutierist la ISICP, ferma Șerbești, 4 clase elementare, căsătorit, cu 4 copii, domiciliat în Bacău, str. Vadul Pomilor nr. 13; Nicolae Mereacre, 38 de ani, 10 clase, tinichigiu-auto la IUGTC Gheorghe Gheorghiu-Dej, căsătorit, 2 copii minori, domiciliat în Bacău, str. Neptun bl. 8, ap. 5; Gheorghe Curea, 39 ani, 7 clase, căsătorit, un copil minor, conducător auto la IJTL Bacău, domiciliat tot în Bacău, str. Neptun bl. 8, ap. 5.

MIHAI STĂNESCU

Note

recunoșteam pe nimeni. Am remarcat figuri străine, necunoscute mie. Uitîndu-mă mai atent, am constatat că de la noi din bloc nu se afla absolut nimeni printre cei ce roboteau, cînd încoace, cînd încolo. Constatarea m-a durut. Mi-am dat seama că-i o rușine pentru noi toți cei din bloc să vină altcineva, din altă parte, să ne facă curățenie prin împrejurimi, să ne măture aleile, să îngrijească parcul, să curețe terenul de sub ferestrele noastre. Interesîndu-mă cine sînt acești oameni care și-au lăsat treburile de duminică dimineața pentru a veni să ne facă nouă ordine și curățenie, am aflat că erau muncitori de la citeva fabrici și uzine din sectorul nostru. Intrînd în discuție cu unul din aceștia, știți ce mi-a spus? „Tovarășe, zice, noi ne-am angajat să ne aducem contribuția și acolo unde se constată că oamenii uită să-și facă datoria”. Așa mi-a zis. Auzîndu-i vorbe, cred că am rășit. Le-am simțit usturimea.

Despre asta am discutat adineuri cu citeva locatari de la scara patru. Unii din ei susțin că președintele și comitetul de bloc trebuie să manifeste mai multă atenție la problemele din jur. Au dreptate, le-am și spus, dar dacă nu-și vor aduce contribuția toți locatarii, nu vom

obține ce dorim. Vor veni mereu alții să ne facă ordine și ne vom face mereu de ris. Ceea ce, eu unul, nu vreau să se mai întîmple.

Ascultîndu-l pe fostul meu dascăl, mi-am amîntit de vorbele marelui Nicolae Iorga: „Simțul datoriei este cea mai luminoasă dovadă de sănătate a unui suflet”.

VASILE DUMITRU

Echipa „Mediaș”

Nu, nu va fi vorba „despre fotbal! Deși, sînt aproape convins că și Ioan Man, medieseian get-beget, visează ziua cînd și „Gaz-metan” va fi în „A”, acolo, lîngă „Inter”, unde i-ar sta neasemuit de frumos!

Cine este Ioan Man? Un medieseian care din '86, cînd primăvara își intra în drepturi și pînă toamna tîrziu, cînd în Transilvania lui pădurile căpătau coloraturi rivnite de orice pictor de pe mapamond, an de an, ia drumul litoralului. Îmi și imaginez „festivalul” plecării: un vagon de clasa I, cu 27 de călători exuberanți, cu o mică orchestră și mulți, foarte mulți soliști. Un drum a cărui cale-întoarsă va fi peste patru sau cinci luni, atunci cînd din nou în gară va fi animație, cînd din

nou vor răsună înnuri ale bucuriei.

Cine este „Echipa Mediaș”? Una renumită pe tot litoralul, alcătuită pe criterii numai de Ioan Man știute. „Criterii” în-

vătate din cele două decenii de muncă scurse de la terminarea școlii profesionale comerciale din Cluj: hărnicie, talent, mult bun-simț, cinste, corectitudine și mult, mult zîmbet!

O vreme, n-am știut cine este „șeful”. L-am văzut și pe post de ospătar, l-am văzut cîrînd și marfă, atunci cînd venea cite o mașină la descărcat, l-am văzut și pe post de ajutor al barmanului, fie spălînd pahare, fie servind la mese atunci cînd afluența era peste puterile barmanului titular Nicolae Stănilă, cel care a adus pe benzi de magnetofon și muzică de suflet din partea Mediașului. În ziua cînd l-am cunoscut, aflînd că el, Ioan Man, cel văzut și ca ajutor-ospătar, și în calitate de încărcător-descărcător este „șeful”, am „descoperit” și o neștiută instituție: *sfatul bucătarilor*. Un „sfat” care ține uneori chiar și un ceas. Mai întîi, de regulă, își spune părerea bucătarul-titular Friederich Hatt, un tînr de 27 de ani „școlit” la Sibiu. Un om cu gusturi alese și cu un exemplar spirit organizatoric („De asta l-am și ales” — zice cu mindrie șeful

unității, Ioan Man). Dar aproape întotdeauna apar variante propuse fie de Ilarie Stănilă, fie de Maria Binder, „ajutorii” lui Friederich.

Acolo, la masă, totul e impecabil. Curat. Ordonat. Cu flori culesse de fete din grădinițe litoralului. Servirea? Impecabilă! Iar toate aceste aprecieri, m-au pus pe gînduri: nu știu dacă în Mediaș se resimte lipsa celor 27 de oameni admirabili, dar precis, aici, pe litoral, prezența lor e binevenită. Tonică. Te îndeamnă să uiți de multe. Mă gîndesc la Sora Sărbu și Mihaela Dancu, la Adriana Boian, la Ioan Bărbat ca și la toți ceilalți colegi, mereu proaspeți, mereu atenți, mereu cu grija ca oamenii pe care îi servesc să rămînă cu amintiri frumoase despre „Echipa Mediaș”. O echipă tînră, cu o medie de vîrstă de 22 de ani, serios trasă însă în jos de cel mai vîrstnic echipier: Ioan Man, 37 de ani!

O echipă completată cu 8 elevi de la școala profesională comercială din Sibiu, din anul al II-lea, cărora, îmi spunea Ioan Man, ar merita ca în prima zi de școală să li se treacă și primul zece în catalog. Și-mi mai spunea ceva Ioan Man, cel care în restul timpului, cînd nu este pe litoral este șeful restaurantului „Tîrnava” din Me-

diaș: dacă mine ar fi să aleg cîțiva dintre acești tineri să lucreze în unitatea pe care o conduc, i-aș angaja imediat pe Călin Roman, pe Elena Munteanu, pe Dana Moldovan, pe Lucia Man, dar și pe ceilalți, care au lucrat cot la cot cu colegii mei, ospătarii.

Știi, ni se zice, cine face cele mai bune ciorbe de pe tot litoralul? O fată de 19 ani, Cristina Coteș! Un talent nativ. Știi cît timp i-a trebuit pentru specializare? Doar două săptămîni! Semn, dîncolo de talent, al seriozității școlii sibiene. O fată, care în restul timpului, acolo, la Mediaș, lucrează într-un laborator de preparate reci.

Să localizăm și „resedința” de vară a „Echipei Mediaș”: restaurantul „Flamingo”, Eforie-Sud. Și un gînd de reporter: dacă ar fi să mulțumească acestor oameni din Mediaș care de cinci ani își părăsesc orașul vreme de patru-cinci luni, ar însemna ca pe adresa „ICSAP”-ului din Mediaș să sosească aproape 5.000 de scrisori de mulțumiri. Cel mai adesea, să recunoaștem, uităm s-o facem. Dar sigur, la sfîrșitul fiecărui sezon, „Echipa Mediaș” este fericită de organizațiile de turism. Iar gîndul datoriei împlinite rămîne oricum o omenească și firească bucurie.

CONSTANTIN MUSTAȚA

■ In Consiliul pentru Comerț și Dezvoltare al U.N.C.T.A.D. au continuat dezbaterile generale asupra problemelor interdependențelor din economia mondială și asupra datoriei externe a țărilor în dezvoltare. Reprezentantul țării noastre a prezentat pe larg poziția României, a președintelui ei privind criza economică mondială și manifestările ei, persistența unor probleme grave, necesitatea continuării și intensificării eforturilor pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Arătând că povara datoriei externe reprezintă una din cele mai grave probleme cu care sînt confruntate țările în dezvoltare, reprezentantul țării noastre a precizat că, în concepția României, problema datoriei externe poate fi soluționată printr-o abordare globală, politico-economică, în cadrul căreia să se țină seama de nivelul de dezvoltare și de posibilitățile de rambursare ale țărilor debitoare, precum și de eforturile

pe care aceste țări trebuie să le depună pentru asigurarea dezvoltării lor economice și sociale. El a subliniat necesitatea perfecționării sistemului monetar-financiar internațional, a așezării lui pe o bază echitabilă și stabilă.

● La Varșovia s-au desfășurat marți lucrările ședinței Seimului R. P. Polone. În numele Comisiei Centrale de Coordinare a colaborării dintre Partidul Muncitoresc Unit Polonez, Partidul Tărănesc Unit, Partidul Democrat din Polonia și Președintele Consiliului Național al Mișcării Patriotice de Renaștere Națională, Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., președintele Consiliului de Stat al R. P. Polone, l-a propus pe Mieczysław F. Rakowski, secretar al C.C. al P.M.U.P., pentru funcția de președinte al Consiliului de Miniștri. Seimul a aprobat această propunere. Luind cuvîntul, Mieczysław Rakowski a anunțat că va începe consultări în vederea formării noului gu-

vern și elaborării programului acestuia.

● La Geneva s-au încheiat lucrările sesiunii din acest an a Conferinței pentru dezarmare, organism de negocieri multilaterale, format din 40 de state, printre care România. Raportul de activitate al conferinței, adoptat la încheierea lucrărilor, figurează ca punct distinct pe ordinea de zi a celei de-a 43-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. În timpul celor două părți ale sesiunii din acest an, conferința și-a concentrat atenția asupra examinării și negocierii unor acorduri și măsuri concrete vizînd interzicerea experiențelor nucleare, încetarea cursei înarmărilor nucleare și trecerea la dezarmare, prevenirea cursei înarmărilor nucleare în spațiul cosmic, interzicerea armelor chimice și a altor arme de distrugere în masă, elaborarea programului global de dezarmare.

● La încheierea convorbirilor de la

Washington dintre secretarul de stat american și ministrul de externe sovietic, a fost dată publicității o declarație comună în care se subliniază că cele două părți au abordat întregul complex al problemelor relațiilor sovieto-americane, reducîndu-le înarmărilor și realizării dezarmării. Afirmînd necesitatea încheierii cit mai urgente a unei convenții globale și atotcuprinzătoare de interzicere și distrugere a armelor chimice, părțile au convenit ca cea de-a 10-a rundă de consultări sovieto-americane în această problemă să se desfășoare la Geneva în perioada 29 noiembrie — 15 decembrie a.c. Declarația comună salută contribuția tot mai activă a O.N.U. la reglementarea conflictelor regionale, în special pașii făcuți în vederea unei soluționări durabile a conflictului iraniano-irakian.

ION CODRU ■

Desene pe asfalt

Mandela

I se scriu scrisori. Poeme. Mari, cele mai mari ansambluri tinerești de muzică ale lumii organizează spectacole (indeobște pe stadioane) în onoarea lui.

A lui Nelson Mandela. I se decernează premii. I se conferă distincții.

Un film de lung metraj (Hollywood) urmează a-i povesti viața. Sau doar o parte din ea. Fiindcă viața lui Mandela e ca Luna, are o parte nezărită.

Nelson Mandela, lider al populației de culoare din Republica Sud-Africană, regatul apartheid, a implinit recent, 70 de ani. A fost sărbătorit (chiar așa, sărbătorit) în taină, cu sobrietate și discreție.

Sărbătoritul n-a onorat agapele dedicate aniversării sale. Premiile, înminate soției sale sint, ca de obicei, vărsate în fondul de ajutorare a năpăstuitei populații majoritare a Sud-Africii.

Pentru dirigitorii albi ai acestei țări Mandela e o cifră, o matricolă: ea legitimează un deținut primejdiu.

Cînd, în 1964, conducătorul aripei drepte a Congresului sud-african, Mandela, a fost arestat și judecat, foarte mulți dintre cei ce-l iubeau s-au bucurat la gîndul că sentința a fost „doar” condamnarea la închisoare pe viață. Mandela avea atunci 46 de ani. Dar pronunțarea unei sentințe capitale ar fi primejduit prea mult un regim politic blamat de întreaga lume. Deci e mai cu îndreptățire să spunem că Mandela e în viață tocmai pentru că n-a putut fi ucis.

Au trecut de atunci 24 de ani. Cîrînd, un sfert de veac.

Mandela a refuzat orice tranzații legate de o eventuală eliberare — condiționată — a sa. Și care ar fi fost condiția, alta, decît renunțarea la activitățile politice, la luptă? Ținut la curent cu evenimentele „de afară” prin mijloace misterioase și pentru temnicerii săi, Mandela scrie, vorbește, își afirmă răspicat opiniile. Năruie zidul ce-l împiedică să vadă lumina.

În numele lui, pentru numele lui, tinerii cîntă pe stadioane cîntece pe care Mandela nu le va auzi poate niciodată. I se oferă daruri de care nu se va bucura. Între ele e de remarcă cel al fotbalistului numărul unu al Europei, Gullit, care i-a oferit lui Mandela „Balonul de aur” primit de el.

Dar Mandela nu merge pe stadioane.

N-am știri despre recluduinea sa. Va fi fiind, probabil, ceva mai puțin aspră decît a lui Edmond D'Anthes, Contele de Monte Cristo ce încă face să lăcrimeze de emoție „popoare” de adolescenți.

24 de ani!

Cite nu s-au întîmplat în aceste ani? Și cite, din păcate, nu s-au întîmplat?

Au izbucnit și s-au stins cîteva zeci de războaie. Mici sau mari. Omul și-a pus pasul pe Lună. Pregătîm bradul de iarnă al anului 2000.

Mandela desfide injustiția, crima, teroarea, tirania, el ne ajută să gîndim cu încredere destinul Omului, acum și în milenii ce vor veni. Omul recăpătîndu-și antica-i măreție, vitejia. Omul, măsură a mirabilității.

Mandela și-a îmbătrînit temnicerii cu surisul lui de uriaș. Cu forța lui. Cu muzica numelui lui căreia i se dedică muzici.

Ce le poți spune temnicerilor?

Nimica alta decît că în cîrînd vor fi eliberați de Mandela!

Că vor scăpa de sub ochii lui. Mandela va birui.

A biruit.

Nu mai e timp să fie altcîm. Un singur om, chiar cu brațele goale, se poate opune tiraniei, o poate veșteji, un singur om.

Un om, el singur, poate trăi un șir de vieți, un șirag, o ghirlandă.

Merită să le plătești cu o singură moarte?

Merită!

GHEORGHE TOMOZEI ■

S.O.S. pădurea!

Mii de incendii sfîrtecă din pădurile tropicale ale bazinului Amazonului. Multe dintre ele sînt provocate de către fermierii brazilieni, care folosesc acest procedeu pentru defrișări. Anul acesta, pentru prima dată, oamenii de știință americani și brazilieni au putut să urmărească, prin intermediul sateliților, efectele produse de aceste incendii. S-a evidențiat că au căzut pradă focului pădurile de pe o suprafață de 120.000 de mile pătrate, degajîndu-se în atmosferă 1,9 miliarde de tone de bioxid de carbon (a zecea parte din cantitatea care rezultă din procesele industriale pe glob!) plus 6 milioane de tone de praf, funingine și fum. Numai în luna august un incendiu provocat la o fermă din statul Goiás a scăpat de sub control și a distrus 80% din cei 335.000 de acri ai rezervației naturale Parque das Emas.

Toate acestea sînt urmarea hotărîrii guvernului brazilian de a permite exploatarea agricolă în bazinul Amazonului. Cu toa-

te că oamenii de știință au avertizat asupra urmărilor nefaste, Banca Mondială a aprobat un împrumut de 240 de milioane de dolari necesari realizării magistralei rutiere Polonoroeste care a accelerat procesul de stabilire a coloniștilor (și implicit cel al distrugerii pădurilor!). Începînd cu 1984 s-au dublat anual suprafețele agricole în dauna celor forestiere. Guvernul brazilian a fost nevoit să împrumute încă 200 de milioane de dolari pentru instituirea unor măsuri de protecție.

Nu sînt numai efecte locale. S-a stabilit că fumul și resturile rezultate din incendii se ridică la peste 3.000 m și sînt apoi transportate pînă în regiunile Antarctice. Nu s-a evidențiat vreo interacțiune a acestora cu stratul de ozon, dar cantitatea este suficientă pentru a provoca schimbări semnificative în starea vremii, avînd mai ales importanță în fenomenul cunoscut sub numele de efectul de seră.

Problema aurului verde, a plămînilor Pămîntului trebuie tratată cu toată seriozitatea.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Țară nestrimtorată (VI)

„Odată cu intrarea în partea a II-a a Tratatului despre Vecinătate și Bună Vecinătate în dreptul internațional, autorul se află pe un teren ce și-l asumă — steag propriu abordînd și înfîind detașat plugul de cercetător deschișător de drumuri.

Una din ideile-forță ale cărții lui Iftene Pop mi se pare a fi punerea în evidență a faptului că prietenia între două state depinde nu atît de convergența sau de divergența unor interese — aspecte indeobște pasagere în comparație cu durată națiunii în istorie — cit de respectarea principiilor elementare de bună vecinătate.

La începutul anilor '70, se constată că — veche de cînd lumea, buna vecinătate nu este limpezită din punct de vedere juridic, cu toată importanța ei primordială. Ce obiectiv mai înălțător putea să-și propună o școală diplomatico-juridică animată de promovarea înțelegerii, colaborării și păcii, decît definirea cu acribie a componentelor materiale, a normelor juridice care guvernează buna vecinătate?

Sub aspect juridic, buna vecinătate își trage substanța din dreptul internațional general și din dreptul internațional de vecinătate. Buna vecinătate este echivalentă cu respectarea strictă a normelor de drept internațional general și, mai ales, a principiilor sale de bază. La aceasta se adaugă dreptul de vecinătate, care formează osatura normelor specifice ale acestui drept, pe care autorul le explică și le fundamentează pentru prima oară în literatura de specialitate.

Regulile generale ale dreptului internațional sînt tot mai importante pe măsură ce se dezvoltă relațiile internaționale. Rolul lor crește și pentru zona de vecinătate a țărilor limitrofe, și, în general, pentru relațiile dintre state, căci evoluția tehnicii și mijloacelor de comunicație au dus la o implicare tot mai intensă în viața internațională a tuturor statelor. A determinat apariția de consecințe negative, adesea grav nocive (accidentele nucleare, cele chimice) și care depășesc frontierele naționale și pot genera conflicte. Pornind de la această realitate, autorul va fi chemat să abordeze în lucrarea sa problematica mai generală a dreptului într-o lume tot mai complexă.

Dezvoltarea relațiilor începe în zonele de vecinătate, zone de veche interdependență permanentă, accentuată în vremea noastră. În aceste zone a apărut necesitatea instituirii de noi reguli și norme de conduită. Acestea sînt regulile de vecinătate.

tate sau dreptul internațional de vecinătate. Văzînd valoarea lor și utilitatea lor — mereu verificată în conviețuirea pașnică și, mai ales, în momente de tensiune — statele au extins aceste reguli, conferindu-le puterea de a guverna toate relațiile dintre ele, nu numai cele privind vecinătatea. O experiență reușită într-un domeniu limitat s-a dovedit oportun și chiar vital a fi aplicată pe scară largă. Apoi s-a ajuns ca și statele ne-vecine să facă apel la regulile de vecinătate, care le ajutau să-și rezolve unele probleme de relații în anumite circumstanțe. Astfel, conceptul de bună vecinătate, avînd un caracter specific, s-a generalizat și, cum spune autorul, „statele au apreciat că relațiile lor generale pot fi tot atît de bune ca relațiile existente de multă vreme în zona lor de contact fizic, direct, pentru că se respectau niște reguli speciale — cele de vecinătate”.

Cele patru reguli-norme de vecinătate (v. FLACARA, 12 august 1988, p. 20) nu numai că s-au generalizat geografic, pe orizontală, respectiv la ansamblul relațiilor vecinilor și, practic, la relațiile tuturor statelor lumii care pot coopera sau se pot afecta (fertilizînd astfel noi și noi spații ale concurenței, înțelegerii și toleranței), ci s-au lărgit și ca materie. Includ alături de faptele fizice concrete, cu consecințe nocive pentru vecini, și cele de natură mai complexă — politice, sociale, morale, ideologice, culturale etc.

Vom vedea importanța extraordinară a valorilor, adesea esențiale pentru un popor, pe care le protejează buna vecinătate.

LIVIU PETRINA ■

Aruncați spray-urile (II)

Industriașii anunță că abia peste 7 ani vor putea produce la preturi convenabile noile substanțe. Acceptînd noile cifre de afaceri care să răspundă și exigențelor ecologice expertul american Robert Watson notează că pentru consumatori creșterea costurilor în cazul substitutelor de CFC este nesemnificativă. Într-un frigider, spre exemplu, prețul gazului nu reprezintă decît 5 la sută din valoare! Industria își ia încă de pe acum măsurile de precauție. Dacă în S.U.A., Elveția și Suedia consumul de spray-uri a fost abolit, dacă tendința în lumea occidentală este de renunțare la această volatilă comoditate, asta nu înseamnă că nu se poate transfera producția în țările în curs de dezvoltare unde consumul de masă poate face inutile toate eforturile. Inutile

atita vreme cît Irving Rimer de la American Cancer Society anunță că numai în America apar 500 000 de cazuri de cancer al pielii pe an și mor 2 000 de oameni. Și dacă e adevărat că nu toate sînt atribuite scăderii gradului de protecție pe care ne-o oferă stratul de ozon, tot atît de adevărat este că oamenii de știință sînt unanimi în a considera că fiecărui procent de reducere a cantității de ozon din atmosferă îi corespunde o creștere cu 5—8 procente a numărului cazurilor de cancer al pielii. După o estimare făcută pe baza datelor existente (reducerea cu 2 la sută pe an a stratului de ozon) în anul 2075 fenomenul va duce la decesul a 3,2 milioane americani dintr-un total de 155 milioane bolnavi de tumori ale pielii.

Efectul razelor ultraviolete este însă global. În urma testului efectuat la Universitatea din Maryland a rezultat că două treimi din cele 200 de culturi analizate au suferit daune serioase în țesuturi și celule, cu consecințe grave asupra reducerii recoltelor. Razele ultraviolete influențează procesul de fotosinteză și metabolismul planctonului care este baza vieții marine. Au fost depistate degradări ale embrionilor și mutații genetice.

Situația este deosebit de preocupantă de vreme ce însăși compania Dupont unde a fost inventat CFC și care este responsabilă de un sfert din producția mondială a revenit asupra declarațiilor făcute la începutul anului — „nu există riscuri iminente pentru om și mediu” — și a decis să declare un program de tranziție la finele căruia să se realizeze înlocuirea totală a acestuia cu substanțe inofensive. Într-un apel către lumea industrializată compania invită la limitarea producției bazată pe CFC și cheamă întreprinderile de profil la o colaborare pentru punerea la punct a celor mai potrivite tehnologii alternative.

Alternativele există încă din anii '70. Dar problema nu mai ține acum de resorturile științifice ci de cele economice. În așteptarea descoperirilor firmei Dupont și ale celorlalti giganti ai chimiei, alte firme mai mici au demarat. Pentru a-și curăța circuitele electronice firma At&T folosește un solvent organic produs de Petrofirm. Întreprinderea Crydynamics a lansat o nouă linie de refrigeratoare care folosesc drept element de răcire nu compusi ai clorului și fluorului ci heliu.

După ani de negare și perplexitate comunitatea științifică, autoritățile politice și industria chimică au ajuns la aceeași concluzie. Miza aflată în joc nu e de neglijat. E viața însăși.

IOAN ROȘCA ■

Universul muzicii

Cine sînt adevărații „VOLTAJ”? Într-unul din numerele trecute v-am prezentat trupa cu acest nume, avîndu-l pe Amedeo Bolohoi conducător. El și colegii săi au afirmat că nimeni în afară de ei nu are dreptul să poarte numele „VOLTAJ”, știut fiind că mai există o trupă care se numește la fel. Care este adevărul? Doru Istudor, acuzat pe nedrept de a fi înființat o falsă trupă „VOLTAJ”, ne scrie: „Numele meu este Doru Istudor Nicolae și sînt conducătorul formației VOLTAJ de aproape doi ani... Formația a luat ființă în 1982... La sfîrșitul anului 1983 se desființează. În septembrie 1986, după aproape doi ani de colaborare cu Vali Sterian și „Compania de sunet”, eu împreună cu chitaristul solist, membru fondator, reînființăm „Voltajul”. Din componență făcea parte și Amedeo Bolohoi — ch. solo. La scurt timp Amedeo Bolohoi consideră, dimpreună cu noi că e mai bine să se retragă, încheindu-și scurta carieră de trei luni la formația „VOLTAJ”. La un an și jumătate de la plecarea sa, el încheagă o nouă trupă, în iunie 1988, cu același nume, în scopul de a avea condiții mai bune pe litoral, schimbînd efectiv numele trupei în care activase pînă atunci, din „ICAR”, în „VOLTAJ”. Nicîlul din ceilalți membri nu a fost la „VOLTAJ”. Iată-l pe Amedeo Bolohoi din acuzator devenit acuzat iar falsul „VOLTAJ” devenit adevăratul „VOLTAJ”. Să-l

recunoaștem deci pe bateristul Doru Istudor ca leader de drept iar lui Amedeo Bolohoi să-i sugerăm să schimbe numele trupei în care activează, pentru ca aceste două formații să poată fi urmărite în cursa valorilor și pentru a-l scuti pe iubitorii muzicii hard de confuzii neplăcute.

● Iată ce am aflat din dosarele secrete despre FREDDIE MERCURY („Queen”): tatăl său, Bomi este din India, mama sa, Jer este din Persia. Solistul s-a născut la 5 sept. 1946 în Zanzibar cu numele Frederick Bulsara.

● Conform unei statistici comunicate de agenția TASS, în urma unei anchete întreprinsă în 100 de orașe mari din U.R.S.S., cei mai îndrăgiți de populația sovietică sînt W.A. Mozart, la secția clasică și „Modern Talking” la secția modernă. Păcat însă că de anul acesta îndrăgitul grup a dispărut din calcule, știut fiind că în urma unui conflict, Thomas Anders și Dieter Bohlen au jurat să nu mai cînte împreună.

● Nici despre MADONNA nu avem vesti mai bune. La ora actuală, pe Broadway cele mai îndrăgite vedete sînt Jennifer Grey, Matt Dillon și MADONNA, cei trei formînd trioul de aur în lumea filmului. Visul ei din copilărie, de a ajunge ca Marilyn Monroe s-a împlinit în timp ce pentru iubitorii muzicii un frumos vis s-a destrămat.

MIRCEA ZANE ■

Racul

● În căsnicie termenul de garanție al mîrii este o lună.

● Necazurile nu se împrăștie cînd ajung la risipitor.

● Întepătura pierde albina, dar salvează stupul.

● Mai punctual este oaspetele la sosire decît la plecare.

● Omul stăpînit de ban nu are mai mult suflet decît stăpînul său.

● Mai bine este să bei cu măsură decît să te măsori cu băutura.

● Pentru că poate întepa de mai multe ori, ființarul se crede superior albinei.

● Păcat că uneori au un cuvînt de spus și cei care n-au cuvînt.

● Și oamenii incurcă măștile și măștile incurcă oamenii.

● În general, ultimul bărbat pe care-l bănuiește gelosul e avocatul.

● Greutățile nu se scutură dînd din umeri.

● Lupului nu-i place decît iarba pască.

● Alcoolul ne alungă grijile mici pentru a le face loc celor mari.

● Gardul ce te separă de vecin ți se pare cînd prea înalt, cînd prea jos.

N. PETRESCU-REDI ■

BREVIAR

„Morsele” nu fac guturai

Tineri sau oameni în vîrstă, sportivi sau nesportivi, în U.R.S.S. toți cei care frecventează cluburile de natație pe timp de iarnă, unde bazinele sînt plătate sub cerul liber au fost numiți „morse”. Unii vor să scape de bolile lor, pe care le uită repede în băile reci ce le fac, cînd afară temperatura este de minus 10 la minus 30 grade, alții doresc să-și „conserve” organismul și să rămînă cit mai mult tineri. În general acest gen de oameni îmbătrînesc mai încet și cînd sînt intîlniți cu greu se poate stabili vîrsta lor reală. În plus ei nu fac nicio-dată guturai. Dar pentru ase-

menea băi este necesar ca vreme îndelungată să se facă un antrenament sistematic, pentru a se evita o pneumonie sau un stop cardiac. Chiar și după ani de antrenamente, înainte de a intra în apă „ca de gheață” sau după ieșirea din ea, trebuie ca timp de cîteva minute să se facă „încălzirea” așa cum se vede în imagine, unde cei doi „morsiști” stau la o „șuetă” în plină zăpadă.

Boababul o relicvă a Gondwanci?

După cercetătorul Patrick Armstrong, care a studiat flora Australiei, o probă în plus a existenței acestui continent ipotetic numit în 1888 Gondwana, o constituie boababul, care ar fi o fosilă vie ajunsă pînă în zilele

noastre din vremuri cînd America de Sud, Africa, insula Madagascar, India, Australia și Antarctica formau o mare întindere de pămînt. În perioada cretacică, acum 110 milioane de ani, Africa se separă de America de Sud, iar peste alte 20 milioane de ani și de Antarctica. Boababul acest arbore cu aspect „pintecos”, care atinge normal 12 metri, exemplarele africane ajungînd chiar la 25 metri înălțime, cu o circumferință de 14 pînă la 48 metri și cu diametrul coroanei de 38—40 metri, ce poate trăi 4 000—5 000 ani și care produce niște fructe ovoide numite „piinea maimuțelor”, răspîndit pe continentul Gondwanei, fiind adaptat unui regim climatic foarte precis, nu a putut rezista, spune Armstrong, unor variații de temperatură și umiditate, păstrîndu-se azi doar în zonele tropicale ale Africii și Australiei. Este oare boababul o relicvă a continentului Gondwanei? Studiile viitoare poate o vor confirma.

AUREL DIANU ■

VREMEA

cum a fost
cum va fi

Prima lună de toamnă calendaristică este pe sfîrșite. Astro-nomic însă, toamna abia a început; zilele sînt din ce în ce mai scurte, lumina soarelui diminuează treptat. Dimineata ceturi ușoare, adieri de vînt răcoros mingie frunzele ușor îngălbenite ale copacilor șoptind... e toamnă!... e toamnă!

Toamna poate încheia un ciclu de viață dar uneori în toamnele lungi poate redeschide altul; dintr-o rezervă inexplicabilă de energie care răstoarnă sensul biologic firesc, pomii înfloresc a doua oară pentru a da curs vieții. Dar ceea ce depășește firescul se plătește. Din popor se spune că pomii înfloresc a doua oară toamna înaintea de a muri...

Temperaturile medii multianuale sînt cuprinse în general între 10° și 12°C în regiunile de cîmpie; valori mai mari de 13°C se localizează în partea sud-estică a Dobrogei, datorită transportului de aer de pe suprafața mării. În bazinul Transilvaniei temperaturile medii nu depășesc 10°C. Inversiunile termice încep să apară în vîile și depresiunile închise (Țara Birsei, Ciucului, Giurgeului, Petroșani). La munte, la altitudini mai mari de 2 500 m, temperatura medie scade sub 0°C. Temperaturile maxime absolute ale lunii s-au înregistrat în 1920 la Armășești (39°C) și în 1952 la Giurgiu (38,8°C). La Virful Omu cea mai mare valoare a temperaturii aerului, 20,0°C s-a înregistrat în 6 octombrie 1935. Temperaturile minime absolute lunare sînt sub -5°C cu excepția zonei litoralului unde doar în 1946 s-au înregistrat -3,4°C la Mangalia. Reținem valorile de -17,8°C la Brașov în 1920 și -19°C la Virful Omu în 1938 și 1946.

În cea mai mare parte a țării are loc în cursul acestei luni data medie a primului îngheț; excepție fac zonele depresionare unde acesta se produce în medie în luna septembrie și zona de litoral unde întîrzie pînă în luna noiembrie.

Primele brume apar sporadic încă din luna septembrie. Statistic, data medie a primelor brume se află în prima decadă a lui octombrie pentru zonele din Transilvania și Moldova, în a doua decadă în vestul țării și zona de podiș din sud și în a treia decadă pentru zonele de cîmpie din sud.

Sumele lunare de precipitații sînt mai mici cu 5—10 mm decît cele din septembrie în partea nordică a țării, dar mai mari cu 5—10 mm în Banat și Oltenia și cu 10—15 mm pe litoral. Cele mai mari cantități lunare s-au înregistrat în 1932 la Tirgu Jiu — 297,1 l/m² și în 1918 la Drobeta-Turnu Severin 292,0 l/m². Tot în această lună în multe zone din țară, cu excepția doar a sudului extrem, s-au semnalat primele ninsoi. Despre acestea vom vorbi în numerele viitoare. Acum vom face din nou apel la memoria documentelor. Deosebit de interesantă relatarea lui D. Tomescu, pe atunci fizician, cercetător în Institutul Meteorologic — relativ la: „...o frumoasă auroră polară a fost observată în toată țara, în noaptea de 29—30 septembrie crt. Aurora a fost observată aproximativ între orele 19 h 15 min și 20 h 15 min și 21 h 15 min — 22 h 15 min. În estul și sud-estul țării ea s-a prezentat sub forma unei pete luminoase alungită în direcția orizontală, cu contur neprecis și colorată în nuanțe de roșu violaceu. În nord-estul țării pata luminoasă a prezentat

slabe strițiuni radiale din care cauză a fost clasificată, după codul internațional de auroră în grupa coronele. În vestul și nord-vestul țării ea a apărut fie ca o luminozitate la orizont cu partea inferioară mai intens luminată, fie ca un nor luminos. În colorația aurorii semnalate au predominat nuanțele de roșu și violet. Întinderea maximă a fost de 2/10 din cer. Coronele au cuprins o suprafață aparentă corespunzătoare razei de aproximativ 35°, iar auroarele, în formă de pete luminoase, o suprafață delimitată de 20° în înălțime și 65° în direcție orizontală. Coronele observate în nord-estul țării n-au suferit deplasări orizontale, în timp ce aproape toate celelalte s-au deplasat în sens retrograd cu maximum 50°—60°.

Avînd în vedere cercetările din domeniu întreprinse în ultimii ani, din descrierile făcute, ne întrebăm fără a stîrbi cu nimic calitatea informațiilor dacă nu cumva a fost mai degrabă vorba de nori „sideii”, nori situați la 90 km înălțime a căror studiere a început mult mai tirziu?

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 29.IX - 5.X.

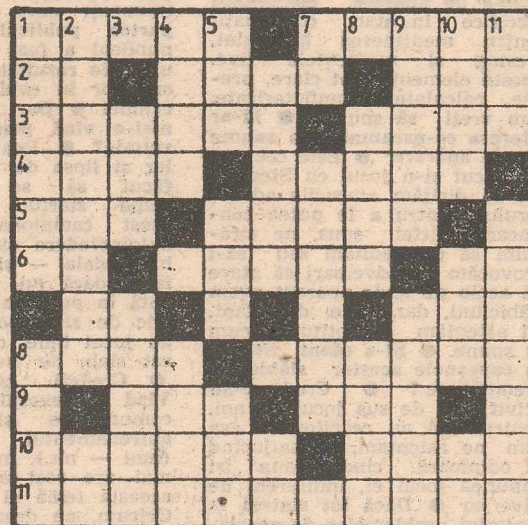
Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE		VALORI DEOSEBITE ALE TEMperaturii înregistrate în ultima sută de ani			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)		Maxime diurne	
	Maxime diurne	Minime nocturne	Maxime diurne	Minime nocturne	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	18 ÷ 23	7 ÷ 12	6 ÷ 11	36.6	1952	Hirsova 1977
Deal și podiș	16 ÷ 22	5 ÷ 9	9 ÷ 11	33.9	1951	Bistrița 1977
Depresiuni	16 ÷ 20	2 ÷ 6	10 ÷ 13	30.6	Mîrcureș Ciuc 1952	Intorsura Buzului 1977
V. Omul	4 ÷ 6	-3 ÷ 1	18	15.4	1943	1970
Litoral	19 ÷ 20	11 ÷ 12	5 ÷ 7	31.0	Constanta 1928	Constanta 1906

Din nou... la vreme. Ultimele zile au fost adevărate zile de toamnă blîndă și caldă. Prezența dorsalei anticiclonului azoric peste partea sudică a continentului european a determinat o vreme frumoasă în cea mai mare parte a țării. Sfîrșitul lunii septembrie va fi caracterizat de aceeași vreme caldă și în general frumoasă. După 1 octombrie, datorită intensificării activității ciclonice nord-atlantice și apoi mediteraneene, vremea va deveni în general instabilă. Cerul va fi temporar noros și

va ploua local în Banat, Crisana, Maramureș, Transilvania și nordul Moldovei. În celelalte regiuni aria ploilor va fi mai mică.

Temperatura aerului va înregistra o scădere în a doua parte a intervalului. Minimele nocturne vor fi cuprinse în primele nopți între 8° și 16°C, apoi mai coborîte. Valorile maxime se vor încadra între 18° și 28°C în primele zile, apoi între 14° și 24°C. La munte și în zonele depresionare dimineața se va produce ceață.

Autumnală

ORIZONTAL : 1) Poet transilvănean care, prin intermediul versurilor sale, ne-a purtat „În țara toamnei” (Bazil) — Poet român (1935—1956; Nicolae), autor al poeziei „Toamna”. 2) Început de răpiciune! — Liric contemporan care ne invită la o plimbare „Toamna pe alei” (Tiberiu) — Abreviere pentru „Acidul ribonucleic”. 3) „...de toamnă”, poem selectat din creația lui Nicolae Labiș — Băutură specifică sezonului autumnal. 4) A provoca — Metal a cărui culoare o găsești în mantia pe care o îmbracă toamna. 5) Popoare din Orient (ant.) — „Mere, / Pere, / În panere. /.../ Bune / Și alune, / Și gutui / Amărui, / Cu puf galben / Ca de pui”, sint versuri desprinse din poezia „Toamna” de Demostene Botez. 6) Romulus Dianu — Poet și filozof român (1895—1961; Lu-

clian) care ne-a condus, într-o „Zi de septembrie”, pe un „Drum de toamnă” — Paul Oprea. 7) Ilie Cornea — Pom fructifer care ne oferă toamna parfumatele-i roade. 8) „Într-o... de toamnă”, piesă pentru teatrul de amatori de Ștefan Tita (pl.) — „...toamnă”, poezie din lirica lui Ion Pillat (pl.). 9) În acest fel — Sigla pentru „Întreprinderea agricolă de stat”. 10) „Toamna de...”, povestire de Mihail Sadoveanu — Rezervele din depozit. 11) Prozator român (1882—1963; Ion), semnat al nuvelei „Culesul porumbului”.

VERTICAL : 1) „Peste dealuri zgribulite, / Peste țărîni zdrențuite, / A venit așa, deodată, / Toamna cea întunecată”, sînt primele versuri din poezia „Balada unui... mic” de George Topirceanu — Carbonat de sodiu. 2) „...de toamnă”, altă cunoscută poezie din creația lui Topirceanu (sg.) — Emil Galan. 3) În acest loc (reg.) — Clădire la o vie, unde se tes-cuiesc strugurii și se prepară vinul. 4) Plantă din a cărei tulpină se fabrică fibrele textile cu același nume — Gen de pești din familia plagiostomelor. 5) Fir — Unitate de plasticitate — De culoarea brumei. 6) „...i toamnă”, cunoscută poezie izvoită de sub pana lui Mihail Eminescu — Traian Iancu. 7) Lene! — A căpăta o culoare galbenă-roșiatică, vorbind despre frunze la sfîrșitul toamnei. 8) Belșug (fig.) — Între cinci și șapte. 9) Volum de poezii, cu titlu tematic, semnat de Vlaicu Bârna — „Cad frunzele în...”, și-a intitulat Alexandru Struțeanu acest volum de nuvele, apărut în 1973. 10) Dar — Îngălbenit (poet.) — În cont! 11) „A ruginit frunza din vîi / Și rîndunelele-au plecat, / Pustii sînt lanuri și cîmpii, / Pustii sînt horele din...”, ne spune poetul Artur Stavri, pe aripile melodiei lui Dumitru G. Kiriac — Apreciat poet contemporan, autor al poeziilor „Ceață” și „Toamnă” (Marin).

Dicționar : RNA, EOI, ISUR, PLA.

MIHAI ZGUBEA ■

Dezlegarea careului „Fals tratat de literatură” :

ASTRONAUT, ȚĂRII ; RAID ; OTET ; AM ; RE ; L ; IMINEI ; E ; IS ; UȘI ; ML ; OTRAVĂ ; IT ; OSTI ; EPAVĂ ; SER ; FRIURI ; AL ; VISE ; EN ; NEGURA ; AȚE.

Fotbal

„Dar după primul eșec?”

Sorin Cirțu, am așteptat cîteva etape să văd cum pornești. Acum, după patru succese la rând, am motive să te invit la un dialog. Eu zic să mai așezăm, că poate seria asta de succese o să fie mai lungă. Spune-mi măcar împrejurările în care ai venit la echipă. După meciul cu F.C. Argeș am fost chemat la conducerea clubului și întrebat dacă, în condițiile în care se afla atunci echipa, îmi asum răspunderea de a fi antrenor. Se vede ce-ai răspuns, dar nu știu dacă ai ezitat. N-am ezitat și n-am stat pe gânduri intrucit, în fond, pentru meseria asta m-am pregătit. În plus, și ca jucător mi-a plăcut adesea să risc în situații mai clare, așa încît, chiar dacă Universitatea nu obținuse nici-un punct din trei jocuri și avea 1-9 golaveraj, am zis că accept să trec la treabă. Ce le-ai spus jucătorilor la prima întâlnire? Le-am spus că deși multă lume m-a sfătuit să renunț și că la „Electroputere” aș fi putut avea o viață mai liniștită, totuși, am acceptat să fiu antrenorul lor — dar nu pentru a mă compromite, ci cu gândul de a urca spre marea performanță. Deci am venit nu pentru a scăpa de retrogradare, ci pentru a obține o performanță pe măsura prestigiului Craiovei. Băieții te-au înțeles? Întru totul, mai ales că le fusesem coechipier. De altfel, mă impresionează că tonul la disciplina din teren și dinafara lui, deci sprijinul cel mai apropiat îl am de la Geolgia și Irimescu, „veteranii” echipei cu care am împărțit multă vreme bucuriile și necazurile de jucător. Revenirea spectaculoasă o pui pe seama acestui sprijin al jucătorilor? Fără îndoială că și schimbarea atmosferei a avut un rol mare, dar am procedat și la o altă reasezare a echipei, punind jucătorii pe posturi în care se simțeau mai în largul lor. L-am titularizat pe Zamfir, Irimescu joacă acum mijlocăș-fundas stînga, nefiind indicat pentru postul de libero, pe Mă-năilă l-am trecut pe dreapta, lui Geolgia i-am dat un rol tactic mai ofensiv ș.a.m.d. Îmi pare rău că atacul nu dă încă randamentul scontat, poate și din cauza valului de accidentări care nu conțenește — Ghiță, Neagoe, Biță fiind mai mereu indisponibili, iar Bicu acuzînd o acută criză de formă. Ești nemulțumit de atac, deși în patru jocuri ai marcat 13 goluri și-ai primit doar 2? Sint nemulțumit nu de felul în care joacă, ci de faptul că nu pot să ajung la o formulă stabilă, din motivele pe care vi le-am spus. Cum îți se pare, la vîrstă și experiență ta, povara muncii de antrenor? Cei mai bun răspuns l-am întîlnit în revista de anul ăsta a „Sportului studentesc”: povara bine purtată devine mai ușoară. Oricum, nu-l deloc simplu să fii antrenor la o echipă cu pretenții cum este Universitatea Craiova. Acum, că ne merge bine, e frumos, dar să vedem după prima înfrîngere. Deocamdată, atmosfera din echipă e foarte bună. Să încercăm să n-o stricăm și să sperăm că vom trece cu bine peste șocul acelei prime înfrîngeri, care, inevitabil, va veni cîndva — sper cît mai tîrziu cu putință. Cu Flacăra Moreni vi-a fost mai greu decît în celelalte jocuri ciștigate? Am jucat foarte bine doar în repriza a doua, însă am ratat foarte mult, am dat și peste un portar în formă excelentă, care a avut și barele porții de partea lui. De fapt, barele sînt întotdeauna ale portarilor. Inclusiv la Split... Nu-mi mai aduceți aminte! Spune-mi ce-ți propui. Să continuăm seria succesorilor. Și cum meciul cel mai greu e cel care urmează, mergem la F.C. Olt cu acest gînd, însoțiti, probabil de vreo 10-15.000 de craioveni — pentru că olteni sînt și ceilalți! Aș vrea să remarc revenirea publicului lingă echipă, de la o vreme Centralul craiovean fiind iarăși asaltat. Și cum publicul e un bun barometru al valorii jocului, înseamnă că ceva-ceva s-a schimbat în viața echipei. Ai vreo problemă, vreo dorință la acest început de drum? Problema este pregătirea fizică a echipei, pe care sperăm s-o punem la punct în perioada de întrerupere a campionatului. Apoi, am dori să fim mai mult sprijiniți, din toate punctele de vedere și de

toate forurile, pentru că, totuși, Craiova a creat precedentul performanțelor în cupele europene și această tradiție înseamnă la mai mult respect. La ce te referi? Fie și numai la racolarea jucătorilor. Una din rațiunile numărării mele a fost și aceea că un antrenor localnic va ști să țină la jucătorii lui, nefiind așa darnic cu dezlegările pentru alte cluburi. Sorine, ai rămas așa cum te știam ca jucător: de o tăcere care ascunde înțelepciune și de o modestie care arată inteligență. Îți dorești mult succes.

„N-am putut mai mult!”

Bună ziua, tovarășe Mateianu. Pentru „încălzire” și deloc din complezență, vă întreb cum stați cu sănătatea după meciul cu Steaua? Sint puțin gripat, cred că m-au atacat niște viruși. Cum a fost jocul? Curat și sportiv. Dar din alte puncte de vedere? Am fost superiori. Sigur? Da. Cum ați reușit? Am pregătit jocul știind predilecția steluștilor pentru contraatac, lor convenindu-le spațiile mari pentru că sint jucători de viteză. Și ce-ați făcut? Am jucat ca și cum noi am fi fost în deplasare, creîndu-le condiții pentru atacuri pozitionale, care le convin mai puțin. De aceea am și marcat cum ne așteptam, pe contraatac. În mod sportiv, vă spun, însă, că am impresia — doar o impresie pe care caseta video o poate confirma sau nu — că la golul egalizator

Reluare cu încetinitorul

al lui Mujnal, jucătorul nostru se afla în ofsaid. Se aud foarte rar asemenea opinii ale antrenorilor despre faze care au avantajat propriile echipe. Pentru mine a contat că am reușit să-l contracarăm jocul Stelei, să fim, adică, o echipă așa cum ne dorim — care știe o lecție proprie, care poate să-și impună jocul său și care manifestă o personalitate „tip Steaua”, dacă vreți. Mai amintii-mi principiile pe care le urmărești dv. în pregătirea echipei? Sint cinci: un stil anume de apărare, combinații specifice în atac, combinații pentru menținerea balonului, pressing și momentele fixe. Aceste elemente sint clare, precise, calculate, computerizate, cum vreți să spuneți? M-ar interesa ce-nseamnă „un anume stil de apărare”? Este ceea ce am făcut și-n jocul cu Steaua: noi să dirijăm atacurile adversarului pentru a le putea contracara. Altfel spus, ne străduim să premeditam sau să-l provocăm pe adversari să atace pe acolo pe unde aparent avem slăbiciuni, dar unde, de fapt, i așteptăm la cotitură, cum se spune. Și-a căzut Steaua în capcanele acestor slăbiciuni premeditate? Cred că-u privit cam de sus jocul cu noi, pentru că au reacționat așa cum ne așteptam, nemaijucînd ca odinioară, cînd Steaua își impunea jocul ei, indiferent de adversar. Dacă tot sintem la capitolul problemelor de specialitate, vă mai întreb ceva: cu pregătirea dv. teoretică și practică, n-ați putut anticipa că Steaua va avea un forcing în final de partidă? De unde să mă gîndesc la asta? Chiar pornind și de la faptul că, pînă acum, Steaua a ciștigat trei meciuri prin goluri marcate în ultimele minute: cu F.C.M. Brașov (Lasconi, min. 87), cu Farul (Belodedici, min. 87) și la Bacău (tot Belodedici, min. 84). Bihorul fiind a patra echipă care pierde în fața Stelei în ultimele patru minute, cînd a primit două goluri! Aveți dreptate, nu m-am gîndit, ca antrenor, la acest aspect care ține de realitatea obiectivă și care trebuia să ne îndemne să luăm niște măsuri de apărare a rezultatului în ultimele minute! În altă ordine de idei, spuneți-mi dacă jucătorii aderă la stilul de pregătire pe care-l promovați dv. Bineînțeles.

Am mare avantaj că lotul este același de acum doi ani, excepțînd plecările lui Culcear și Cigan. Deci băieții știu ce vreau, am început treaba pe un teren cunoscut, astfel încît am redevenit o familie puternică, așa cum eram acum doi ani, cînd am plecat de la această echipă. Aș mai vrea să notați că surprize deosebite sint fundașii laterali, Ciocan și Weisenbacher, pe care, cu mina pe inimă îi recomand de pe acum lotului național. Lumea vă consideră un fel de „încăpățînat” în ideile dv. Vă deranjează acest lucru? Mă bucură. Pentru că nimeni nu-mi poate clinti convingerea că șansa de afirmare a fotbalistului român stă în știința jocului. Fără acest accent pus pe tactică, ușurința cu care fotbalistii noștri își risipesc energia ar duce numai la contra-performanțe. Prin gîndirea jocului, putem suplini ceea ce pierdem din cauza temperamentalului și felului nostru de a fi.

„Era prea frumos!”

Tovarășe Remus Cimpeanu, o mai veche nostalgie m-a îndemnat să vă telefonez și să vă întreb ce se întîmplă cu „U”, de-a luat un singur punct în patru jocuri, din care trei acasă? Problema asta rămîne secundară în raport cu alta, ivită azi dimineață. Care? Întimplarea face că sînteți primul căruia i-o spun: Remus Vlad ne-a anunțat că se retrage de la conducerea tehnică a echipei! Așa, dintr-o dată?! Da, mi-a spus că se simte obosit, bolnav și că nu mai poate să pregătească echipa. De fapt, e și efectul unor presiuni din partea publicului, vădit nemulțumit că am pierdut cinci puncte acasă din trei meciuri consecutive. Al cîtelea campionat era cu Vlad la cîrmă? Al șaselea. Hotărîrea lui ne-a surprins, deși, poate, ideile noastre privind continuitatea antrenorilor și munca de perspectivă sint cam demodate, ca să nu le zic conservatoare, în fotbalul nostru. Si dv. ați fost de acord? Nu am ce face! Inițiativa a fost a lui — și i-am dat dreptate cînd mi-a argumentat că are nevoie de o schimbare care să-l facă mai încrezător în forțele proprii. De fapt, după 2-3 ani de muncă la aceeași echipă, orice antrenor simte o povară în plus, din ce în ce mai grea, pentru că intervin plictiseala, rutina, cunoașterea reciprocă ș.a.m.d. În fotbal din cînd în cînd e necesară o mișcare, o improspătare a atmosferei, o relansare a ambițiilor — și Vlad știe foarte bine asta. Spuneați ceva de presiuni din partea publicului? Normal, publicul a fost nemulțumit de ultimele rezultate și este neîncrezător în evoluția viitoare a echipei. Dar jucătorii nu au nici-o vină pentru aceste rezultate? Poate că tîneretea lor și lipsa de experiență i-au făcut să se supraaprecieze. După startul foarte bun în acest campionat, a apărut o autoîncredere excesivă, au slăbit pedala — și nimeni nu te iartă dacă nu joci de fiecare dată la potențialul maxim. Nimic de zis, Sportul și Flacăra au jucat bine, dar Oltul a jucat slab, iar noi și mai slab. Credenți că hotărîrea lui Vlad e irevocabilă? Da. A comunicat-o și jucătorilor la antrenamentul de dimineață (luni — n.r.), mi-a spus că nu mai are rost să discutăm pe această temă și cu asta basta. Oricum, ne despărțim civilizati, și, sincer fiind, ne pare rău. Era prea frumos să putem continua în ideile și intențiile noastre! V-a spus unde intenționează să plece? Nu are vreo ofertă, deocamdată. Plecarea lui nu depinde de o eventuală solicitare. Iar din punct de vedere administrativ, de mine la noi figurează în concediu. Și cine va prelua echipa? Uifăleanu și Anca, probabil. V-o spun ca un ghid, și nu ca o certitudine, pentru că încă nu s-a hotărît. Din toate astea înțeleg că v-a mai țesut un fir de păr alb, nu-i așa? Nu mai are loc! Om trăi și om vedea. Frumos este, totuși, că răminem prieteni sută la sută cu Vlad Remus. Intr-adevăr, un „final” pe măsura frumuseții clujenilor.

Grupaj realizat de
OCTAVIAN ȘTIREANU

Rugby

„Regula” care nu e-n regulă!

În revista „Flacăra” nr. 35, din 2 septembrie a.c., prin bunăvoința rubricii „Civiliizația sportului” susținută de colegul Cristian Topescu, a apărut articolul intitulat „Cine-l vrea rău rugbyului” cuprinzînd o lăcrămație publică a lui Dumitru Manoileanu contrară unui „val de adversitate pornit direct împotriva sa... numîndu-l, pînă la urmă, chiar dușman al rugbyului”.

Este evident, cît de colo, faptul că „lăcrămantul” respectiv, urmînd exemplul gălăgios al unui alt teoretician sportiv („Ce rău v-am făcut?”) resuscită mai mult notorietatea proprie, constituindu-se un „caz” nedreptățit, decît elucidarea problemei reale puse în discuție și care stîrnește interesul general, adică aceea „regulă nouă” pe care federația de specialitate a introdus-o încă de anul trecut în regulamentul de joc al partidelor oficiale, falsificînd în fond litera regulamentară (stabilizată de International R.F. Board) și însuși spiritul jocului, așa cum este el practicat în lumea întreagă (și precum a decurs și la recentul campionat Mondial din Noua Zeelandă). Cu alte cuvinte, jucătorii și arbitrii noștri sint obligați să experimenteze continuu o dublă „rețetă” regulamentară, una pentru campionatul intern, alta pentru relațiile internaționale. O asemenea anomalie organizatorică, impusă de către amatorii reformelor „binevoitoare” de tipologia lui D.M., nu face decît să strinească un confuzionism permanent în mintea jucătorilor, antrenorilor și arbitrilor noștri cu atît mai evident, cu cît insistă în eroare. Trebuie spus că experiența lui I.R.F. Board este acumulată cu griji și în permanență, urmărind în mod firesc a nu se schimba esența jocului, ci întărind caracterul creator al vechilor re-

guli și calitatea jocului. Astfel, la reuniunile sale din 1964-1965, nu aprobase „regula australiană” (neadmiterea șutării balonului în margine, între liniile de 22 m), ea reducînd posibilitățile jucătorilor și aspectul jocului. După 1974, această regulă a fost ajustată și inclusă (se acordă margine, dacă balonul șutat a atins și terenul, altfel repunerea se fac din dreptul punctului unde balonul a fost șutat — Art. 23). Așa zisa „regulă nouă” impusă de Biroul Federal de Rugby al nostru, o „regulă” care-și poate avea rostul numai în testările și „miuștele” de antrenament, interzice șutul direct în tușe chiar din propriul 22 m, diminuînd posibilitățile echipei în apărare, obligînd-o să joace „la mină”, în situații tactice neindicate.

Se înscriu, astfel, puncte mai multe prin pressing și greșeliile adversarului, decît prin buna organizare a atacului și șarjelor proprii, iar concepția creatoare a rugbyului e înlocuită cu una pur speculativă. De altfel, loviturile de picior se înmulțesc, odată cu greșeliile tot mai dese, la aceasta adăugîndu-se și aspectul de-a dreptul rizibil al jucătorilor care aleargă înspre propriul teren de țintă (!!!) pentru a putea șuia drept în tușe!

După ce că, în ședințele federale, doleanțele și punctul de vedere ale majorității antrenorilor și arbitrilor nu au fost ascultate, păstrîndu-se punctul de vedere impus prin Buletinul federației (dirijat de același D. Manoileanu), acum se încearcă o veritabilă „schismă” rugbyistă infuzată publicului iubitor de balonul oval, propunîndu-ni-se în mod samavolnic și particularist o regulă-antiregulă, pe principiul nedemocratic: Eu și Restul lumii!

TUDOR GEORGE

Tehnica punctelor de suspensie

O întrebare care l-ar surprinde pe Ioan Chirilă ar fi dacă el a scris cartea „Frumoasele noastre duminici” sau această carte „l-a scris” pe el. Desigur, reputatul cronicar n-a făcut decît să fie el însuși, încă pătîndu-se să meargă la „Mundialul” mexican și, mai ales, să adune între copertile unei cărți observații și comentarii asupra acestui eveniment fotbalistic. Implicit, el a realizat însă mult mai mult: ne demonstrează că gestul pur sportiv poate fi ridicat la înălțimea unui act cultural atunci cînd este analizat, comentat și interpretat cu instrumentele proprii unei personalități spirituale autentice. Cu alte cuvinte, Mexic '86 fu pentru Ioan Chirilă ocazia și nu cauza de a-și pune semnătura pe o carte ce nu este doar simplă cronică a unei competiții sportive de vîrf.

E-adevărât, lui Chirilă îi place să-și spună cronicar — nici reporter, nici ziarist, nici comentator, ci, simplu, cronicar. Dar cronicile sale se întind de la precizia unei stenogramme absolut necesare informării despre un fapt sportiv pînă la finețea unor analogii și interpretări care aparțin sferei esteticului și, deci, literaturii. De fapt, toate cărțile lui Ioan Chirilă se citesc cu plăcere nu numai pentru că sint despre sport, ci și pentru că sportul este transformat (de... „pana cronicarului”) într-un pretext de dezvoltare a unor considerații demne de o cronică socială a unui moment a unui eveniment sau a unor întîmplări aparent fără semnificație. Ioan Chirilă este un as tocmai în a extrage semnificația celor mai banale lucruri, integrîndu-le cu subtilitate într-un context mai larg, oferindu-ni-le „altfel” și îndemîndu-ne pe această cale la reflecție și analogii care depășesc, adesea, granițele faptului sportiv care le-a generat. Or, pentru asta îi trebuie cultură.

Propensiunea cronicarului de a reduce faptul sportiv doar la importanța unui pretext este atît de evidentă încît o

altă întrebare care l-ar surprinde pe Ioan Chirilă ar fi „ce-ar fi scris, dacă n-ar fi scris sport?”; probabil ar răspunde „tot sport!” — pentru că intervin aici pasiunea și obișnuinta unei meserii pe care o trăiește de decenii — dar asta nu simplifică disponibilitățile spirituale ale unei personalități de „formație clasică”, fermecătoare prin verb, cuceritoare prin erudiție și impunătoare prin idee. Fîind o astfel de personalitate, Ioan Chirilă a devenit, inevitabil, și un personaj al presei și literaturii sportive. „Dovada” materială este chiar această carte a sa, în care fenomenul unui turneu final de campionat mondial este secționat de-a lungul failei sale celei mai interesante, și anume viața ziaristilor care-l comentează. Așa se face că, datorită „frumoaselor duminici” descrise de Ioan Chirilă, am putut vedea campionatul mondial de la masa presei, prin ocheanul de gînduri, observații și comentarii ale celor pe care Chirilă îi transformă, odată cu sine însuși, din simpli martori oculari în veritabile personaje.

Cartea ne edifică, dacă ținem cu tot dinadinsul la asta, despre ce poate însemna în lumea de azi un „mundial”; dar epicul evenimentelor de acolo este continuat cu esteticul unor nuanțe care — pentru cei cărora le place doar fotbalul și atît, nu sint obligatorii de sesizat. Altfel spus, cartea are foarte multe puncte de suspensie; dacă le-am însuma, cap la cap, din cele 300 de pagini cred că vreo 20 ar fi pline numai cu puncte de suspensie; problema noastră, a cititorilor, este să încercăm să aflăm ce-a vrut să spună Chirilă înainte sau după fiecare serie de cîte trei puncte... Vom constata atunci că aceste suspensii de fraze nu sint nimic altceva decît praguri de elan pentru a trece de pe terenul sportului în spațiul mai pretențios al culturii; totul este să putem sări.

Punctele de suspensie fac parte din tehnica scrisului lui Ioan Chirilă, țîn, adică, de stilul lui. Și cum „le style c'est l'homme même”, din cartea lui Chirilă rezultă chiar felul de a fi al omului Chirilă.

O. ȘTIREANU

*) Editura Sport-turism, 1983

Noua campioană

S-a încheiat ediția a 41-a a campionatului individual feminin al României. Desemnarea titlului de campioană națională n-a mai fost o surpriză după startul excelent al mamei internaționale Gabriela Stanciu („Politehnica” București) care, punctând în serie, și-a devansat rivalele cu mult înainte de ultima rundă. Doar o înfrângere (la Mariana Ioniță) și două remize (la vicecampioana mondială de junioare, Luminița Radu, și la Margareta Mureșan) au constituit singurele puncte lăsate de „eleva” antrenorului Traian Stanciu (soțul campioanei), autoare a unui adevărat record al campionatelor noastre naționale prin impresionantul punctaj realizat: 12 din 14 posibile! La finalul unui an cu rezultate neconvingătoare, Gabriela Stanciu a avut ambiția de-a dovedi că merită încrederea pentru evoluția în echipa olimpică a României începând cu 12 noiembrie la Olimpiada sașilor de la Salonic (Grecia) și jocul său din turneul final (desfășurat în condiții excelente la Hotel „Orizont” din Predeal) a cunoscut modificări substanțiale atât în planul pregătirii specifice, cât și prin maturitatea ideilor strategice. Cele 11 victorii pute rămân o realitate, chiar uneori, ele au fost rezultatul sansei sau al ezitărilor partenerelor de joc.

Meritul noii campioane a României este deplin și datorită faptului că și-a depășit clar, prin victorie în partida directă, contracandidatele la medalii. Urmăriți siguranța în joc manifestată în duelul cu Otilia Gant („Electromotor” Timișoara). **G. Stanciu — O. Gant: 1.** Cf3 g6 2. d4 Ng7 3. c4 c5 4. Cc3 c:d4 5. C:d4 Cc6 6. e3 d6 7. Ne2 Cf6 8. 00 9. b3 C:d4 10. e:d4 Nf 5 11. Nf3 Tb8 12. Nb2 Dc8 13. Te1 Te8 14. h3 Nd7 15. Tc1 a6 16. Dd2 Dd8 17. b4 a5 18. b5 Te8 19. Cd5 1. C:d5 20. N:d5 Db6 21. a4 e6 22. Nf3 Da7 ?! 23. Ted1 Te8 24. c5 ! d:c5 25. d:c5 Nb2 26. D:b2 Ne8 27. T:d8 T:d8 28. Df6 Db8 29. N:b7 și neagră a cedat. Aceasta a fost singura înfrângere a timisorencei, aflată timp de mai multe runde în poziția a doua a clasamentului. Otilia Gant (antrenor Emil Ungureanu) a jucat mai prudent în finalul concursului pentru a nu risca realizarea celei de-a doua medalia de maestră internațională și a dat, astfel, posibilitatea colegei sale de club, Cristina Bădulescu (antrenor Iulian Drăghici), s-o întrea și să cucerească medalia de argint. Cele trei tinere speranțe ale șahului românesc, aflate anul acesta pe podiumul de premie, și-au câștigat dreptul de-a evolua la turneul zonal din C.M. individual răzduit de țara noastră în februarie 1989 și sperăm că ne vor reprezenta cu cinste într-o grupă valorică foarte grea.

Fruntasele campionatului trecut n-au jucat convingător fie sub impresia unui start mai slab, fie sub influența unui sezon competițional prea încărcat. În iuda acestui fapt, ele s-au înțeles perfect în atmosfera de epină combativitate, după cum amercu arbitrii întrecerii, Anghel Matei și Alexandru Biro. În zona rămănerii în liga „A” de nivelare a clasamentului s-a lăsat în ultima rundă: E. Ghină, G. Baumstark, M. Duminică, S. Stanca. Tinerele jucătoare ale naț., L. Radu, M. Stroe și V. Ursuleac, au evoluat timorat, oia spre sfârșitul concursului usind să scape de emoțiile participării în compania senioarelor. Cu o pregătire teoretică superioară, aceste jucătoare ar putea aspira la locuri frunțase în clasament, având în vedere talentul intuitiv de care dau dovadă.

Clasamentul final al campionatului național a fost următorul: 1. G. Stanciu 12 p. 2. C. Bădulescu 10 p. 3. O. Gant 9,5 p. E. Ghinda 8,5 p. 5—7 M. Duminică, G. Baumstark și C. anca 8 p. 8—9. M. Ioniță și L. eman 7,5 p. 10. M. Mureșan 7 p. 11—12. L. Radu și M. Stroe 6 p. 13. E. Kozma 4,5 p. 14. E. iș 3 p. și 15. V. Ursuleac 2 p.

MARGARETA MUREȘAN

Rubrica de astăzi vă va introduce în culisele marii competiții. Dealtfel, în celelalte sporturi constatăm un veritabil „armistițiu olimpic”... Ună dintre cele mai mari surprize din istoria Jocurilor a fost furnizată de învinsul surinamez Anthony Nesty, învingător în proba de 100 m fluture cu numai o sutime de secundă în fața marelui favorit, americanul Matt Biondi (care a declarat apoi, cu umor: „Data viitoare voi lăsa să-mi crească unghiile”). Reprezentantul unei țări mici din America de Sud, fosta Guyana olandeză, cu numai 400 000 locuitori, Nesty se alătură compatriotului său Ruud Gullit, campion al Europei la fotbal. Numai că Nesty este originar din Trinidad-Tobago (fiind și primul învins de culoare campion olimpic la înot) și învață și învins la Universitatea statului Florida, în timp ce Gullit a jucat pentru Olanda... Boxul este un sport fără recorduri. Și totuși, la actuala Olimpiadă a fost bătut un record: după o decizie controversată într-un meci dintre un sud-coreean și un bulgar, 5 oficiali sud-coreeni și-au demonstrat și cunoștințele practice, bătându-l pe arbitru de ring, neozelandez. Dar recordul abia urmează: „nedreptățiți” pugilist sud-coreean a refuzat să părăsească ringul timp de 67 minute, depășind precedentul „performanță” supremă, tot a unui boxer sud-coreean care, pentru un motiv asemănător, a blocat ringul timp de 51 minute la J.O. din 1964, de la Tokio. Cei 6 implicați în acest scandal au fost arestați, iar președintele Comitetu-

lui olimpic al gazdelor și-a dat demisia... Remarcăm mai ales după victoria echipei Zambiei asupra Italiei, cu severul scor de 4-0, meci în care a înscris 3 goluri, fotbalistul zambian Kalusha Bwalya a devenit ținta preferată a managerilor italieni, care vor trebui să intre însă în tratative cu formația belgiană F. C. Bruges, unde Kalusha joacă de doi ani și este în continuare sub contract. Cea mai așteptată cursă atletică a

cerit 2 titluri olimpice în concursul de canotaj academic. Mai întâi, frații Giuseppe și Carmine Abbagnale și-au adjudecat, pentru a doua oară consecutiv, medalile de aur la 2 plus 1 rame, în următoarea finală obținând victoria mezinul Agostino, „stroc” schifului italian de 4 vâsle. Americanul Andre Philipps i-a batut calea compatriotului său Edwin Moses spre cea mai mare performanță a atletismului, a treia victorie

Barcelona”. În proba de scri-mă a competiției de pentation, o mare surpriză a întrecerilor: trei sportivi din Bahrein au reușit să câștige asalturile în fața a trei francezi, considerați specialiști ai acestei discipline. Lucru dovedit și de faptul că antrenorul Bahreinului este un francez. În ce-i privește, francezii sînt pregătiți de un tehnician din Ungaria! În piscina olimpică, japonezul Daichi Suzuki a adus furii sale prima medalie de aur la actualele întreceri olimpice, după 8 zile de întreceri. Dar nu aceasta a constituit „clou”-ul probei de 100 m spate, ci faptul că jumătate din cursă, Suzuki a învins... pe sub apă! Câștigător al curselor de 100 m și 200 m spate din cadrul Universiadelor de la Kobe și Zagreb, Suzuki este specialist și în înot subacvatic, disciplină pe care o practică de 7 ani și pe care a introdus-o, aproape, iată, și la J.O. Concursul olimpic de înot și-a desemnat, odată cu ultimele probe, și principalii protagoniști: Kristin Otto din R.D. Germană — 6 medalii de aur și americanii Matt Biondi — 5 medalii de aur, 1 de argint și 1 de bronz, și Janet Evans — 3 medalii de aur (numai în probele individuale), care a fost remarcată de asemenea pentru gabaritul său neobișnuit: 1,62 m și 43 kg. Principalele cifre ale Olimpiadei sînt: sportivi: 9 633; țări participante: 160 (Burundi n-a avut decît un oficial); probe: 237; ziariști acreditați: 8 281; ștafeta flăcării olimpice a cuprins 3 100 persoane.

LUCIAN OPREA

Toată lumea face sport... la Olimpiadă

fost fără îndoială ceade 100 m plat, precedată de declarații tranșante din partea protagoniștilor, canadianul Ben Johnson și americanul Carl Lewis. Destul de șters în preliminarii — a obținut calificarea la timp, fiind învins în semifinale de Calvin Smith — Johnson a trecut primul linia de sosire, cucerind medalia de aur... pentru 48 de ore. Aceasta pentru că la controlul antidoping a fost găsit pozitiv, declarându-se steroizi anabolizanti, și firese pentru un trisor, a fost depozat de titlu, acordat lui Carl Lewis. Vestea a stîrnit un scandal de proporții, vă închipuiți, dar în Satul olimpic ea n-a fost tocmai o surpriză, o atletă, care a dorit să rămână anonimă, declarînd: „Noi îi spunem de mult Benoid”... O familie fericită: familia napolitană Abbagnale, care într-un sfert de oră a cu-

olimpică în cursa de 400 m garduri, câștigînd cursa, în timp ce Moses (campion olimpic la Montreal și Los Angeles) s-a situat abia pe locul 3, fiind precedat și de senegalezul Amadou Dia Ba. După premiere, Philipps a declarat: „Sînt, bineînțeles, fericit de această victorie, dar ea se datorează în mare măsură lui Edwin, care a fost tot timpul pentru mine un model. Am fost emoționat mai mult de faptul că am urcat pe podium înaintea lui, decît de momentul decernării medaliei de aur”. La rîndul său, Moses a spus: „N-am făcut cea mai bună cursă a mea, dar sînt mulțumit că am urcat pe podium. De 12 ani sînt «sub presiune», trebuind să câștig în fiecare săptămînă. Este o înfrîngere dureroasă pentru mine, dar cred că voi continua și voi fi prezent peste patru ani, la

(Urmare din pag. 24)

este că el reflectă cea mai bună comportare a învinsului nostru în piscina olimpică, medalia de argint îmbunătățind precedentul „record” al națiunii noastre, după premiera Ancăi Pătrășcoiu, medaliată cu bronz cu patru ani în urmă.

Fără ierarhie

Perturbate de cazurile de dopaj — doi bulgari, Mitko Grablev și Anghel Ghedov, „câștigători” ai medaliei de aur, perdanti apoi după rezultatul pozitiv al controlului, spaniolul Fernando Mariaca și un-

gurul Kalman Csengeri —, întrecerile de haltere, la care am fost prezenți cu 4 sportivi, nu ne-au adus decît o medalie de bronz, obținută de Nicu Vlad, la categoria 100 kg. Traian Cihărean și Andrei Socaci au punctat și ei, situîndu-se pe locul 6, în timp ce A. Czanka, ratînd de trei ori la „aruncat”

Noi lauri pentru sportivii români

a fost aruncat din clasamentele finale.

Tristele constatări evocate în primele rînduri pun o umbră atît pe concursul propriu-zis, cit și pe justetea ierarhiilor, așa încît ne este greu să facem vreo apreciere...

P.S. Iată că, așa cum apreciam încă de luni, s-a confirmat miercuri seara: halterofiliul ungar Andor Szanyi, clasat inițial pe locul 2 la categoria 100 kg a fost găsit, la rîndul lui, dopat, în această situație medalia de argint revenindu-i lui Nicu Vlad...

Înainte de eliminări!

Concursul de scrimă s-a încheiat pentru noi chiar de la prima armă care și-a desemnat medaliații — floreta feminină. Cele două reprezentante ale noastre, singurele, de altfel, Elisabeta Tufan și Reka Lazăr, prima, campioană mondială de senioare, a doua, campioană mondială de tineret, au părăsit competiția în turul trei, chiar înainte de a pătrunde pe tabloul eliminărilor directe. Sport de mare solicitare fizică, mai ales la Olimpiadă, unde stai pe planșă de dimineață pînă seara, datorită numărului mare de concurenți, scrima este adesea marcată de asemenea surprize... Probabil, pe echipe s-ar fi putut mai mult.

Deocamdată, Paula Ivan

Înainte de plecarea lotului nostru la Seul am avut o lungă convorbire cu speranța noastră olimpică numărul 1 la atletism, un reumat al acestei discuții apărînd în „Flacăra”. Modestă, ezitînd să-și ia angajamente ferme, Paula Ivan, care se afla atunci la un singur pas de câștigarea „Marelui Premiu”, ne spunea, doar, că proba ei forte este 1 500 m, argumentînd cu rezultatele excelente ale acestui sezon. „Voi mai concura la o probă de semifond, poate 800 m, poate 3 000 m, încă nu știu”. A fost 3 000 m, cursă în care era creditată anul acesta cu un rezultat de 8'50"72/100, timp bun, fără discuție, dar pentru o medalie olimpică insuficient, ni se părea nouă atunci. Nu rămînea decît să-și depășească propria performanță, ceea ce a și făcut, și nu cu o secundă-două, ci cu nu mai puțin de 22"57/100 realizînd cu 8'27"15/100 un nou record național. În condițiile în care a concurat singură (Maricica Puică a abandonat în serii!), făcînd față atacurilor combinate ale grupurilor (pe națiuni...) de adversare, această medalie de argint a Pauliei Ivan reprezintă un splendid succes, datorat de speranțe în perspectiva probei de 1 500 m, în care vor mai lua startul și Doina Melinte și

Maricica Puică (probabil), probă a cărei finală este prevăzută pentru 1 octombrie. A mai rămas în concurs și Alina Astafei. Sorin Matei, lesînd prematur din competiție, după ce a realizat în calificări doar 2,19 m! la săritura în înălțime, al cincilea atlet român prezent la Seul, tot un săritor în înălțime,

Mai sînt în concurs

● BOX: Daniel Dumitrescu, la categ. pană, a trecut patru tururi, cu victorii convingătoare la puncte, și, calificat în semifinale, și-a asigurat medalia de bronz! ● CELĂLALT boxer român, Francisc Vastag (semimijlocie), a pierdut în primul meci, prin descalificare — lovitură sub centură — în repriza a 3-a (cu numai 37 secunde înainte gongului final), după ce își dominase copios adversarul ● CAIAC-CANOE: 5 sportivi pentru 6 probe (Aurel Macarencu, Gheorghe Andrieu, Grigore Obreja, Daniel Stoian, Angelin Velea). Finalele sînt programate astăzi și mîine. ● LUPTE LIBERE: După încheierea întrecerilor la stilul clasic (Petre Cărare — locul 4, Vasile Andrei eliminat înainte de meciurile pentru clasament), au intrat în competiție luptele libere, unde sîntem reprezentați de Vasile Pușcasu — 100 kg, și Claudiu Tămăduianu — 74 kg.

„Este adevărat că în ultimele decenii sînt foarte curente invaziile păsărilor, eguările balenelor pe diferite țărmuri și chiar ale delfinilor. S-a căutat și se caută continuu o explicație plauzibilă dar răspunsul rămîne o incertitudine. Impactul cu țările civilizatei noastre, în primul rînd, poluarea apelor etc., ar avea drept consecință, dereglarea „micuței busole” situate în creierul acestor animale avînd ca efect un masiv val de așa-zise „sinucidări”. Sensibilitatea deosebită a păsărilor, le face pe acestea să reacționeze în mod neașteptat în anumite condiții. Se cunosc accidente aviatice produse de zburătoare „nevinovate”, care s-au „strecurat” printre elicele avioanelor sau au pătruns în reactoare aducînd mari pagube materiale și omenești.

„Surprinzător este faptul că un accident „asemănător” mi-a fost adus la cunoștință zilele trecute... cu „mica deosebită” că nu a fost vorba de un avion ci de un tractor cu remorcă și un stol de porumbei.

„Florin, tractorist, aștepta

cu nerăbdare să fie trimis să transporte îngrășămintele solicitate de președintele C.A.P.-ului Vadul Morii. Nerăbdarea nu provenea din prea marea lui dragoste de muncă ci din dorința fierbinte de a se reîntîlni cit mai curînd cu Ana, logodnica lui. Știa că-l așteap-

brusc, cam strîmță și mormai: „Bine, nea' Fane, n-ai dumnea-tă grijă de Ana mea”.

Cerul era limpede, cîmpul mirosea amărui a iarbă crudă și a ploaie. Pe ici-colo se mai zărea cite o baltă. Ploaia de dimineață răcorise atmosfera, încinsă de citeva zile. La kilo-

micuța logodnică zîmbind.

Florin conducea cu atenție, mîndru de privirile pline de admirație ale Anei. Macii făceau să singereze cîmpul din loc în loc iar albastrelele își ridicau capul gîngas de pe marginea șoselei. Florin întoar-se capul spre Ana: părea atît de plăpîndă, iar el ar fi vrut s-o poată ocroti. Privirea se prelungi însă prea mult și șoferul fu luat prin surprindere de... un stol de porumbei care intrară în cabină prin ferestrele lăsate. Păsările, probabil speriate de zgomotul produs de motorul tractorului, se repeziră înnebunite spre cabina acestuia. O eroare și o fracțiune de secundă au avut drept consecință un accident stupid. Florin, pierzînd controlul vehiculului, se răsturnă în șanțul din apropiere. Micuța Ana fu transportată la spitalul din apropiere, de posesorul unei Dacia albe; atît reușea să-și amintească Florin: „Eu, n-am avut nimic, doar citeva zgîrieturi...” „Dar chiar așa să se repeadă blestemații de porumbei ???...”

VICTOR BEDA

Cronica soselei Porumbeii sinucigași

tă la kilometrul douăzeci și trei și nu putea să se gîndească decît la pîrul ei negru și mătăsos, la ochii ei verzi și luminoși. Timpul părea că se scurgea prea încet. În cele din urmă, nea Fane îi înmîna foaia de parcurs zîmbind șiret pe sub mustățile-i stufoase: „Hai Florine, du-te și termină-ți treaba și vezi poate o înlînești pe undeva și pe Ana, fata lui nea Vasile ? ! !...”

Florin incurcat, își netezi cămașa care parcă se făcuse

metrul douăzeci și trei, o văzu pe Ana sprijinită de un pom.

„Bună ziua, Ana !”

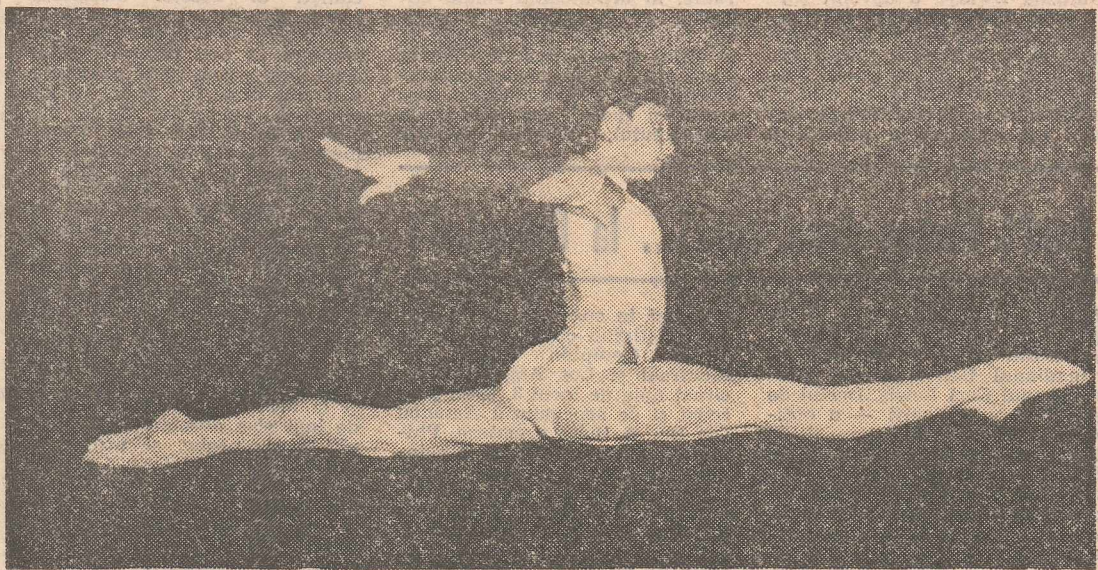
„Bună, Florine”

„M-aștepti pînă mă întorc ? sau te duci acasă ?”

„Păi bine Florine, stau de un ceas și acum mă trimiți acasă ? Aș veni cu tine ! Ce zici ?”

Să nu o supere și mai mult, Florin își luă cum s-ar spune „înîmă în dinți” și o ajută să urce în cabină. Știa că nu are voie dar prefera să-și vadă

Noi lauri pentru sportivii români

Siguranță și măiestrie

Performanțele Danielei Silivaș erau previzibile, tinăra sportivă româncă (născută la 9 mai 1970, la Deva) fiind obișnuită cu podiul întrecerilor de cel mai înalt nivel. Numai anul trecut, Daniela a obținut 4 medalii de aur și una de argint (din cinci probe) la europenele de la Moscova (inclusiv titlul de individual compus), precum și 3 medalii de aur la mondialele de la Rotterdam (echipe, paralele și sol), doar o inexplicabilă și antologică rată la biră scotind-o din lupta pentru o medalie la individual compus. Cu bilanțul de acum (la sosirea pe Otopeni va avea pe piept 3 medalii de aur, 2 de argint și 1 de bronz — deci laureată în toate cele 6 probe ale concursului olimpic), Daniela depășește net, de pildă, bilanțul campioanei olimpice absolute care, în afară de aurul pe echipe și la individual compus, are palmaresul Gabrielei Potorac — un argint și-un bronz. Aceste evidențe nu puteau scăpa opiniei publice din lumea întreagă. Astfel, agenția T.A.S.S. comenta, între altele: „Un frumos buchet de medalii a reușit să adune, în ultima zi a concursului olimpic de gimnastică, sportiva română Daniela Silivaș. După ce în urmă cu 2 zile pierduse la numai 25 miimi titlul olimpic la individual compus... și-a luat duminică o revanșă netă, câștigând trei din cele patru medalii puse în joc. Silivaș a demonstrat în spectaculoasele sale exerciții multă siguranță și măiestrie”. Din comentariul agenției japoneze „Kyodo”: „Gimnasta română Daniela Silivaș, care se mișcă pe aparate ca un spirit, a câștigat trei titluri de campioană olimpică, în timp ce campioana la individual compus, Elena Sușunova, eclipsată de data aceasta, nu a obținut decât o medalie de argint și una de bronz”. Agenția spaniolă E.F.E.: „Daniela Silivaș din România a dominat de o manieră impresionantă finalele pe aparate ale competiției de gimnastică”. Ziarul „Olympian”, editat de Centrul de presă al Jocurilor: „Mulți idoli s-au prăbușit duminică pe marele stadion de atletism și în sala de gimnastică, de la Edwin Moses la Elena Sușunova și Evelyn Ashford. Româncă Daniela Silivaș nu i-a lăsat Eleni Sușunova la aparate decât o medalie de argint și una de bronz”, iar directorul Centrului de presă aprecia că „Daniela Silivaș se instalează în fruntea gimnastelor lumii, cu cele trei medalii de aur. A fost o mare plăcere să privim Uimitoarele ei exerciții ne vor rămâne mult timp în memorie”.

fost plasată într-o serie total nefavorabilă. În alte sporturi, se ține seama, justificat, de valoarea competitorilor, de performanțele lor anterioare: la haltere, de pildă, cei mai buni concurează seara, la înot performanțele sunt plasate pe cel mai bun culoar, cel cu numărul 4 s.a.m.d. Deci, plecăm cu handi-

cap de aproape un punct, handicapează care nu a mai fost recuperat până în final: medalie de argint pentru echipa României.

La individual compus, concursul a fost asemănător, cu un plus de dramatism, care a ținut cu răsuflarea tăiată asistența. Sușunova pornea de pe locul 1, cu un avantaj de numai 50 de miimi de punct în fața Danielei Silivaș. După primul schimb, la paralele, situația se inversează,

Luni, 26 septembrie, dimineața. Olimpiada a ajuns, practic, la jumătate, rămânând de „parcurs” încă o săptămână plină de concursuri. Pentru delegația României, însă, competiția a trecut bine de două treimi. Vom face, pentru dumneavoastră, stimați cititori, o trecere în revistă, un comentariu „de etapă”, să-i spunem.

Mai întâi datele. Am deplasat la Jocurile Olimpice 64 de sportivi și sportive, care urmau să ia startul în 58 de probe (până la urmă au fost 57, în cursa feminină de 800 m neparticipând nici o sportivă româncă), în 10 discipline, despre care vom vorbi pe indelele mai jos. În ce ne privește, s-au încheiat concursurile la 6 sporturi: canotaj academic, gimnastică, haltere, înot, scrimă și tir, continuând cursa atletismul (2 probe, 4 sportive), box (Daniel Dumitrescu, la „pană”), caiac-canoe (5 sportivi, în 6 probe) și lupte (la „libere”, 2 sportivi), adică 12 sportivi în 11 probe. Bilanțul sec este următorul: 21 de medalii, dintre care 5 de aur, 10 de argint, 7 de bronz. Aprecierile le vom lăsa pentru săptămâna viitoare, la „închidere”. Deocamdată, scurte comentarii pe sporturi.

palmaresul olimpic în 7 din cele 9 probe la care au participat...

Și acum, aur!

Cu o singură excepție (în 1976, din cauza unei defectiuni tehnice), tirul românesc a figurat, începând din 1952, în palmaresul medaliaților olimpici, între succese numărându-se și 4 titluri supreme. Al cincilea campion olimpic român la tir, știți deja din numărul trecut se numește Sorin Babil, care a deschis seria succeselor în competiția actuală Olimpiadă.

Valoarea acestei superbe performanțe este și mai mult, și în evidență de câteva elemente legate de proba respectivă. Pistolul liber este o probă în care s-au remarcat de-a lungul anilor trăgători cu mare experiență competițională (de exemplu, medaliatul cu argint la Seul are 54 de ani!), or Sorin Babil a fost, la numai 25 de ani, departe de cel mai tânăr concurent, primul dintre învinși să svedezul Skanaker putând să fie tată, un tată cam întîrziat chiar... Apoi, desfășurarea propriu-zisă a concursului adaugă carate în plus medaliilor. După seria de 60 de focuri, sovieticul Igor Basinski luase un avantaj ce părea decisiv: 4 puncte, urmat însă finala, cu „suflamentul” de 10 focuri, la care pot fi adăugate puncte suplimentare pentru așa-numitele „muște” (lovituri exact în cerul țintei). După primele focuri, Babil reușește 5 decar dintre care 4 „muște” consecutive, anulând avantajul rivalului. Acesta, ca într-o arătașă în care simți răsuflarea în ceață a urmăritorilor, cad psihic, el, un sportiv cu 20 de ani de poligon, și pe a sasea țintă trage un „sase” fatal. Babil încheie seria cu o nouă „mușcă”. Basinski resimte soc și „face” un „nouă”, care îl coboară pe locul 3 în clasamentul final! A fost, cred că am reușit să demonstrăm, o întrecere superbă, câștigată în manieră supercampion de reprezentantul nostru, care, o săptămână mai târziu, la pistol cu aer comprimat, „puncta” din nou, cu remarcabil loc 4.

Cei doi trăgători români prezenți la Olimpiadă, Anisoara Matei (pistol sport și pistol aer comprimat) și Corneliu I. (pistol viteză) n-au reușit „orindă” finala, alte amănunte le vom afla la întoarcerea în țară.

Doar Noemi Lung

O medalie de argint, la 400 mixt, una de bronz, la 200 mixt, ambele cucerite de Noemi Lung, un loc 4 (Stela Pura, 200 m fluture) și un loc 6 (Tara Costache), acesta e bilanțul inotului românesc J.O. de la Seul, realizat de 5 sportive. Bun sau nu, nu avem vreme să cîntărim. C

(Continuare în pag. 23)

Grupaj realizat
LUCIAN OPREA
OCTAVIAN ȘTIREANU

Festival Danie'a Silivaș

De patru Olimpiade, vedeta concursului feminin de gimnastică este o româncă: Nadia Comăneci, în 1976 și 1980. Ecaterina Szabo, în 1981, și acum, Daniela Silivaș, adică sportivele care, în final, au cucerit cele mai multe medalii. Și aceasta chiar dacă învingătoarele la individual compus s-au numit Elena Davidova, Mary Lou Retton sau Elena Sușunova, care au adunat, în trei zile de concurs, punctele necesare titlului absolut, pentru ca în concursul special pe aparate, spectacolul care dă măsura valorii individuale, la fiecare aparat, să treacă într-o deasă umbră. Or, după marea surpriză numită Nadia Comăneci, în 1976, cu aur la individual, dar și la paralele și biră, s-au înregistrat veritabile recorduri negative: Davidova câștiga la Moscova o singură medalie de argint (Nadia — două titluri), patru ani mai târziu Mary Lou Retton trebuia să se mulțumească doar cu un argint și două bronzuri (în timp ce Ecaterina Szabo își adjudeca 3 medalii de aur), iar acum Sușunova a adunat o medalie de argint și una de bronz (Daniela Silivaș — 3 titluri și un bronz). Explicații ale acestor anomalii? La modul general, să spunem că notele de la individual compus

DANIELA SILIVAȘ acoperită de glorie: 3 medalii de aur, 2 de argint și 1 de bronz! ■ Din cele 18 medalii olimpice destinate gimnasticii, **ECIPA ROMÂNIEI** a cucerit cele mai multe din întregul concurs: 8! ■ **Canotajul**: 7 medalii în nouă probe ■ **NOEMI LUNG** salvează onoarea natației: argint și bronz la „mixt” ■ **PAULA IVAN** confirmă ■ **Nicu Vlad** „smulge” argintul în ultimă instanță ■ **Scrima** și-a lăsat săbiile în teacă ■ **La închiderea ediției, toate echipajele de caiac-canoe sînt în cursă pentru medalii.**

nu contează și în concursul pe aparate.

După această (cam lungă) introducere, să recapitulăm ce s-a întâmplat la gimnaziul olimpic. Pe echipe, cum era de așteptat, duelul pentru primul loc al podiumului s-a dat între selecționata U.R.S.S. și cea a României. Fetele noastre au pornit handicapate, tragerea la sorți pentru „impuse” repartizându-le într-o grupă slabă, cu două selecționate mixte, alcătuite din sportive care nu concureau decât pentru individual, grupă programată dimineața, cînd arbitrele sînt mai zgircite cu notele („dacă dau de-acum 10,00 pînă diseară ce mai fac?”). Apropo de această tragere la sorți, ridică mari semne de întrebare această decizie prin care echipa campioană mondială, a noastră, cum știți, a

Daniela primind 10,00, iar Sușunova 9,90. Urmează birna la care Sușunova recuperează 25 de miimi. La următorul schimb, solul, se merge „cap-cap”, 10 pentru amîndouă, pentru proba la sărituri: Sușunova — 10, Daniela — 9,950, o notă acordată pentru o execuție cel puțin egală cu a celei ce avea să devină campioană olimpică absolută!

Dar competiția nu se încheiase, era departe de a se fi încheiat. Nu știm ce au spus și ce au făcut minunații noștri antrenori Adrian Goreac și Maria Cosma în cele două zile rămase pînă la concursul special pe aparate, cert este că această întrecere avea să se transforme într-un veritabil triumf al gimnasticii noastre, al Danielei Silivaș, care a vrut, și a reușit, să dovedească superioritatea româncelor, devenind cea mai titrată gimnastă a actualei

tulrea, lângă Rodica Arba sosind o fostă vislășă (și ea medaliată cu aur la J.O.). Olga Homeghi. O simbioză perfectă, un gest de mare inspirație, pentru că „noua” ambarcațiune va fi în următorii ani neînvinsă, păstrîndu-și această aureolă și pe pista de apă de la Seul, unde Rodica Arba și Olga Homeghi au realizat cea mai clară victorie din întreaga regată olimpică după o cursă dominată din start la sosire!

Alte 6 medalii: 4 de argint — 2 vîsle, 8 plus 1, 2 rame masculine și 2 de bronz — 4 plus 1 rame și 4 vîsle, ambele la feminin, au completat o „recoltă” meritorie, dacă ținem seama că pentru cele 33 de locuri în diferitele bărci au concurat în total 14 canotoare și 7 canotori, care au trecut dintr-un schif în altul, reușind să-și înscrie numele în

Flacăra, Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10; 17 50 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești-scrisori: 14 53, 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, psfir București, Calea Griviței nr. 64-66.